

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT ve TASARIM ANASANAT DALI

SİVAS YILDIZELİ İLÇESİ YÖRESEL KADIN
GİYSİLERİNİN İNCELENMESİ

MEDİNE KARAKUŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Mehmet Ali EROĞLU

ANTALYA - 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT ve TASARIM ANASANAT DALI

SİVAS YILDIZELİ İLÇESİ YÖRESEL KADIN
GİYSİLERİNİN İNCELENMESİ

MEDİNE KARAKUŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Mehmet Ali EROĞLU

ANTALYA - 2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

17/01/ 2019

Medine KARAKUŞ

İmzası

ÖNSÖZ

İnsanlığın varoluşundan beri teknoloji her geçen gün gelişmektedir. Gelişen teknoloji hep olumlu yönde (yaşamı kolaylaştırmaya) ışık tutmaktadır. Teknolojik gelişmeler özellikle seri üretim ve makineleşme ile birlikte tekstil ve giyim sektöründe büyük ölçüde olumlu gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Ancak seri üretimler, özellikle kıyafetlerdeki nakış, işleme ve dokumaların el yerine makine ile yapılmasına sebep vermiştir. Giysilerin sade olması giysiyi basitleştirip sıradanlaştırmıştır. Bu da eskiden el emeğiyle yapılmış işlemlerin aslında sadece süs ya da kıyafetten ibaret olmadığı, aslında o dönemlerde kadınların dışı vuramadıkları duygu ve düşüncelerine bir nevi tercüman olduğu gerçeğini unutturmuştur. Giysiye ruh veren o eller sevinci, hüznü ve birçok duyguyu ilmek ilmek işlemişlerken günümüzdeki giysiler ruhsuz ve dilsizdir.

Geçmiş kültürümüzü öğrenmede yıllar hatta yüzyıllardır müzelerde koruma altına alınan giyim kuşam örnekleri bize kendi öz kültürümüz hakkında fikir vermektedir. Giyim kuşam sadece güzel görünmek ya da korunmak adına insanların üzerinde taşıdığı kumaşlardan çok, geçmişten günümüze gelişen teknolojiye bile ışık tutmaktadır. Eski Anadolu kültürünü yaşatmak ancak bu giysilerin özenle korunup yeni nesillere aktarılmasıyla mümkün olacaktır. Geçmiş olmayan bir toplumun geleceği de olamaz. Günümüzden 70-80 yıl sonraya gittiğimizde geriye dönüp bakınca elimiz boş kalmamalı, gençlerimize aktarabileceğimiz Türk giyim kuşam tarihine yakışır, onlara fikir verecek ve ufkunu açacak bir mirasımız olmalıdır.

Bu araştırma da Anadolu medeniyetine beşiklik etmiş Sivas İli seçilmiştir. Sivas İli Yıldızeli İlçesi Yöresel Kadın Giysilerinin İncelenmesi konu başlığında olan tezin seçilme nedeni, literatür taraması sonucu örneklerine az sayıda rastlanan araştırma yapılmış olduğunun görülmesidir. Bu sebeple yörede günümüzde az sayıda kullanılmakta olan ve sandıklarda saklanarak korunmaya çalışılan yöresel kadın giysileri bilgileriyle birlikte gelecek kuşaklara aktarılmak üzere farklı giysi örnekleri kayıt altına alınmıştır.

Araştırmanın her aşamasında beni profesyonelce yönlendiren, bilgilerini ve yardımlarını benden esirgemeyen başta sayın danışmanın Doç. Mehmet Ali

EROĞLU'na, değerli lisans hocam Dr. Öğr. Üyesi Nurhan ÖZKAN'a ve Dr. Öğr. Üyesi Öznur AYDIN'a, kültürlerini yaşatmakta hassas olan Yıldızeli'nde yaşayan ve tezimin oluşmasında kaynak kişi olarak çok büyük katkıda bulunan herkese teşekkür ederim. Çalışmanın her aşamasında sabır ve anlayış gösteren başta eşim Ali KARAKUŞ'a, iş yeri amirim Veli KOŞAR'a, ve ofis arkadaşlarım Arzu ÇELİK ve Ali Murat GÖLCÜ'ye çalışma sırasında ulaşım kolaylığında öncülük eden çok değerli babam Ömer HAZIRBULAN'a, eğitim öğretimimde bu aşamaya gelmemde her anlamda desteklerini benden esirgemeyen kıymetli aileme, tezin son bölümündeki giysi tasarımlarının artistik çizimlerinin yapılması konusunda destek veren sınıf arkadaşlarım Parinaz GHAFARIAN'a ve Hale AVCI YILMAZ'a da teşekkürü bir borç bilirim.

En önemlisi tez yazım sürecinde oyun çağındaki kızım Betül'ü ihmal ederek, onun duygusal dünyasında annesinin ona zaman ayıramayışının hayal kırıklığını yaşatmış olmam ve her şeye rağmen bu sürece uyum gösteren biricik kızıma teşekkürlerimin en büyüğünü sana ediyorum.

Medine KARAKUŞ
Antalya-2019

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin	Adı Soyadı	Medine KARAKUŞ
	Numarası	20155307017
	Anasanat Dalı	Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı
	Danışmanı	Doç. Mehmet Ali EROĞLU
Tezin Adı		Sivas Yıldızeli İlçesi Yöresel Kadın Giysilerinin İncelenmesi

ÖZET

Araştırma kapsamında Sivas Yıldızeli ilçesi merkezi ve ilçeye bağlı olan köylere gidilerek kaybolmak üzere olan yöresel kadın kıyafetleri incelenerek kataloglamıştır. Araştırmanın amacı kaybolmak üzere olan Sivas Yıldızeli ilçesindeki yöresel kıyafetlerin gelecek kuşaklara aktarılmasıdır. Bu bağlamda tespit edilen yöresel kadın kıyafetleri kaynak kişilerden alınan bilgiler ışığında kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan kadın giysileri desen, işleme, nakış, renk, malzeme ve kompozisyon açısından incelenerek tezin ilgili bölümlerinde gözlem fişleriyle aktarılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde; araştırma yapılan ilçenin coğrafi konumu, tarihçesi, sosyal ve kültürel yapısı hakkında bilgi ve ilçenin bağlı olduğu Sivas ili kadın giyim- kuşamı ile ilgili genel bilgi verilmiştir. Çalışmanın gelişme bölümü olan ikinci bölümde ise Sivas Yıldızeli ilçesi merkez ve köylerinde kayıt altına alınan yöresel kadın giysi görselleri ve bilgileri verilmiştir. Araştırmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise; yörede incelenen kadın giysilerinden esinlenerek oluşturulan yelek tasarımları, üretim süreci ve fotoğrafları verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Giyim, Kadın, Kültür, Yöresel, Yıldızeli İlçesi.

T.R.
AKDENİZ UNIVERSITY
 Institute of Fine Arts

Student	Name Surname	Medine KARAKUŞ
	Number	20155307017
	Department	Department of Art and Design
	Advisor	Asst. Assoc. Doç. Mehmet Ali EROĞLU
Thesis Name		Features of Local Women Clothing Yıldızeli District, Sivas

SUMMARY

Within the scope of the research, we conducted a field study of local women's costumes which are doomed to extinction in the district of Yıldızeli, Sivas. The costumes studied were later catalogued. The study aims to pass the local costumes in that region which are almost extinct on to the next generations. To this end, some examples of local costumes were recorded in light of information gathered from source persons. The costumes which were recorded were examined in terms of pattern, processing, embroidery, color, material and composition. The data obtained were transferred to observation note sections in the study. In the first part of the study; we included data about the geographical location of the region, its history, culture as well as an overview of the women's costumes in Sivas at large. In the second part of the study some recorded samples of women's clothes in Yıldızeli, Sivas were described with the help of visual images. The final section of the study presents some visuals about designing and crafting of vests inspired by the local samples examined in the study.

Keywords: Clothes, Women, Culture, Local, District of Yıldızeli.

İÇİNDEKİLER

Bilimsel Etik Sayfası	i
Önsöz.....	iii
Özet	v
Summary.....	vi
İçindekiler.....	vii
Kısaltmalar ve Simgeler Sayfası.....	x
Tablolar Listesi	xi
Şekiller Listesi	xii
Giriş.....	1
1 BİRİNCİ BÖLÜM- Yıldızeli Hakkında Genel Bilgi- Sivas Yöresel Kadın Giyimi Hakkında Genel Bilgi.....	6
1.1 Yıldızeli İlçesinin Coğrafi Konum Ve Tarihçesi	6
1.2 Yıldızeli İlçesi'nin Sosyal ve Kültürel Yapısı	7
1.3 Sivas İli Yöresel Kadın Giysileri Hakkında Genel Bilgi	13
2 İKİNCİ BÖLÜM- Sivas Yıldızeli İlçesi Yöresel Kadın Giysilerinin İncelenmesi	15
2.1 Başa Giyilenler	18
2.1.1 Başa Takılan Başlıklar	19
2.1.1.1 Tüylü Başlıklar	22
2.1.1.2 Gelin Alı	25
2.1.1.3 Donak Başlığı	26
2.1.1.4 Teze(taze) Gelin Başı.....	28
2.1.1.5 Pullu Başlık.....	30
2.1.1.6 Andılık (Alınlık) Çeşitleri.....	31
2.1.2 Başa Örtülen Örtüler	35
2.1.2.1 Yaşmaklama.....	36
2.1.2.2 Tülbent: (Dölbent)	37
2.1.2.3 Hindi (Findi)	38

2.1.2.4	Yörede Kullanılan Boncuk Oya ve Diğer Oyalardan Örnekler	39
2.2	Bedene Giyilen Giysiler.....	42
2.2.1	Üst Bedene Giyilen Giysiler	43
2.2.1.1	Misos.....	44
2.2.1.2	İçlik Çeşitleri.....	46
2.2.1.3	Salta Çeşitleri	54
2.2.1.4	Kolçak Çeşitleri	60
2.2.1.5	Hakim Yakalı Saten Bluz	63
2.2.1.6	Yuvarlak Yakalı Saten Bluz	64
2.2.2	Boydan Bedene Giyilenler.....	65
2.2.2.1	Kuyruklu Çeşitleri.....	67
2.2.2.2	Köylü Üstü (Enteresi) Çeşitleri.....	70
2.2.2.3	Pazarlık	77
2.2.2.4	Simli Kutnu.....	79
2.2.2.5	Üç Peş Kutnu	82
2.2.2.6	İç Köynek.....	84
2.2.3	Alt Bedene Giyilenler	85
2.2.3.1	Kadife.....	87
2.2.3.2	Simli Etek Çeşitleri	88
2.2.3.3	Pullu Etek Çeşitleri	90
2.2.3.4	Kemerli Saten Etek Çeşitleri.....	93
2.2.3.5	İpek Şalvar	95
2.2.3.6	Tuman Çeşitleri.....	96
2.3	Bele Takılanlar.....	99
2.3.1	Önlük Çeşitleri.....	99
2.3.2	Şal- Kuşak- Bel Bağı ve Kemer Çeşitleri	118
2.4	Ayağa Giyilenler.....	125
2.5	Kıyafetlerde Kullanılan Çanta Çeşitleri.....	126
2.5.1	Dokuma Çanta Çeşitleri.....	127
2.5.2	Örme Çanta Çeşitleri	134
2.6	Yöresel Giysilerin Giyim Şekli.....	138

3 ÜÇÜNCÜ BÖLÜM- Yöresel Giysilerden Esinlenerek Yapılan Yelek	
Tasarımları Ve Üretim Süreci	143
3.1 Yelek Tasarımları ve Esin Kaynakları	143
3.2 Yapılan Tasarımlardan Seçilip Üretimi Yapılan Yeleklerin Kalıp Bilgileri- Üretim Süreçleri ve Görselleri	162
3.2.1 Kutnu Elbise Kumaşından Tasarlanan Yelek Kalıp Bilgileri	162
3.2.2 Kutnu Elbise Kumaşından Tasarlanan Yelek Dikim Aşamaları	163
3.2.3 Kutnu Elbise Kumaşından Tasarlanan Yeleğin Ön ve Arka Beden Görselleri:	164
3.2.4 Tüylü Gelin Başlığı ve Köylü Üstü Kumaşından Tasarlanan Yelek Kalıp Bilgileri	166
3.2.5 Tüylü Gelin Başlığı ve Köylü Üstü Kumaşından Tasarlanan Yelek Dikim Aşamaları	167
3.2.6 Tüylü Gelin Başlığı ve Köylü Üstü Kumaşından Tasarlanan Yeleğin Ön ve Arka Beden Görselleri:	168
3.2.7 Pullu Fes ve Köylü Üstü Kumaşından ve Suet Kumaştan Tasarlanan Yelek Kalıp Bilgileri	170
3.2.8 Pullu Fes ve Köylü Üstü Kumaşından ve Suet Kumaştan Tasarlanan Yelek Dikim Aşamaları	171
3.2.9 Pullu Fes ve Köylü Üstü Kumaşından ve Suet Kumaştan Tasarlanan Yeleğin Ön ve Arka Beden Görselleri	172
Sonuç	174
Kaynakça	181
Ekler	185
Ek 1- Gözlem Fişi	185
Ek 2- Terminoloji Sözlüğü	185
Özgeçmiş	189

KISALTMALAR VE SİMGELER SAYFASI

TPE :Türk Patent Enstitüsü

TDK :Türk Dil Kurumu

cm : Santimetre

dk. : Dakika

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

bk. : Bakınız

MÖ. : Milattan Önce

yy. : Yüzyıl

% : Yüzde

No :Numara

Km. :Kilometre

IV. :Dördüncü

AOKK. : Arka Ortası Kumaş Katı

ÖOKK. : Ön Ortası Kumaş Katı

K.K. : Kumaş Katı

D.B.İ. : Düz Boy İplik

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1- Başa Takılan Başlıklar	20
Tablo 2 Başa Örtülen Örtüler ve Oyalar	35
Tablo 3- Üst Bedene Giyilen Giysiler	43
Tablo 4- Boydan Bedene Giyilenler	66
Tablo 5- Alt Bedene Giyilenler	86
Tablo 6- Tasarım 6 Dikiş İşlem Basamakları Ve Uygulama.....	163
Tablo 7- Tasarım 7 Dikiş İşlem Basamakları Ve Uygulama.....	167
Tablo 8- Tasarım 8 Dikiş İşlem Basamakları Ve Uygulama.....	171

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1-Yıldızeli İlçesi Coğrafi Konumu	6
Şekil 2- Düğünün Resmen Başladığını Gösteren Düğün Bayrağı	10
Şekil 3- Sarıyar Köyü'nde bir Düğün Okuyucusu-Yiğit Başı	11
Şekil 4, 5- Sarıyar Köyünde Çeyiz Asma	11
Şekil 6, 7-Yenihan Bebeklerinden Görseller	16
Şekil 8, 9- Yenihan Bebeklerinden Görseller	16
Şekil 10- Giysilerin gruplandırılması	18
Şekil 11, 12- Pullu Fes Genel Görünüş ve Kullanım Şekli	20
Şekil 13, 14- Tüylü Gelin Başı (Duvak) 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	22
Şekil 15- Tüylü Gelin Başı 2. Örnek Önden Görünüş	23
Şekil 16, 17- Gelin Alı Önden Görünüş ve Kullanım Şekli	25
Şekil 18, 19- Donak Başlığı Önden ve Arkadan Görünüş	26
Şekil 20, 21- Teze (taze) Gelin Başlığı Önden ve Arkadan Görünüş	28
Şekil 22, 23- Taze Gelin Detay Önden ve Arkadan Görünüş	28
Şekil 24, 25- Pullu Başlık Önden ve Arkadan Görünüş	30
Şekil 26- Andılık (Alınlık) 1. Örnek Önden Görünüş	31
Şekil 27, 28- Andılık (Alınlık) 1. Örnek Üstten Görünüş ve Kullanım Şekli	32
Şekil 29- Andılık (Alınlık) 2. Örnek Önden Görünüş	33
Şekil 30, 31- Andılık (Alınlık) Üstten Görünüş ve Kullanım Şekli	33
Şekil 32, 33- Yaşmak Yapma Şekilleri	36
Şekil 34, 35- Tülbent Kullanım Şekli	38
Şekil 36, 37- Tülbent Görünüm (Baklava ve Karamuk Oyası)	38
Şekil 38- Hindi Kullanım Şekli	39
Şekil 39, 40- Boncuk Oyaları:	40
Şekil 41, 42- Boncuk Oya Detay Görünüm	40
Şekil 43, 44, 45- Karamuk Oyası-Tavşan Oyası-Papatya Oyası	41
Şekil 46, 47, 48- Menekşe Oyası-Seron Oyası-Mercimek Oyası	41
Şekil 49, 50, 51- Boncuklu Muska Oyası-Koyun Gözü Oyası-Türkan Şoray Kipriği	42
Şekil 52, 53, 54- Kiprikli Tavşan Oyası-Pullu Yeni Gelin Oyası-Pullu Çatal Oyası	42
Şekil 55, 56- Misos Önden ve Arkadan Görünüş	44

Şekil 57- Misos Astar Görünümü	44
Şekil 58- İçlik 1. Örnek Önden Görünüş	46
Şekil 59, 60- İçlik 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	48
Şekil 61, 62- İçlik 3. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	49
Şekil 63- İçlik 3. Örnek Ön Süsleme Detay Görünüş.....	50
Şekil 64, 65- İçlik 4. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	51
Şekil 66- İçlik 4. Örnek Ön Süsleme Detay Görünüş.....	52
Şekil 67, 68- İçlik 5. Örnek Önden ve Detay Görünüş.....	53
Şekil 69, 70- Salta 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	55
Şekil 71, 72- Salta 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	56
Şekil 73, 74- Salta 3. Örnek Önden Görünüş	57
Şekil 75- Salta 4. Örnek Önden Görünüş	59
Şekil 76- Kolçak 1. Örnek Ön Görünüş:.....	60
Şekil 77,78- Kolçak 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	62
Şekil 79- Hakim Yakalı Saten Bluz Önden Görünüm	63
Şekil 80- Yuvarlak Yakalı Saten Bluz Önden Görünüm	64
Şekil 81, 82- Kuyruklu 1 Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	67
Şekil 83, 84 Kuyruklu 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	68
Şekil 85, 86- Köylü Üstü 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	70
Şekil 87, 88, 89- Köylü Üstü 2. Örnek Önden, Arkadan ve Astar Detay Görünüm..	72
Şekil 90, 91- Köylü Üstü 3. Örnek Önden ve Yaka Detay Görünüş	74
Şekil 92, 93- Köylü Üstü 4. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş	75
Şekil 94, 95, 96- Pazarlık Önden ve Detay Görünüş ve Ön Astar Görünüş.....	77
Şekil 97, 98, 99- Kutnu 1. Örnek Önden, Arkadan ve Detay Görünüş	79
Şekil 100- Damadın Hamama Giderken Kutnu Elbiseyi Ters Çevirip Giymesi	81
Şekil 101- Damadın Hamama Giderken Kutnu Elbisenin Tek Kolunu Boşta Bıraktığı Görüntüsü.....	81
Şekil 102, 103, 104- Kutnu 2. Örnek Önden Görünüş Yaka ve Yırtmaç Görünümü	82
Şekil 105- Köynek Önden Görünüş.....	84
Şekil 106, 107- Önden ve Astar Görünüş	87
Şekil 108- Simli (İpekli) 1. Örnek Önden Görünüş.....	88
Şekil 109- Simli 2. Örnek Önden Görünüş.....	89

Şekil 110, 111- Pullu Etek 1. Örnek Önden ve Detay Görünüş	91
Şekil 112, 113- Pullu Etek Önden Görünüş.....	92
Şekil 114, 115- Saten Etek 1. Örnek Önden Görünüş	93
Şekil 116- Saten Etek 2. Örnek Önden Görünüş	94
Şekil 117- İpek Şalvar Önden Görünüş	95
Şekil 118- Tuman 1. Örnek Önden Görünüş	97
Şekil 119- Tuman 2. Örnek Önden Görünüş	98
Şekil 120, 121- Önlük 1. Örnek Ön ve Arkadan Görünüş.....	100
Şekil 122- Önlük 2. Örnek Önden Görünüş	101
Şekil 123- Önlük 3. Örnek Önden Görünüş	103
Şekil 124- Önlük 4.Örnek Önden Görünüş	104
Şekil 125- Önlük 5.Örnek Önden Görünüş	106
Şekil 126, 127- Önlük 6. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	107
Şekil 128, 129- Önlük 7. Örnek Örnek Ön ve Arka Görünüş	108
Şekil 130- Önlük 8. Örnek Önden Görünüş	110
Şekil 131- Önlük 9.Örnek Önden Görünüş	111
Şekil 132, 133- Önlük 10. Örnek Önden Görünüş	113
Şekil 134, 135- Önlük 11. Örnek Önden Görünüş	114
Şekil 136- Önlük 12. Örnek Önden Görünüş	116
Şekil 137- Önlük 13. Örnek Önden Görünüş	117
Şekil 138, 139- Şal Görünüş Katlanmış ve Açık Görünüş	118
Şekil 140- Kuşak Görünüş.....	119
Şekil 141, 142- Bel Bağı Genel ve Detay Görüntü.....	120
Şekil 143-Kemer 1. Örnek	122
Şekil 144- Kemer 2. Örnek Görünüş	123
Şekil 145- Kemer 3. Örnek Görünüş	124
Şekil 146- Ayağa giyilen örgü çoraplar	125
Şekil 147- Ayağa giyilen örgü çoraplar	126
Şekil 148- Ayağa giyilen naylon ayakkabı	126
Şekil 149, 150- Dokuma Çanta 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	127
Şekil 151, 152- Çanta 2.Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	128
Şekil 153,154- Çanta 3. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş.....	130

Şekil 155, 156- Dokuma (Heybe)Çanta 4. Örnek Ön ve Arka Görünüş	131
Şekil 157-Dokuma Çanta 5. Örnek Görünüş	133
Şekil 158- Örme Çanta 1. Örnek Görünüş.....	134
Şekil 159- Örme Çanta 2. Örnek Önden Görünüş	136
Şekil 160- Örme Çanta 2. Örnek	137
Şekil 161,162- Simli Kutnu Elbise Önden ve Arkadan Görünüş	139
Şekil 163,164-Yeni Gelin Donağı Önden ve Arkadan Görünüş	139
Şekil 165- İpekli Salta Takım Görünüş Şekil 166- Kuyruklu Takım Görünüş	140
Şekil 167, Simli Kutnu 2. Örnek Önden Görünüş Şekil 168- Kolçaklı Elbise Önden Görünüş.....	140
Şekil 169, 170- Misos Takım Önden ve Arkadan Görünüş.....	141
Şekil 171, 172- Çerkez Giysileri Takım Görünüm	141
Şekil 173- Kadife Önden Görünüş.....	142
Şekil 174, 175- Tasarım 1: Esin Kaynakları.....	144
Şekil 176- Tasarım 2: Esin Kaynakları.....	144
Şekil 177- Tasarım 3: Esin Kaynakları.....	145
Şekil 178- Tasarım 4: Esin Kaynağı	145
Şekil 179,180- Tasarım 5: Esin Kaynakları.....	146
Şekil 181- Tasarım 6: Esin Kaynakları.....	146
Şekil 182- Tasarım 7: Esin Kaynakları.....	147
Şekil 183- Tasarım 8: Esin Kaynakları.....	147
Şekil 184- Tasarım 9: Esin Kaynakları.....	148
Şekil 185- Tasarım 10: Esin Kaynakları.....	148
Şekil 186- Tasarım 11: Esin Kaynakları.....	149
Şekil 187- Tasarım 12: Esin Kaynakları.....	149
Şekil 188- Tasarım 1: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı	150
Şekil 189- Tasarım 2: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı	151
Şekil 190- Tasarım 3: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	152
Şekil 191- Tasarım 4: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	153
Şekil 192- Tasarım 5: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	154
Şekil 193- Tasarım 6: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı	155
Şekil 194- Tasarım 7: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	156

Şekil 195- Tasarım 8: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	157
Şekil 196- Tasarım 9: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	158
Şekil 197- Tasarım 10: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	159
Şekil 198- Tasarım 11: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı.....	160
Şekil 199- Tasarım 12: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları.....	161
Şekil 200- Tasarım 6 Kalıp Çizimleri.....	162
Şekil 201- Tasarım 6: Yelek Ön Görüntüsü.....	164
Şekil 202- Tasarım 6: Yelek Arka Görüntüsü.....	165
Şekil 203- Tasarım 7 Kalıp Çizimleri.....	166
Şekil 204- Tasarım 7: Yelek Ön Görüntüsü.....	168
Şekil 205- Tasarım 7: Yelek Arka Görüntüsü.....	169
Şekil 206 Tasarım 8 Kalıp Çizimleri.....	170
Şekil 207 Tasarım 8: Yelek Ön Görüntüsü.....	172
Şekil 208 Tasarım 8: Yelek Arka Görüntüsü.....	173

GİRİŞ

İnsanın yaşamını devam ettirebilmesi için her şeyden önce fiziksel ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşine bakıldığında en temelde fizyolojik ihtiyaçların bulunduğu görülmektedir. Bunlar nefes alma, yeme, içme, uyku, barınma ve giyinme gibi zorunlu ihtiyaçlardır (Dilaver, 2018: 20).

Giyinmek; insanların bedenlerini örtmek için kullanılan giysiler, aksesuarlar ve bunları kullanma biçimleri olarak tanımlanmaktadır (Önge, 1995: 1). Önceleri tabiat şartlarından korunmak amacıyla ortaya çıkan giyim, sonraları insanların toplum halinde yaşamaya başlamasıyla birlikte sosyal bir ihtiyaç halini almıştır (Kılınç ve Yıldırım, 2008: 19).

Giyim tarihsel oluşum süreci içerisinde sosyal, kültürel, ekonomik, politik, dini ve teknolojik olaylardan etkilenmiş, buna bağlı olarak da renk, malzeme, kalite, biçim değişkenleriyle yaşama aktarılmıştır (Ertürk, 2018:x).

Tarihi ve kültürel değerler toplumların yapı taşlarını oluşturur. Bir toplumun gelişip ilerlemesi ve zenginleşmesi tarihine ne kadar sahip çıktığıyla ilgilidir. Tarihi sürecinden, kültürel varlıklarından gelenek ve göreneklerinden uzaklaşan toplumların geleceğe yönelik sağlam bilgiler aktarması oldukça zordur (Bedük vd, 2017: x). Değerlerimize ne kadar çok sahip çıkıp koruma altına alırsak geleceğe ancak o kadarını taşıyabiliriz.

Bu değerlerimiz hayatın bir parçası olduğuna göre geçmişten devraldığımız övünç kaynaklarımızı gelecek kuşaklara devredeceğimiz en yüce değerlerimiz olmalıdır (Sevim, 1999: V). Giyim tüm dünyada çeşitli etkiler altında kalarak özellikle gelişen teknoloji ile birlikte moda akımının etkisiyle birçok değişikliklere uğramaktadır. Bu sebeple de, vakit geçirmeden bu değerlerin orijinalliğini bozmadan kalıcılığını sağlamak bizlerin görevidir. (Beyzat, 1990: V).

Halk kültürümüzün bir bölümü olan giyim kuşamımızın, tarih kadar eski olduğunu belgeleyen birçok örnek bulunmaktadır. Kahramanmaraş'ta ortaya

çıkarılan bir kaya kabartmasında bulunan kadın çorabı, çarıkları, başlığı, kuşağı vb. resimler günümüz Anadolu giysisini andırmaktadır (Sevim,1999:V).

Anadolu'nun her yöresinde kendine özgü giyim kuşam tarzı mevcuttur. Tarihinde birçok medeniyete ev sahipliği yapan Sivas ve Sivas'a bağlı olan yerleşim yerlerinde de geleneksel giyim kuşamın hala izleri bulunmaktadır. Geçmişten günümüze kalan giysiler il merkezinde müzelerde sergilenmektedir. Kırsal kesimlerde ise bazı bölgelerde günlük hayatta kullanılmaya devam ederken, bazı bölgelerde ise anneden kıza aktarılarak geleneksel yöntemlerden biri olan çeyiz sandıklarında saklanmaktadır. Sivas İl'inde bulunan müzelerde sergilenen giysiler korunurken, aynı zamanda gelecek nesillerin de görmesi veya esinlenmesi amacıyla literatüre aktarılarak kayıt altına alınmıştır.

Yapılan literatür taraması sonucunda, Sivas İli Yıldızeli İlçesi'nin yöresel kadın giysileriyle ilgili sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan biri de Yıldızeli Halk Eğitim Merkezi tarafından yürütülen Yenihan Bebekleri isimli çalışmasıdır. Ahşaptan yapılan bebeklere yörenin kültürünü, yaşayışını ve inançlarını yansıtan kıyafetler tasarlanmış ve giydirilmiştir. Çalışma 2011 yılında Türk Patent Enstitüsüne (TPE) başvurularak tescillenip markalaştırılmıştır (Karadağ, 2018: 4).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Sivas İli Yıldızeli İlçesi'ne bağlı merkez ve köylerin yöresel kadın giysilerinin tespit edilerek gelecek kuşaklara aktarılması ve bu giysilerin devamlılığının sağlanmasıdır. Kaybolmak üzere olan yöresel kıyafetlerinizin desen, renk, malzeme, işleme ve nakış özelliklerinin incelenip gelecek kuşaklara aktarılması çalışmanın ana amacını teşkil etmiştir. Bu amaçla yörede tespit edilen yöresel kadın giysilerinden esinlenerek yörenin geleneksel giysi kültürünün devamlılığını sürdürebilmesi için yapılması gereken bir takım öneriler getirmektir. Bu öneriler doğrultusunda giysilerde kullanılan kumaş, renk, desen, işleme, nakış ve model özellikleri bozulmadan günümüz modasına uygun, kullanılabilir kadın yeleği tasarımları yapmak ve tasarımlar arasından seçilen üç adet yeleğin üretimini yapmaktır.

Sivas Yıldızeli ilçesi yöresel kadın giysileri ile ilgili sınırlı sayıda araştırma yapılmış olduğu görüldüğünden daha detaylı bir araştırma yapıp yöreden alınan bulgu ve tespitlerin kataloglaması yine çalışmanın amaçlarındandır. Ayrıca Sivas ili Yıldızeli ilçesi köylerinde bulunan yöresel kadın giysilerinin desen, motif, işleme, nakış, renk ve teknik açıdan incelenip kataloglanarak literatüre kazandırmak hedeflenmiştir.

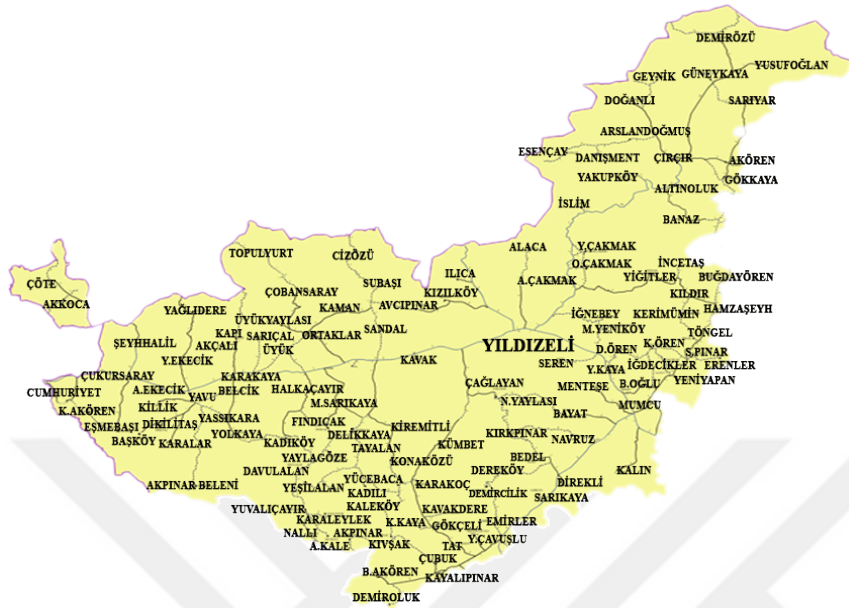
Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, 2013'te az sayıda veri, 2017 Temmuz-2018 Ağustos aylarında daha çok veri bulmak adına Sivas Yıldızeli ilçesi merkez ve köylerinde yapılmıştır. Bu araştırmanın materyalini; Sivas Yıldızeli ilçesi ve köylerinde bulunan yöresel kadın giyim elamanları fotoğrafları, İlçe Halk Eğitim Müdürü ve Öğretmenleri, ilçeye bağlı Çerkez köyleri yöresel kadın giysilerinin toplandığı Kuzey Kafkas derneği başkanı, köy muhtarlıkları, köylerin yaşlı ileri gelenleri ve diğer evinde yöresel giysi bulunduran köylüler ile karşılıklı görüşmelerden elde edilen veriler ve giyim elemanları ile ilgili gözlem fişleri oluşturmaktadır. Ayrıca Sivas Yıldızeli ilçesi merkezi ve köylerinde bulunan yöresel kadın giysileri üzerine yapılmış kitap, makale, ansiklopedi, dergi ve internetten yararlanarak literatür araştırması yapılmıştır. Bu konuya benzer yapılan il ve ilçelerin yöresel kadın kıyafetleri ile ilgili Yüksek Öğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi, Sivas İl Halk Kütüphanesi, Akdeniz Üniversitesi Kütüphanesinden faydalanılarak bir sonuca ulaşmak ve yörenin gelecek kuşaklarına ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Yıldızeli İlçesi'nde yürütülen tez çalışması kapsamında çalışmanın gerekliliği ve uygulanabilirliğinin tespit edilmesi amacıyla 2013 yılında gözlemler yapılmıştır. Yapılan gözlemler neticesinde tez konusu ve kapsamının belirlenmesi sonucunda 2016-2018 yılları arasında saha çalışmaları neticesinde 15 köy gezilmiştir. Bu köyler geneli ilçe merkezinin kuzey doğusunda bulunmaktadır (bkz. Şekil-1).

Şekil 1- Yıldızeli İlçesi Haritası

Kaynak: Yıldızeli Kaymakamlığı, 2018

Araştırma yapılan köyler Banaz, Buğdayören, Çırçır, Gazi Köyü, Gök Kaya, İncetaş, Kargın, Kerimmümin, Kıldır, Kiremitli, Sarıyar, Yakup Köyü, Yıldız, Yiğitler ve Zengi Köyü'dür. Bu köyler içinde Zengi, Gazi Köyü ve Yıldız Beldesi Sivas İl merkezine bağlı köylerdir. Bu köylerde çalışma yapılma nedeni coğrafik olarak Yıldızeli İlçesi'nin köylerine çok yakın olmaları ve geçmişte Yıldızeli İlçesi'ne bağlıyken sonradan il merkezine bağlanmalarındır (Ö. Hazırbulan ile kişisel iletişim, 01.09.2018). Bu köylerin bir kısmında yöresel kıyafetlerin hala kullanılmakta olduğu görülmektedir. Bazılarında ise yalnızca düğünler, dini bayramlar, milli bayramlar, asker törenleri gibi özel günlerde kullanıldığı, diğer zamanlarda ise sandıklarda muhafaza edildiği görülmüştür. Bazı köylerde ise eski giysilerin kalmadığı son kalanların da minder yüzü, döşek (yün yatak) yüzü veya perdüç¹ yapıldığı bilgisi alınmıştır. Çalışmanın tamamında yörede tespit edilen giysilerden 9 adet başa takılan başlık, 23 adet başa örtülen örtü, 34 adet bedene

¹ Perdüç; kullanılmayan giysi veya tekstil malzemelerinin yaklaşık 2 metre boyunda bir ağacın ucuna bağlanarak ıslatılıp ekmek pişirilen taş fırınlarının içini süpürmek için kullanılan materyal anlamına gelmektedir. (H. Akgül ile kişisel iletişim, 8 Ağustos 2018).

giyilen giysiler (üst bedene giyilen, alt bedene giyilen, boydan giyilenler) şeklinde, 19 adet bele takılanlar (önlük, şal, kuşak vb.) ayağa giyilenler örgü çorap, patik ve ayakkabı olarak naylon ayakkabı 9 adet, aksesuar olarak çantalar bölümünde 8 adet çanta ele alınmıştır. Bu giysilerin tamamı 102 adettir. Bu giysi çeşitleri gözlem fişleri aracılığı ile tezin gelişme bölümünde açıklanmıştır.

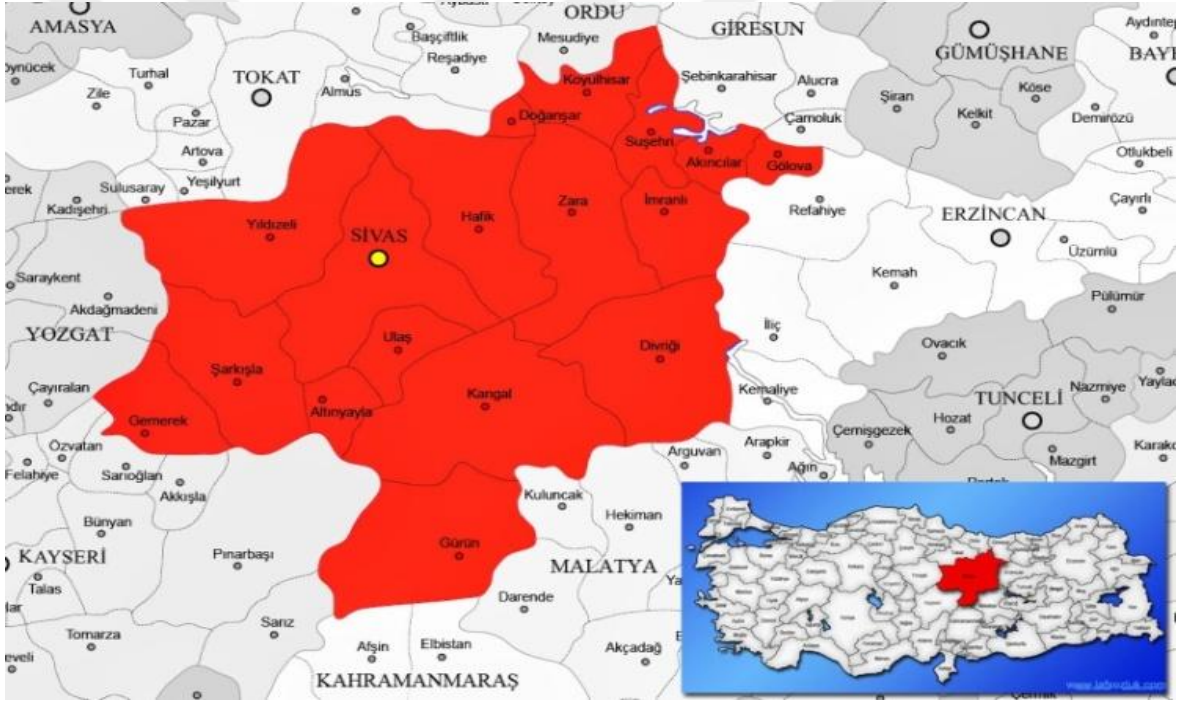

BİRİNCİ BÖLÜM- YILDIZELİ HAKKINDA GENEL BİLGİ- SİVAS YÖRESEL KADIN GİYİMİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

1.1 Yıldızeli İlçesinin Coğrafi Konum Ve Tarihçesi

Yıldızeli İlçesi 1400 metre rakımıyla, İç Anadolu Bölgesi'nin en yüksek ilçelerinden biri olarak bilinir. Yüzölçümü 2645 km'dir. İlçenin doğusunda Sivas merkez, batısında Yozgat, kuzeyinde Tokat, güneyinde ise Sivas'ın Şarkışla ilçesi bulunmaktadır (Şekil 2). İlçe Sivas il merkezine 47 km uzaklıkta olup, Sivas-Tokat ve Sivas-Ankara yolu üzerinde yer almaktadır. Aynı zamanda ilçede, Sivas-Samsun demiryolu ulaşım ağı bulunmaktadır (Yıldızeli Kaymakamlığı, 2018).

Şekil 2-Yıldızeli İlçesi Coğrafi Konumu

Kaynak: Anonim, 2018a.

Karasal iklim özelliğine sahip olan ilçede çoğunlukla yağışlara ilkbahar, sonbahar ve kış aylarında rastlanmaktadır. Kışları sert ve soğuktur. Yağmur genellikle ilkbahar ve son bahar aylarında görülmektedir. Gece ve gündüz sıcaklık farkı da oldukça fazladır.

İlçede bulunan dağlar; Yıldız Dağı, Çal Dağı, Çamlıbel Dağları, Tura Dağı, Gürcü Dağı ve Akdağlardır. İlçenin batı kesimlerinde rakımın düşük olması nedeniyle tarıma elverişli araziler geniştir. Yetiştirilen tarım ürünleri ise buğday,

arpa, çavdar, şeker pancarı, mısır, ayçiçeği ve patates gibi soğuk iklime dayanıklı tarım ürünleridir (Yıldızeli Kaymakamlığı, 2018).

Yıldızeli' nin nüfusu 2017 TÜİK verilerine göre 33.486'dır. Bu nüfusun 16.937'sini erkekler (%50,58), 16.549'unu kadınlar (%49,42) oluşturmaktadır (TÜİK, 2018).

İlçenin ilk ismi Yenihan olarak bilinmektedir. Bu isim ilçeye 1639 yılında IV. Murat'ın veziri Kemenkeş Kara Mustafa tarafından verilmiştir. Bağdat seferi sırasında ordunun bölgede konaklaması için Kemenkeş Kara Mustafa tarafından bölgeyi uygun hale getirmek için Padişah IV. Murattan izin isteyince Padişah bölgeyi tamamen vezirine bağışlamıştır. Bunun üzerine Kara Mustafa paşa bu bölgeye bir han, hamam ve cami yaptırıp bir vakıf açtırarak oraya bağlamıştır. Zamanla çevrede bulunan grup yerleşkeler ve köyler bu vakfa bağlanmıştır. Köylerin bağlanmasıyla ilçe oluşumunu tamamlamıştır (Fidan vd.2018: 1).

Ancak kaynaklar 1075 yılında bu toprakların yerleşim yeri olduğunu işaret etmektedir. İlçe kurulmadan önce çevresinin sazlık, bataklık ve ormanlık olduğu söylentileri vardır. 10-15 evlik bir topluluk bulunduğu, daha sonradan bu bölgenin temizlenerek yerleşim yerine uygun hale getirildiği anlaşılmaktadır. Uzun yıllar Sivas'a bağlı Bucak merkezliği yapan ilçe, 1863 yılında Sivas'ın il olmasıyla birlikte 1875 yılında ilçe olmuştur. İsmi Cumhuriyet dönemine kadar "Yenihan" olarak bilinmektedir. Ancak Cumhuriyet döneminde 1936 yılında bölgede bulunan Yıldız Dağı'ndan esinlenerek "Yıldızeli" adını almıştır (Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2018).

Cumhuriyet döneminde eğitim öğretim alanında köylerin kalkınması adına Köy Enstitüleri Projesi dahilinde Pamuk Pınar Köy Enstitüsü kurulmuştur. İlk yıllarda çadır ve barakalarda eğitim verilmiş olup, 1949 yılında okul binası, yatakhane, atölye ve revir yaptırılmıştır. Pamuk Pınar'da günümüzde YİBO (Yatılı İlköğretim Bölge Okulu) olarak eğitim öğretim devam etmektedir (Yıldızeli Kaymakamlığı, 2018).

1.2 Yıldızeli İlçesi'nin Sosyal ve Kültürel Yapısı

Anadolu'nun bütün yörelerinde olduğu gibi Sivas İline bağlı Yıldızeli ilçesi ve köylerinde de insanlar sosyal-kültürel ve ailevi yaşantılarını mani, türkü ve

ağtılarla dile getirmişlerdir. Anadolu insanı sözlü ve yazılı edebiyat ürünlerinin yanı sıra giyim kuşam, örtünme, ve kullandıkları süs eşyaları ve yaşam tarzları ile geleneksel kültür özelliklerini kıyafetleri ile sonraki nesillere aktarmışlardır (Fidan vd. 2018: 1)

Dede Korkut hikayelerinde yüzyıllardır anlatıla gelen düğünlere baktığımızda Anadolu'da özellikle kırsal kesimlerde, düğünlerin özü bakımından pek değişimin yaşanmadığı görülmektedir. Yıldızeli ilçesinin geniş bir coğrafyaya yayılmış olması sebebiyle köylerde adet ve geleneklerin hala sürdürüldüğü görülmektedir. Bu gelenekler uygulamada farklı olsa da özünde aynıdır (Anonim, 2018b).

Yıldızeli İlçesi merkez ve köylerinde evlilik süresince birçok adet gelenek ve görenekler hala sürdürülmektedir. Bu gelenek ve görenekler; kız isteme, kahve içme, pazarlık, düğün, düğüne başlangıçla beraber bayrak dikme vs. gibi gelenek görenekleri bulunmaktadır. İlçenin Buğdayören köyünde ikamet eden kişilerden alınan bilgiler şu şekildedir;

10 yıl öncesine kadar kız istemede görücü usulü yaygınken, günümüzde bu durum yavaş yavaş kaybolmaya yüz tutmuş, yerini evlilik çağına gelmiş gençlerin önceden anlaşılabilir daha sonra formalitede olsa görücü usulüymüş gibi kız isteme merasimleri gerçekleştirilmektedir. Kız istemede erkek tarafı en az üç kez kız evinin kapısını çalmaktadır. Kız ilk istemede verilirse eğer sanki kız artık evde istenmiyormuş algısı oluşacağı düşüncesi vardır. Bu sebeple oğlan tarafı belli zaman aralıkları ile hediyeleriyle birlikte kız evinin kapısını çalmaya devam eder. Kız tarafı kabul ettikten sonra erkek tarafı en yakın akrabalarıyla beraber kolilerle çeşitli lokumlar, bisküviler, şekerlemeler, çay ve sigara ile kız evine gelmektedirler. Genellikle gündüz vakti dualarla birlikte yüzük takma merasimi gerçekleştirilir. Bu merasim kahvesi içildi, lokumu yenildi veya duası yapıldı şeklinde de ifade edilmektedir (H. Hazırbulan ile kişisel iletişim, 17 Ağustos 2018).

Günümüzde bu durum sürdürülmekte ancak söz kesildikten sonra daha kalabalık bir kitle ile davullu zurnalı ve orkestralı nişan töreni yapılmaktadır. Oğlan evinin maddi durumuna göre önceden hayık adı verilen boncuklar arasına Cumhuriyet altını, gramsa, çeyrek gibi altınlar takılıp gelin hanım nişan süresi boyunca takar takıştırır. Günümüzde ise bu altınlar yerini daha çok bilezik, set veya gösterişli bilekliklere ya da küpelere bırakmıştır. Bu altınların takılmaktaki asıl amacı

düğünden sonra yeni bir düzen kuran çiftlere maddi destek sağlamaktır. Evlenen yeni çift varsa düğün borcunu kapatır, yoksa bu altınları yatırım amaçlı kullanmaktadır (A.Yıldız ile kişisel iletişim, 17 Ağustos 2018).

Kız istenip hayırlı iş olduktan sonra günümüzden yaklaşık 10 yıl öncesine kadar gelin söz kesiminden itibaren düğünden 6 ay sonrasına kadar yaşmak yapmaya başlar. Yaşmak yapımının detayları başa örtülen örtüler kısmında daha detaylı şekilde verilmiştir. Nişanlılık süresi oğlan evi ve kız evi arasında karşılıklı anlaşma ile belirlenir. Nişan süresince bayramlarda kız evi bireyelerine hediyeler, gelin hanıma ise altın alınmaya devam edilir. Kurban bayramında ise damat tarafından geline kurbanlık koç hediye edilmektedir. İlkbahara doğru yörenin meşhur madımak bitkisi çıktığında oğlan evi bir tur daha hediyelerle birlikte kız evini ziyaret etmektedir. Bu ziyarette daha çok madımak toplamak için evdeki madımak toplayacak bireylerin her birine bıçak hediye alınır. Nişanlılık süresi ne kadar uzun sürerse bu durum döngü halinde devam etmektedir. Düğün tarihi belli olduktan sonra pazarlık adı verilen düğün alışverişi günü belirlenmektedir. Tüm gün boyunca süren bu alışverişte tüm ekonomik yük erkek evine aittir. Gelin hanımın ve kız evinin istedikleri malzeme, giysi ve ev eşyaları beğenilir, ödeme erkek evi tarafından yapılmaktadır. Bu durumda zaman zaman gerginlikler yaşansa da düğün zamanı hep birlikte halay çekilip, oyunlar oynanıp unutulmaktadır (D. Hazırbulan ile kişisel iletişim, 17 Ağustos 2018).

Tüm bu süreçten sonra erkek evinde Perşembe günleri öğlene doğru bayrak dikme olayı önce dua sonra davul zurna ile gerçekleştirilir. Bayrak yaklaşık 10 m uzunluğunda kavak ya da söğüt ağacından yapılmaktadır. Bu ağacın en tepesi renkli tüller, tavuk tüyleri, ve en tepeye ay yıldızlı Türk Bayrağı asılmaktadır. Akşam düğün evi bayrağının fark edilmesi için bayrak direğine küçük renkli ampuller takılmaktadır (Şekil-3).

Şekil 3- Düğünün Resmen Başladığını Gösteren Düğün Bayrağı

Kaynak: H.Yıldız, 2018.

Düğünden bir iki hafta önce davetiyeler dağıtılmıştır fakat düğünün başladığını tekrar hatırlatmak adına düğün sahibinin belirlediği bir kişi tarafından okutluk dağıtılmaktadır. Bu okutlukta buğdaydan yapılan kavurga, leblebi ve şeker bulunmaktadır. Bu yiyecekleri dağıtan okutman (Şekil-4) yani görevli kişi davet ettiği evlerden düğün sahibine destek amaçlı verilen tereyağı veya para yardımını kabul etmektedir. Bu süreçten sonra düğün resmen başlamıştır. Erkek evinde Cuma günü davul zurna eşliğinde yemekler verilir, çaylar kahveler ikram edilerek misafirler ağırlanmaktadır.

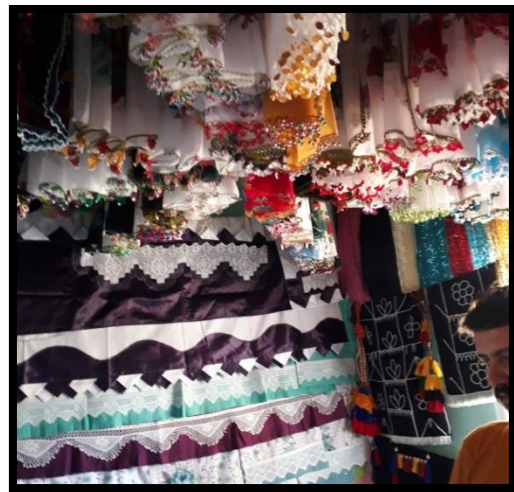
Şekil 4- Sarıyar Köyü'nde bir Düğün Okuyucusu-Yiğit Baş

Kaynak: M.Karakuş, 2018.

Kız evinde ise Cuma günü düğün yeni başlamıştır. İlk gün kız evinin bir odasında sergilenen çeyize bakma günüdür (Şekil 4,5). Çehiz (çeyiz); gelin için hazırlanan her türlü eşya olarak tanımlanmıştır (Aker, 2017:135). Gelin kızın kendi evinde kullanmak üzere yaptığı işlemeli yatak örtüleri, danteller, oyalar, havlu kenarları vs. gibi el emeği göz nuru ile hazırlanmış olduğu işlerdir. Ayrıca ipek örtülü yorganlar, yataklar, minderler, renkli el örmesi paspaslarda bu çeyiz içerisine girmektedir.

Şekil 1, 2- Sarıyar Köyünde Çeyiz Asma

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Cuma günü erkek evinden damat, sağdıç ve birkaç kişi ile birlikte çeyiz hediyesi ile kız evini ziyaret etmektedirler. Sağdıç; Düğünde gelin veya damada kılavuzluk eden kimse demektir (TDK, 2018). Cumartesi günü erkek evinde de kız evinde de ayrı ayrı konvoylar şeklinde güvey (damat) gezdirme ve gelin gezdirme merasimi yapılmaktadır. Cumartesi akşamı kına gecesi yapılır. Anadolu'nun tüm yörelerinde yapılan kına geceleri ile benzerlik göstermektedir. Geline ve damada kına yakılır. Gelin avcunu açmıyor, makas gelinin saçını kesmiyor gibi istemlerle erkek evinden gelen yengeler adlı gruptan bahşişler alınmaya devam edilir. Yengeler; düğünde erkek evini temsil eden 4-5 bayan demektir (Ö. Hazırbulan ile kişisel iletişim, 01.09.2018). Düğünün ilerleyen saatlerinde erkek evi misafirlerine yani yengeler gurubuna kına yakılma olayı tamamlandıktan sonra kız evini temsil eden sesi güzel iki bayan alır defî eline hem çalar hem söyler:

“Yengeler siz sefa geldiniz
Hoş geldiniz.
Sizde de puhari² bizde de puhari
Oğlunuzun ağzı yukarı
Yengeler siz sefa geldiniz.
Sizde de elek bizde de elek
Kızımız melek
Yengeler siz sefa geldiniz.
Sizde de dastar bizde de dastar
Oğlunuz asker
Yengeler siz sefa geldiniz.
Sizde de fincan bizde de fincan
Kaynata cingan (cimri)
Yengeler siz sefa geldiniz.”

Gibi mani türü sözlerle erkek evini eleştirip kız evini övgüye tutarlar. Bu sözler karşısında yengelerde karşılık verip duruma itiraz ederler. Ağız halayları,

² Evin bacası

davul zurna halayları gibi eğlence devam eder ve gün biter. Pazar günü erkek evi kalabalık bir konvoyla davul zurna eşliğinde kız evine gelir. Dualar eşliğinde sevinç hüzün karışımı duygu içerisinde gelin baba ocağından yeni hayatına adım atmak, yeni döneme başlangıç yapmak için ayrılır. Geçmişte ata bindirilen gelin günümüzde süslenmiş lüks arabalara bindirilerek gelin alma merasimi tamamlanmaktadır (H. Yıldız ile kişisel iletişim, 18 Ağustos 2018).

Yıldızeli ilçesi halk oyunları yönünden de zengin bir ilçedir. Sivas yöresinde oynanan oyunların tamamına yakını Yıldızeli ilçesinde de bilinmekte ve oynanmaktadır. Bu oyunlarda başta Sivas Halayı, Abdurrahman Halayı, Çökelik, Madımak, Bice ve Semah ilçenin en önemli halk oyunlarından. Bütün bu oyunlar davul-zurna ya da bağlama eşliğinde oynanmaktadır. Ayrıca Çerkezler tarafından oynanan “Kafkas” oyunu da vardır (Çağlar, 2012: 40).

Günümüzde Anadolu’da sofraya düzenleriyle, pişirme yöntemleri ile kullanılan malzemeleriyle zengin bir mutfak kültürü yaşamaktadır. Yıldızeli İlçesi de mutfak kültürü yönünden çeşitli ve zengin bir kültüre sahiptir. İlçenin en çok bilinen yöresel yemekleri ise şu şekildedir; Madımak, Mumbar, Subüra, Ekmek Aşı, Evelik sarması, Hıngel, Herle, Kesme Çorbası, Bulgur aşısı, Pağaç, Gilik, Kömbe, Katmer, Bostan Pancarı Kavurması, Mıhlama, Keşkek, Hasuda en çok bilinen yemeklerinden bazılarıdır (Çağlar, 2012: 41).

1.3 Sivas İli Yöresel Kadın Giysileri Hakkında Genel Bilgi

Giyim kuşam insanlığın tabii ihtiyacıdır. Sıcak veya soğuktan korunmak amacıyla ortaya çıkan giyim, zamanla süslenmeyi de kapsamına alarak hayatın vazgeçilmezi olmuştur. Giyim geçmişten günümüze ait olduğu toplumun folklorik, sosyo ekonomik yapısı, iklim, coğrafya ve kullanılan malzeme gibi özelliklerine göre değişiklikler göstererek günümüze kadar gelmiştir. Her kuşak kendinden önceki kuşağı izleyerek içinde bulunduğu moda anlayışına göre giyim kuşam tarzını bazı değişikliklerle devam ettirmiştir (Develioğlu ve Can, 2008: 325).

Sivas ilk çağlardan beri önemli yerleşim merkezlerindedir. Anadolu’yu doğudan batıya ve kuzeyden güneye geçen yolların kavşağında bulunan Sivas, Hitit, Roma, Bizanslı ve Selçuklu medeniyetlerinin hüküm sürdüğü bir bölge olmasının

yanı sıra çeşitli kültürlerin karşılaştığı zengin bir şehir olma özelliği taşımaktadır. (Arslan, 2008: 141).

Sivas ve yöresinde kadın giyimi, zengin başlıkları, göz alıcı takıları ve çeşitli giysileri ile dikkat çekicidir. Yıllardır giyilmiş ve hala giyilmekte olan geleneksel kadın giysileri genel çizgileri ile Anadolu'nun diğer bölge kadın giysileri ile benzerlik göstermektedir (Ayhan, 2007: 189). Sivas ilinde genelde giyilen yöresel kadın kıyafet ve aksesuarları: Köynek, iç saya, dış saya, şalvar, bindallı, üç etek, dövme, salta/cepken, önlük, kuşak, gümüş kemer, baş makinesi, bartın yazması, pullu fes, findi, zevkat tepesi gibi giysiler kullanılırken, sıra altını, hutlatma, hamaylı, gümüş takılar veya şerit altını gibi giyim aksesuarları/takıları takılmaktadır (Özbaşı ve Karagöz, 2008: 223).

Yün veya orlondan örülmüş çeşitli renk ve desenlerle çoraplar giyilir. Kaynana ve özellikle kaynatanın önünde kendi öz çocuğunu kucağına alıp sevmeyen annelerden tutun kaynatasına uzun yıllar gelinlik ederek, onunla işaret diliyle anlaşmaya çalışan gelinler, duygularını işte bu nakışlı çoraplarla ifade etmeye çalışırlar. Kadının evli, bekar ya da dul olduğu, çocuğunun olup olmadığı yine kullandıkları çoraplardaki nakışlardan öğrenilir (Zara Haber, 2009:38). Sivas kadın giyiminin bilinen en eski örneği peşli denilen üç etektir. Üç eteğin boyu ayak bileklerine kadar iner, kollar bedene oyuntusuz olarak takılır. Koltuk altına genişlik vermesi için üçgen biçimli 'kuş' denilen parça takılır. Üç eteğin altına şalvar, üzerine cepken, başa fes beline gümüş kemer takılır (Aker, 2017: 38).

İKİNCİ BÖLÜM- SİVAS YILDIZELİ İLÇESİ YÖRESEL KADIN GİYSİLERİNİN İNCELENMESİ

Yapılan literatür taraması sonucunda, Sivas İli Yıldızeli İlçesi'nin yöresel kadın giysileriyle ilgili sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmalardan biri de Yıldızeli Halk Eğitim Merkezi tarafından yürütülen Yenihan Bebekleri isimli çalışmasıdır. Bu çalışmada çocuk sağlığı açısından zararsız ve doğal bir malzeme olan ahşap kullanılmıştır. Ahşaptan yapılan bebeklere yörenin kültürünü, yaşayışını ve inançlarını yansıtan kıyafetler tasarlanmış ve giydirilmiştir. Çalışma 2011 yılında Türk Patent Enstitüsüne (TPE) başvurularak tescillenip markalaştırılmıştır (Karadağ, 2018: 4). 2018 yılında Ağustos ayında Yıldızeli ilçesi Halk Eğitim Müdürü Nihat KARTAL'la görüşülüp Halk Eğitim Merkezi'nde yöresel kadın kıyafetleriyle ilgili yapılan Yenihan Bebeklerinin fotoğrafları çekilmiştir.

Yörenin kültüründen esinlenilip giydirilen bebeklerin üzerindeki giysilerin motif, desen ve renklerinin birtakım anlamları vardır. Örneğin; Başörtüsünde yeşil dut motifi kullanan genç kız yeni başlayan sevdasını, boynunda gümüş liralara taşıyan genç kız evlilik çağında olduğunu, çorabında göz motifi ve önlüğünde tarak motifi bulunduran gelin kendisini kem gözlü bakışlardan korumaya çalıştığını, çorabında ve elbiselerinde turuncu renkli desenler bulunan kadın kalıtsal bir hastalığının olduğunu vurgulamak istemiştir (Karadağ, 2018: 2). Yenihan bebeklerinin bazılarının görselleri aşağıda sunulmuştur;

Şekil 3, 4-Yenihan Bebeklerinden Görseller

Kaynak: M.Karakuş, 2018.

Şekil 5, 6- Yenihan Bebeklerinden Görseller

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Sivas Yıldızeli ilçesi merkez ve köylerinde yapılan araştırmada tespit edilen giysiler dört guruba ayrılmıştır. Bunlar başa giyilenler, bedene giyilenler, bele takılanlar ve çanta şeklinde gruplandırılmıştır. Gruplanan bu giysiler kendi

içerisinde detaylandırılarak başa giyilenler; başa takılan başlıklar ve örtüler şeklinde iki guruba, bedene giyilenler; üst bedene giyilenler, boydan giyilenler ve alt bedene giyilenler şeklinde üç guruba ayrılarak detayları verilmiştir. Burada bulunan yöresel giysilerin ve terimlerin kaynak kişilerden alınan bilgilere göre açıklamaları şu şekildedir;

Al: Düğünlerde gelinin yüzünü kapatmak için veya damat ve sağdıçının sırtına üçgen bir şekilde yerleştirilen kırmızı veya yeşil renkli keten pamuklu kumaş üzerine pul ve boncuklarla gösterişli süslemelerin yapıldığı örtü demektir.

Andılık: Tülbent ve örtülerin altına takılan alnı kaplayan gösterişli bir başlık türü.

Donak: Yeni gelinin süslü, gösterişli ağır el işlerinin yapılmış olduğu giysiler.

Donanmak: Yeni gelinin süslü, gösterişli ağır el işlerinin yapılmış olduğu giysileri giyinmek.

Salta: Nakışlı, kadife kumaştan yapılmış astarlı üst giysi ceket demektir.

Kutnu: Ön kapaması acık, yandan yırtmaçları olan, içi astarlı boydan giyilen üst giysi.

Misos: Üst bedene giyilen kadifeden yapılmış ceket anlamına gelmektedir.

Pazarlık: Gelinlik demektir. İpek ya da kadifeden yapılmış uzun kollu boydan gösterişli bir kıyafettir.

Köylü üstü: Genelde pazen kumaştan olan boydan elbise.

Peşli: Boydan uzun nakışlı kadifeden elbise. İki yanında uzun yırtmaçları olan bu elbise diğer yörelerdeki bindallıyı andırmaktadır. Çeyize bakma merasiminde giyilir.

Köynek: İçe giyilen atlet veya gecelik demektir.

Kuyruklu: Belden kesikli boydan ipek elbise demektir.

İçlik: Boydan giyilen entare, elbise gibi giysilerin üzerine giyilen pazen kumaş, veya poplin pamuklu kumaşlardan dikilen bir tür üst giysisidir.

Kadife: Lastikli, astarlı etek demektir.

Simli: Lastikli, astarlı parlak kumaştan etek.

Tuman: Beli ve paçaları lastikli ayak bileklerine kadar gelen ipek, kadife veya saten kumaştan yapılan giysi.

Öynük (önlük): Genelde yün dokumadan yapılmış beli kuşaklı nakışlı aksesuar.

Hindi (Findi): baskı desenli renkli oyalı ya da oyasız başörtüsü.

Yaşmaklama (Yaşmak çalmak): başörtüsünün çene altından bağlanıp sarkan uçlarının burnun altından ya da burnun üstünden ağız bölgesini kapatmak.

Şekil 7- Giysilerin gruplandırılması

2.1 Başa Giyilenler

Giyinme ve süslenmenin başlangıç noktası sayılabilecek olan baş süslemesi geleneği Anadolu'da halen sürdürülmektedir. Anadolu kadını baş süslemesine verdiği önemi şu sözlerle göstermektedir. 'Sabah kalkınca önce baş, sonra aş, sonra iş' sözleriyle açık bir şekilde vurgulamakta ve başını geleneklerine uygun tarzda rengarenk poşular, oyalı yazmalar, altınlar gümüşler, boncuklar ve renkli tüyler ile donatmaktadır (Özder, 1999: 8).

Araştırma yapılan yörede de fes, tüylü gelin başı, yeni gelin başı, yazma, tülbent, andılık gibi başlıklar kullanılmaktadır. Her başlık her ortamda kullanılmayabilir. Özel günlerde ve günlük kullanılan veya evlendikten önceki ve

sonraki başlıklar farklıdır. Aynı zamanda kadın başındaki başlığı ile ekonomik durumunu çevreye gösterir. Ekonomik durumu iyi olan kadın kullandığı başlık aksesuarında daha fazla altın veya değeri yüksek olan malzemeler kullanırken, maddi durumu kötü olan bir kadın daha sade ve ekonomik değeri az olan süsleme malzemeleri kullanmaktadır. Yıldızeli ilçesi yöresel kadın başlıkları ve örtüleri desen, işleme, nakış, renk, malzeme, kompozisyon açısından incelenerek katologlanmıştır. Başlıklar ve örtüler giyen kişinin yaşına, konumuna, yaşadığı bölgeye ve yörenin özelliklerine göre değişim gösterebilmektedir. Başlıklar ve örtüler yörelere göre farklılık gösterebildiği gibi aynı yörede kendi aralarında da farklılık gösterebilmektedir. Bu bölüm başa giyilenler ve başa takılanlar şeklinde iki grupta incelenmiştir.

2.1.1 Başa Takılan Başlıklar

Yörede kendi içindeki bölgelerde kadın giyim kuşamında farklılıklar olmasına rağmen genellikle fes kullanılmaktadır. Fesin önüne sıra halinde küçük altınlar takılı, üzerine ise bölgelere göre isim olarak farklı şekil ve kullanım biçimi olarak aynı görevi üstlenen baş örtüsü bağlanır (yazma, değirmi, oyalı yemeni, hindi) (Zara Haber, 2009: 25). Yıldızeli ilçesi yöresinde de fesle kullanılan örtülere tülbent denmektedir. Tülbent'in özgün anlamı, fes ya da külahların etrafına sarık şeklinde sarılan alışla gelmiş kumaştır. Genellikle ipek ve pamuktan, saydam olacak kadar ince ve gözenekli dokunan 'tül' adını ilk kez, üretildiği Orta Fransa'daki Tulle kentinden almıştır. Osmanlılar 'tül' sözcüğünü, 'bağ/demet' anlamına gelen farsça 'bend' sözcüğü ile birleştirerek tülbent sözcüğünü türetmişlerdir (Tez, 2009: 231). Yörede tespit edilen 9 adet başlık görselleri ve özelliklerinin yer aldığı detaylar gözlem fişleri ile aktarılmıştır. Bu başlıklar; Pullu fes, tüylü gelin başı, gelin alı, donak başlığı, taze gelin başı, pullu başlık ve andılık (alınlık) adında başlıklardır.

Tablo 1- Başa Takılan Başlıklar

Başlık Adı	Bulunduğu Yer	Kullanım Amacı	Tarihlendirme
Pullu Fes	Banaz Köyü	Günlük Kullanılmaktadır	1965-1970
Tüylü Gelin Başı 1.Örnek	Banaz Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
Tüylü Gelin Başı 2.Örnek	Banaz Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
Gelin Alı	Sarıyer Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1975
Donak Başlığı	Yıldız Beldesi	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1985
Teze (taze) Gelin Başı 1.Örnek	Yakupoglu Köyü	Günlük Kullanılmaktadır	1980-1985
Pullu Başlık	Zengi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1940-1950
Andılık 1.Örnek	Gazi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1940-1950
Andılık 2.Örnek	Gazi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965

Tablo 1' de yörede bulunan dokuz adet başa takılan başlıkların isimleri, adresleri, kullanım amaçları ve tarihleri verilmiştir. Bir adet pullu fes, iki adet tüylü başlık, bir adet gelin alı, bir adet donak başlığı, bir adet pullu başlık ve iki adet andılık (alınlık) adlı başlık yer almaktadır. Başlıklarda en eski başlığın 1940 yılına, en yeni başlığın 1985 yılına ait olduğu bilinmektedir.

Şekil 8, 9- Pullu Fes Genel Görünüş ve Kullanım Şekli

Kaynak: M.Karakuş,2013.

Örnek No : 1

Şekil No:10,11

Yöresel Adı: Pullu Fes

İnceleme Tarihi: 08.07.2013 tarihinde incelenmiştir.

Kaynak Kişi: Kevser TAM

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü/ Yıldızeli

Ait Olduğu Yıl: 1965-1970 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Gardropta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Pullu başlık kendi döneminde yeni gelinlerin kullanmış olduğu bir başlık olurken, günümüzde ise köyün yaşlı kadınları günlük olarak kullanmaya devam etmektedir. Köyde bulunan genç kızlar ise bu başlıkları yalnızca özel günlerde sahiplerinden ödünç alarak gelenek göreneği yaşatmak adına kullanmaya devam etmektedirler.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Keçe, pamuklu kumaş, karton, gümüş madeni paralar, tülbent kullanılmıştır.

Giyiside Kullanılan Renkler: Kırmızı, yeşil, bordo, beyaz renkler kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: Yıldızeli ilçesinin Banaz köyünde tespit edilen bu başlık yörenin sert ve karasal ikliminden dolayı, başı sıcak tutması adına yün ve keçeden yapılmıştır. Keçe fes üzerine üç kat ayrı pamuklu kumaştan el dikişi ile model oluşturulmuştur. Ön kısmının tamamına gümüş madeni paralar dizilmiştir.

Diğer Bilgiler: Yeni gelinlerin düğünden sonra günlük kullanmış olduğu bir başlıktır. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre başlık üzerindeki pul ve madeni paralar kızın gelin olduğu evin maddi durumunu yansıtmaktadır.

2.1.1.1 Tüylü Başlıklar

Tüylü gelin başı adındaki başlık Sivas ilinde bazı yörelerde ‘Tuğlu’ başlık olarak geçmektedir. Bu başlıkta kullanılan renkli tüylerin farklı anlamları vardır. Yeşil renk; insanlar arası yardımlaşmayı, mavi; Türklerde islamiyetten önce ve sonra gök koruyucu özelliği ile (Gök Tengri) kötülüklerin anası olan karanlığı kovan anlamında, sarı renk; bolluk bereket ve varlığı temsil etmektedir (Zara Haber, 2009: 38).

Yıldızeli ilçesinin Pir sultan Abdalın bulunduğu Banaz Köyü’nde iki farklı modelde tüylü gelin başlığı ve duvağı tespit edilmiştir. Bu başlıkların detaylı açıklamaları gözlem fişleri aracılığıyla açıklanmıştır (Bkz Şekil: 13, 14, 15).

Şekil 10, 11- Tüylü Gelin Başı (Duvak) 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2013.

Örnek No: 2

Şekil No: 13,14

Yöresel Adı: Tüylü Gelin Başı (Duvağı)

İnceleme Tarihi: 08.10.2013

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü/ Yıldızeli

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Düğünlerde kullanılmaktadır. Gelenek ve göreneği yaşatarak gelecek kuşaklara aktarmaktır.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, tavuk tüyü, pul ve madeni para, krom tas kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Kırmızı, yeşil, sarı, mor, mavi, beyaz, pembe, turuncu renkler kullanılmıştır.

Giyi Kompozisyonu: Duvak³ özelliği taşıyan bu tüylü başlık önden görünüş kırmızı saten kumaştan, arkadan görünüş yeşil saten kumaştan dikilmiştir. Tepesine renkli tavuk tüyleri kullanılarak elde edilmiştir.

Diğer Bilgiler: İlçenin Banaz köyüne ait olan bu gelin duvağının tepesindeki renkli tüylerin anlamı yeni evlenen çiftin evinde bolluk ve bereketin sembolüdür.

Şekil 12- Tüylü Gelin Başı 2. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2013.

³Duvak; gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tül den örtü anlamına gelmektedir (TDK, 2018)

Örnek No: 3

Şekil No:15

Yöresel Adı: Tüylü Gelin Başı

İnceleme Tarihi: 08.10.2013

Giysinin Açık Adresi: Banaz Köyü/ Yıldızeli

Ait Olduğu Yıl: 1965-1970 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Düğünlerde kullanılmaktadır. Gelenek ve göreneği yaşatarak gelecek kuşaklara aktarmaktır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, tavuk tüyü, pul ve madeni para, krom tas kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler : Kırmızı, yeşil, sarı, mor, mavi, beyaz, siyah, pembe, turuncu renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Düğünlerde kullanılan bu başlıkta baş ölçülerindeki kavuk astarlanmıştır. Üzerine önce mavi renkli kadife kumaş sarılmış, onun üzerine mavi kumaş görünecek şekilde yeşil renkli kadife kumaş sarılmıştır. Üzerine kırmızı saten kumaş dikilmiştir. Ayrıca hazırlanan kırmızı renkli saten üzerine renkli tavuk tüyleri dikilen parça başlıktan 1.5 cm içeri girilerek yapıştırılmıştır.

Diğer Bilgiler: Tüylerdeki renk kullanımının çokluğu yeni evlenen çiftin evinde bolluk ve bereketin sembolüdür.

2.1.1.2 Gelin Alı

Şekil 13, 14- Gelin Alı Önden Görünüş ve Kullanım Şekli

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 4

Şekil No: 16, 17

Yöresel Adı: Gelin Alı

İnceleme Tarihi: 08.08.2018 tarihinde incelenmiştir.

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1970-1975

Saklanma Koşulları: Sandıklarda saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Düğünlerde kullanılmaktadır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, pul, boncuk, boru boncuk, iplik kullanılmıştır.

Giyiside Kullanılan Renkler: Kırmızı, beyaz renkler kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: 90x90 cm ölçüsünde kare şeklinde olan al kırmızı pamuklu kumaşın üzerine pullarla işleme yapılmıştır. Bu pullarla gelin ve damadın ismi işlenmiştir. Alın dört kenarına 3 cm uzunluğunda boncuklar dizilerek uçlarına gümüş rengi gösterişli pullar tutturulmuştur.

Diğer Bilgiler: Yaklaşık 50 yıllık olan kutnu takım elbise sandıkta saklanarak günümüze kadar ulaşmıştır. Bu elbise yalnızca düğünde gelin gezdirme ve gelini hamama götürmede kullanılır. Gezdirme sırasında al denilen örtü ile gelinin yüzü tamamen kapatılır. Yörede günümüzde al kullanımını devam ettirmektedir. Gelin baba evinden çıkarken erkek kardeş kırmızı kuşağı bağladıktan sonra al ile gelinin yüzü kapatılarak gelin uğurlanmaktadır.

2.1.1.3 Donak Başlığı

Şekil 15, 16- Donak Başlığı Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 5

Şekil No: 18, 19

Yöresel Adı: Donak Başlığı

İnceleme Tarihi: 09.08.2018

Kaynak Kişi: Nisa nur YILDIZ

Giysinin Açık Adresi: Yıldız Beldesi

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Düğünlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Keçe, karton, pamuklu beyaz tülbent, pul, boncuk ve iplik kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Beyaz, sarı, turuncu, yeşil, mavi, siyah ve mor renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Başın üzerine ön kısmında cumhuriyet altını bulunan keçe fes takılmıştır. Fes üzerine 150x150 cm pullu boncuklu oyalı tülbent çene altından bağlanarak arkada toplanmıştır. Oya yapımında 3.5 cm boyunda tek sıra halinde boncuk dizildikten sonra uçlarına pul takılarak gösterişli bir oya yapılmıştır.

Diğer Bilgiler: Geçmişte yeni gelinin düğünden sonra kullandığı günlük giysi olan donak günümüzde düğünlerde erkek evi tarafındaki gelin veya kızların geli çeyizine bakmaya giderken kullandıkları giysidir.

2.1.1.4 Teze(taze) Gelin Başı

Şekil 17, 18- Teze (taze) Gelin Başlığı Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 19, 20- Taze Gelin Detay Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örmek No: 6

Şekil No: 20, 21, 22, 23

Yöresel Adı: Teze (taze) Gelin Başı

İnceleme Tarihi: 25.07.2018

Kaynak Kişi: Fatma ÇETİN

Giysinin Açık Adresi: Yakup oğlan Köyü/ Yıldızeli

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Gardropta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Günlük (İlk bebek doğana kadar) kullanılır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş boncuk, altın, yapay taş, hindi, karton kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Sarı, beyaz, siyah, yeşil renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Başlığın tamamı el dikiş ile yapılmıştır. Belli kalıp özelliğindeki fes pazen kumaşla kaplanmıştır. Bone görevini görmesi adına fesin arka kısmına doğru farklı renkteki pazen kumaş uzatılmıştır ve başta sağlam durması için alt kısmı kıvrılarak lastik takılmıştır. Fesin alın kısmına Cumhuriyet altını yerleştirilmiştir. Onun üzerine güncel kullanılan malzemelerden yapay yapıştırmalı parlak taşlar yerleştirilmiştir. Kaynak kişiden geçmişte bu taşların daha değeri taşlardan kullanıldığı bilgisi alındı.

Diğer Bilgiler: Fes ve hindi ile tamamlanan bu başlık Yakupoğlan Köyü'nde halen kullanılmaktadır. Yeni evli gelin düğünün ertesini gününden itibaren bu başlığı kullanmaya başlar. Gelin ilk bebeği doğduktan sonra artık bu başlığı kullanmaz. Çocuklarına ya da hatırası olması adına sandığına özenle yerleştirir ve saklar. Yakupoğlan ve civar köylere gidildiğinde bu başlığı kullanan bir kişiyi gördüğümüzde bilinmeliki evli ve bebeği doğmamış bir gelindir. Yörede hala devam eden görücü usulü ile evlendirme olduğundan oğluna kız arayan bir anne köye gittiğinde bu başlık kullanan kişileri gördüğünde sorma gereği duymaz çünkü bilirki bu kişi evlidir. Görücüye çıkan aileye başlık bu anlamından dolayı zaman kazandırmaktadır.

2.1.1.5 Pullu Başlık

Şekil 21, 22- Pullu Başlık Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2016.

Örnek No: 7

Şekil No:24, 25

Yöresel Adı: Pullu Başlık

İnceleme Tarihi: 09.10.2016

Kaynak Kişi: Periza YİĞİT

Giyisinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1940-1950 yıllara ait olduğu tahmin edilmektedir

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır

Kullanım Amacı: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Pul, gümüş para, altın, boncuk, fındı, keçe fes kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Sarı, beyaz, turuncu, kırmızı, mor renkleri kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Pullu başlık, 3-4 cm. eninde karton üzerine geçirilmiş beyaz bez ve bu bez üzerine tek sıra halinde altın veya gümüş paralar dikilmiş bir başlıktır. Başlığın alın kısmının ortasına altın yerleştirilmiştir. Üzerine beyaz renkli pullu ve boru boncuklu tülbent bağlanmıştır.

Diğer Bilgiler: Evlilikte erkek evinin nişan yapıldıktan sonra kızın düğünden sonra günlük giysi olarak getirdiği takımın başlığıdır. Bu başlıkta kullanılan paraların çokluğu ise erkek evinin ekonomik durumunun iyi olduğunu göstermektedir. Günümüzde ise bu başlık günlük yaşamda kullanılmamakta yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır.

2.1.1.6 Andılık (Alınlık) Çeşitleri

Müze kayıtlarında tepelik olarak belirtilen bu aksesuar, Sivas merkez ve ilçe köylerinde alınlık, andılık olarak ifade edilir (Özcan, 2014: 115). Araştırmada yörede Gazi Köyünde iki adet andılık adındaki başlıklar incelenmiştir. İncelenen başlıklar günümüzde yalnızca özel günlerde (milli bayramlar, düğünler vb.) kullanılmaktadır.

Şekil 23- Andılık (Alınlık) 1. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 24, 25- Andılık (Alınlık) 1. Örnek Üstten Görünüş ve Kullanım Şekli

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 8

Şekil No: 26, 27, 28

Yöresel Adı: Andılık (Alınlık)

İnceleme Tarihi: 09.08.2018

Kaynak Kişi: Melek YILDIRIM

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1940-1950 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Karton, Boncuk, düğme, dokuma kumaş, madeni para ve astar kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Mavi, siyah, beyaz, kırmızı renkler kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: Geniřlięi 7 cm, boyu ise 54 cm'dir. Tok ve dűzgűn durması için andılıęın içerisine karton konulmuř, karton űzerine ise dokuma veya pamuklu kumařtan kılıf yapılmıřtır. űzerine sűsleme olarak eski dűnem madeni paralar, dűęme ve boncuklar tutturulmuřtur. Boncuklar ift sıra halinde zikzak biçiminde andılıęı çevrelemiřtir.

Dięer Bilgiler: Andılık kendi dűneminde gűnlűk kullanılırken gűnűműzde yalnızca űzel gűnlerde kullanılmaktadır. Andılık bařa takıldıktan sonra űzerine tűlbent ya da hindi(findi) takılmaktadır.

řekil 26- Andılık (Alınlık) 2. űrnek űnden Gűrűnűř

Kaynak: M.Karakuş,2018.

řekil 27, 28- Andılık (Alınlık) űstten Gűrűnűř ve Kullanım řekli

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 9

Şekil No: 29, 30, 31

Yöresel Adı: Andılık (alınlık)

İnceleme Tarihi: 09.08.2018

Kaynak Kişi: Fadime KÖSE

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü/Sivas

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pul, gümüş para, boncuk, değirmi(tülbent), metal düğme, siyah renkli ince pamuklu kumaş kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Mavi, siyah, beyaz, kırmızı.

Giysi Kompozisyonu: Genişliği 5 cm, boyu ise 54 cm'dir. Tok ve düzgün durması için andılığın içerisine karton konulmakta ve karton üzerine ise dokuma veya pamuklu bir kumaştan kılıf yapılmaktadır. Üzerine süsleme olarak Eski dönem madeni paralar, altın, gümüş, düğme ve boncuklar tutturulmuştur. Boncuklar çift sıra halinde zikzak biçiminde andılığı çevrelemiştir.

Diğer Bilgiler: Kaynak kişiden alınan bilgiye göre andılık kolçaklı elbise (köylü üstü) diye adlandırılan takımın parçası. Andılık üzerine değirmi ya da hindi örtülür. Geçmişte günlük kıyafet olarak kullanılan bu giysi günümüzde yalnızca düğünlerde kullanılmaktadır.

2.1.2 Başa Örtülen Örtüler

Sivas Yıldızeli ilçesi merkez ve köyleri civarında yapılan araştırmada özel günlerde ve günlük kullanılan başa giyilen örtülerden tülbent (dölbent), hindi (findi), değirmi adlarını alan desenli ve desensiz farklı ölçülerde örtüler ve yörenin ikliminden kaynaklı yetişen dağ bitkilerinden esinlenilip (Şekil 42, 44, 45, 47) yapılan oyalar veya yörede geçim kaynağı olan hayvan türlerinden (Şekil 49) vb.esinlenilerek oluşturulan farklı isimlerde oya çeşitleri görülmüştür.

Tablo 2 Başa Örtülen Örtüler ve Oyalar

Örtü Adı	Bulunduğu Yer	Kullanım Amacı	Tarihlendirme
Yaşmaklama 1.Örnek	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1985
Yaşmaklama 2.Örnek	Banaz Köyü	Kullanılmamaktadır	1960-1965
Tülbent (Dölbent)	Kargın Köyü	Özel günlerde kullanılmaktadır	1977-1980
Hindi (Findi)	Zengi Köyü	Özel günlerde kullanılmaktadır	1980-1985
Boncuk Oya Örnekleri	Yıldız Beldesi	Günlük ve özel günlerde kullanılmaktadır	-
Karamuk Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Tavşan Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Papatya Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Menekşe Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Seron Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Mercimek Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Muska Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Koyun Gözü Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Türkan Şoray Kipriği	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Tavşan Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Pullu Yeni Gelin Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982
Pullu Çatal Oyası	Buğday Ören Köyü	Kullanılmamaktadır	1980-1982

Tablo-2 de başa giyilenlerden başa örtülen örtülerin yöresel isimleri, adresleri, kullanım şekilleri ve tarihleri açıklanmıştır. Yaşmak yapma şekli ve kullanılan örtülerin isimleri, yörenin bitkilerinden ve özelliklerinden esinlenilip yapılan oya isimlerine yer verilmiştir. Tabloda bulunan örtülerin isimleriyle beraber görselleri açıklanmıştır.

2.1.2.1 Yaşmaklama

Şekil 29, 30- Yaşmak Yapma Şekilleri

Kaynak: M.Karakuş,2016.

Örnek No: 10

Şekil No: 32, 33

Yöresel Adı: Yaşmak Çalma

İnceleme Tarihi: 08.03.2018-08.10.2016

Kaynak Kişi: Emine YILDIZ- Kevser TAM

Giyisinin Açık Adresi: Buğday ören Köyü- Banaz Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1990-1967 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Amacı: Yaşmaklama kültürü devam ettirilmemektedir.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Tülbent, hindi, pul, pullu fes, oya ipliği

Giyide Kullanılan Renkler: Beyaz, siyah, kırmızı, yeşil, bordo, mor renkleri kullanılmıştır.

Kompozisyon: Tülbentin burnun üzerini kapattığı başlık ilçenin Banaz Köyüne aitken hindinin burnun altında başlayan yaşmaklama modeli ise İlçenin Buğday ören köyüne aittir. Fes üzerine takılı beyaz pullu tülbent burnun ön kısmını kapatacak şekilde yapılır. Fesin orta kısmı keçeden etrafında ki sarılı kumaş ise pamukludur. Her iki örnekte de pullu örtülerin olması tesadüftür. Herhangi bir baş örtüsü ile yaşmak yapılabilir.

Diğer Bilgiler: Başla birlikte yüzü, ağzı kapatan örtüye yaşmak denir (Özder, 1999: 77). Köyler arasında yaşmak şeklinin değiştiği görülmüştür. Aynı ilçenin yakın mesafeli köylerinden olan Banaz ve Buğday ören köylerinde yaşmaklama şekli birisi ağzın tamamını ve burnun ucunu kapatırken diğeri sadece ağzı kapatır. Yörede kaynak kişilerden alınan bilgilere göre yaşmağın hikayesi şu şekildedir; kız isteme ve söz kesilmeden hemen sonra gelin yaşmak çalar. Üzerine namaz bezi diye adlandırılan serbest örtü takar. Yaşmaklama düğünden sonrada devam eder. Yeni gelin yeni ortama alışana kadar sesli konuşmaz. Bu durum ise büyüklere karşı olan saygınlığı ifade eder. Yaşmağın süresi ise 6 ay 1 yıl arasında değişmektedir.

2.1.2.2 Tülbent: (Dölbent)

Desensiz düz örtüden oluşan 100 cm en 100 cm boy ölçüleri olan kare şeklinde olan başlık dört tarafı boncuk ya da pul ile oya yapılarak tamamlanmıştır. Yıldızeli İlçesi köylerinde gündelik olarak ve özel günlerde kullanılmaktadır. Tek başına takılabildiği gibi bone, fes veya andılık üzerine de takılmaktadır. Gündelik kıyafette daha çok yaşlı kadınlar kullanmaktadır. Boncuk miktarı fazla ve büyük motiflerden oluşan oyalı örtüler ise özel günlerde yöresel kıyafetleri tamamlar.

Şekil 31, 32- Tülbent Kullanım Şekli

Kaynak: M.Karakuş,2016.

Şekil 33, 34- Tülbent Görünüm (Baklava ve Karamuk Oyası)

Kaynak: M.Karakuş,2018.

2.1.2.3 Hindi (Findi)

Desenli, baskılı motiflerden oluşan örtüde yine 100 cm en 100 cm boy ölçülerine sahiptir. Kare şeklinde olan başlık dört tarafı boncuk ya da pul ile oya yapılarak tamamlanmıştır. Yıldızeli İlçesi köylerinde gündelik olarak ve özel günlerde kullanılmaktadır. Tek başına takılabildiği gibi bone, fes veya andılık üzerine de takılmaktadır. Renkli ve canlı modeller olduğundan genç kız ve gelinler kullanmaktadır.

Şekil 35- Hindi Kullanım Şekli

Kaynak: M.Karakuş,2013.

2.1.2.4 Yörede Kullanılan Boncuk Oya ve Diğer Oyalardan Örnekler

İpek ibrişim kullanarak iğne, mekik, tığ veya fırkete ile yapılan ince dantele oya denilmektedir (TDK, 2018). Yörede çok çeşit boncuk oyası, iplik oyası ve pullu oya çeşitlerinin olduğu ve bu oyalarm geçmişte kullanıldığı, günümüzde ise sandıklarda saklandığı görülmüştür. Yörede günümüzde kullanılan oya çeşitleri internet kullanımı sebebiyle yöresellikten çıkmış zevk ve tercihlere göre şekil almış iğne oyalarıdır. Araştırmada Yıldız' da 10 yılı aşkın görev yapmış ardından ilçe Halk Eğitim Merkezinde öğretmenlik yapmış İPEK' in boncuk oyalardan oluşturduğu görsellere yer verilmiştir. Bu boncuk oyalarmın en belirgin özelliği bir adet baş örtüsüne yaklaşık 1.5 kg boncuk kullanılmasıdır (A. İPEK ile kişisel iletişim, 16 Eylül 2018).

Oya çeşitlerini görmek adına açtığımız diğer sandık ilçenin Buğday ören köyünde ikamet eden Hazırbulan'a aittir. Hatıra olarak sakladığı baş örtülerini sandıktan çıkararak isimleriyle birlikte tanıtmıştır. 'Daha ben küçükken annem yapmış bu örtülerin çoğunun 40 yıllık' olduğunu bildirmiştir. (Z. Hazırbulan ile kişisel iletişim, 14 Temmuz 2018). Bu oylar isimlerini yörenin karasal ikliminden dolayı yetişen bitkiler ve geçim kaynağı olan hayvancılıktan almıştır. Oylarm isimleri sırasıyla; Karamuk, papatya, mercimek, koyun gözü gibi isimlerdir.

Sandıktan örnek görseli alınan diğer oyalar ise Türkan Şoray oyası, kiprikli tavşan oyası, pullu yeni gelin oyası, muska oyası, pullu çatal oyası adında oyalardır.

Şekil 36, 37- Boncuk Oyaları:

Kaynak: A.İpek,2018.

Şekil 38, 39- Boncuk Oya Detay Görünüm

Kaynak: A.İpek,2018.

Şekil 40, 41, 42- Karamuk Oyası-Tavşan Oyası-Papatya Oyası

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 43, 44, 45- Menekşe Oyası-Seron Oyası-Mercimek Oyası

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 46, 47, 48- Boncuklu Muska Oyası-Koyun Gözü Oyası-Türkan Şoray Kipriği

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 49, 50, 51- Kiprikli Tavşan Oyası-Pullu Yeni Gelin Oyası-Pullu Çatal Oyası

Kaynak: M.Karakuş,2018.

2.2 Bedene Giyilen Giysiler

Bu bölüm üst bedene giyilen giysiler, boydan bedene giyilen giysiler ve alt bedene giyilen giysiler olarak üç bölüme ayrılmıştır.

2.2.1 Üst Bedene Giyilen Giysiler

Bedene giyilenlerden üst bedene giyilen giysi çeşitleri misos, içlik, salta kolçak ve çerkes giysilerinden hakim yakalı saten bluz ve yuvarlak yakalı saten bluz adını alan giysilerdir. Çerkes giysilerinin yöresel adlarına ulaşamadığından model özelliği ve kumaş yapısına göre hakim yakalı saten bluz ve yuvarlak yakalı saten bluz isimleriyle aktarılmıştır.

Tablo 3- Üst Bedene Giyilen Giysiler

Giysi Adı	Bulunduğu Yer	Kullanım Amacı	Tarihlendirme
Misos	Gazi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1918
İçlik 1.Örnek	Kerimümin Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
İçlik 2.Örnek	Kerimümin Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
İçlik 3.Örnek	İncetaş Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1975
İçlik 4.Örnek	Zengi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
İçlik 5.Örnek	Gazi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
Salta 1.Örnek	Yıldız Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1985
Salta 2.Örnek	Karkın Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1985
Salta 3.Örnek	Yakup Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1965-1970
Salta 4.Örnek	Sarıyar Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1955-1960
Kolçak 1.Örnek	Gazi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1920-1925
Kolçak 2.Örnek	Zengi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1990
Hakim Yakalı Saten Bluz	Kuzey Kafkas Derneği	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1990-2000
Yuvarlak Yakalı Saten Bluz	Kuzey Kafkas Derneği	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1990-2000

Tablo 3'te bedene giyilen giysilerden üst bedene giyilenlerin kaynak kişilerden alınan bilgilere göre isimleri, kullanım amaçları, adresleri ve tarihleri açıklanmıştır. Bu giysilerden en eski giysi 100 yıllık, en yeni giysi ise 18 yıllıktır. Giysiler yakadan başlayıp kalça hizasına kadar uzanan üst beden giysileridir. Tabloda belirtilen giysilerin tamamı günümüzde özel günlerde (milli bayramlar, düğünler vb.) kullanılmaktadır. Tabloda toplam on dört adet üst bedene giyilen giysi

örnekleri verilmiştir. Bunlardan bir adet misos, beş adet içlik, dört adet salta, iki adet kolçak ve iki adet çerkes giysisi olan saten bluzlara yer verilmiştir. Misos ve salta adlı giysiler kadife kumaştan, İçlikler pazen kumaştan, kolçaklar kadife ve pazen kumaştan, çerkes giysileri ise saten kumaştan dikilmiştir.

2.2.1.1 Misos

Şekil 52, 53- Misos Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 54- Misos Astar Görünümü

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 30

Şekil No: 55, 56, 57

Yöresel Adı: Misos

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Melek YILDIRIM

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü /Sivas

Ait Olduğu Yıl: 1918

Saklanma Koşulları: Melek YILDIRIM'ın eşi Hasan YILDIRIM evinin bahçesinde küçük kulübesinde hazırlamış olduğu koleksiyonunda saklamaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Giysinin astarı yıpranmış baskı desenleri silinmiştir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, pamuklu kumaş, ipek kumaş, şerit⁴, düğme, tela⁵, nakış ipliği, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, turuncu, sarı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik model özelliğine sahip olan misos şekil-169'daki pazarlık adlı giysinin üzerine giyilen ceket özelliğini taşımaktadır. Giysi model özelliği; hakim yakalı, aplike cepli, arka ortası kumaş katı olan, uzun takma kollu, manşetli ve astarlıdır. Beden kumaşı kadife, dış yaka ve iç beden ve kollar astarlıdır. Astarlama pamuklu poplin kumaştan dikilmiştir. İç yaka, manşet, cep ve ön beden süslemesi turuncu renkli ipek kumaştan yapılmıştır. Manşet⁶, yaka ve ön kapamada tela kullanılmıştır. Giysi süslemede sarı renkli şeritler kullanılmıştır. Bu şeritler yakada, ön bedende, arka bedende ve manşette kullanılmıştır. Ön beden, arka beden, ve kollarda makine nakışı ile ibrişim ipi kullanılarak su yolu, ve üzüm salkımı şeklinde özgün motifler işlenmiştir.

⁴ Şerit, Dar uzun dokuma veya kumaş parçası (TDK,2018).

⁵ Tela; giyside beklenen görünüm, kalite ve etkiyi elde etmek amacıyla kumaşa farklı usullerle tutturulan bir ara katmandır (Anonim f, 2018).

⁶ Manşet, Gömleğin kol ağzına geçirilen, genellikle çift katlı kumaştan yapılan bölüm, kolluk (TDK,2018).

Diğer Bilgiler: Misos adı verilen bu giysi kaynak kişiden alınan bilgiye göre kendisine annesi tarafından hediye edilmiştir. Annesine ise emesinin⁷ kumasından kalmıştır. Gösterişli kumaş ve motiflerden oluşan misos günümüzde yalnızca özel günlerde (düğün, milli bayramlar ve şenlikler vb.) kullanılmaktadır.

2.2.1.2 İçlik Çeşitleri

Sivas Yıldızeli ilçesi köylerinde bulunan içlik adını alan bu giysiden birbirine yakın olan Zengi köyü, Buğdayören köyü, Kerimümin, ve İncetaş köyünde beş farklı modelde içlik kayıt altına alınmıştır. İçlik kuyruklu diye adlandırılan boydan elbise veya köylü enteresinin üzerine giyilmektedir. Aslında içlik içe değil dışa giyilen bir giysidir. Genellikle pamuklu kumaş veya pazen⁸ kumaştan elde edilmiştir.

Şekil 55- İçlik 1. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:31

Şekil No: 58

Yöresel Adı: İçlik

⁷ Kişinin babasının kız kardeşi (halası) anlamındadır (M. YILDIRIM ile Kişisel iletişim, 29 Ağustos 2018).

⁸ Pazen: Dokuması kalın, sık ve yumuşak, bir tür pamuklu bez (TDK, 2018).

İnceleme Tarihi: 06.08.2018

Kaynak Kişi: Döndü ÜZÜMCÜ

Giysinin Açık Adresi: Kerimümin Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır. Güveye karşı naftalin ile korunmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, astarlık pamuklu kumaş, biye, düğme, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Bordo, mavi, siyah, turuncu, sarı, beyaz renkler kullanılmıştır.

Kullanım Şekli: Kendi döneminde özel günlerde kullanılırken, günümüzde yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik bir modeldir. Giysi boyu bel hizasında bele bağlanan kuşak görünecek şekilde ayarlanmıştır. Giysinin tamamı el dikişi ile dikilmiştir. Ön ortası astarla sıfır temizlenip kıvrılmıştır. Ön ortası ön yüzüne 41 cm boyunda 4cm eninde patiska türü bir kumaş dikilmiş üzerine siyah pamuklu siyah renkli bir zikzak şeklinde kesilmiş ve dikilmiştir. Yakadan kol yerine kadar omuzun tamamında kol oyuntusu boyunca 1cm genişliğinde siyah renkli biye takılmıştır. Yaka oyuntusu yoktur. Bedenin tamamı astarlı iken kollar astarlı değildir. Kollar büzgülü, takma patlı, uzun kolludur.

Diğer Bilgiler: Kaynak kişilerden alınan bilgilere göre Aslında içlik içe değil dışa giyilen bir giysidir. Genellikle pamuklu kumaş veya pazen kumaştan elde edilmiştir. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre ekin tarlasında giyilen günlük yazlık bir giysidir.

Şekil 56, 57- İçlik 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş, 2018.

Örnek No:32

Şekil No: 59, 60

Yöresel Adı: İçlik

İnceleme Tarihi: 06.08.2018

Kaynak Kişi: Döndü ÜZÜMCÜ

Giyinin Açık Adresi: Kerimümin Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, amerikan kumaş, su yolu, düğme, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Kırmızı, pembe, siyah, yeşil, mavi ve krem renkleri kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik model özelliğine sahip olan içlik; yaka oyuntusu olmayan, uzun kollu, kol altlarında kullanım kolaylığı açısından kuşlu, uzun kollu, manşetli, Ön ortasın da yakadan 16cm aşağıda başlayan su yolu ve başka bir pazen kumaşla yapılmış olan applike süsleme tekniği ile tamamına bakıldığında kalp şeklinde görünen bir süsleme modeli yapılmıştır. Kol çevresinde su yolu süslemesi kullanılmıştır. Arka ortası kesikli olan modele arka yaka ortasından itibaren boydan boya 1.5 cm genişliğinde biye takılmıştır. Arka yaka ortasından 10cm sağ ve 10 cm soldan başlayan Amerikan kumaştan yapılmış 1.5 cm biye kol altı kuş bitişinde sonlanmıştır.

Diğer Bilgiler: Boydan elbisenin üzerine giyilen pazenden yapılmış bu giysi kaynak kişiden alınan bilgiye göre yaz mevsiminde de giyilebilen bir giysidir. Günümüzde sandıkta saklanan bu giysi kendi döneminde günlük giyilen bir giysi türüdür.

Şekil 58, 59- İçlik 3. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 60- İçlik 3. Örnek Ön Süsleme Detay Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:33

Şekil No: 61, 62, 63

Yöresel Adı: İçlik

Fotoğraf No: 1970-1975 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

İnceleme Tarihi: 08.04.2018

Kaynak Kişi: Emine SARI

Giysinin Açık Adresi: İnce Taş Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1970-1975 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Poplin pamuklu kumaş, su yolu, düğme ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı, bordo, siyah, sarı, yeşil ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik olan bu giysi ipek elbisenin üzerine giyilmektedir. Yaka oyuntusu olamayan bu giysi yaka açıklık payı sağ omuza verilmiştir. Belden kesikli, uzun kollu, manşetli arka bedeni düz olan bir modeldir. Kol oyuntusu arka ve ön beden de su yolu kullanarak çevrelenmiştir. Manşet çevresi de yine su yolu ile çevrelenmiştir. Ön beden bel oyuntusuna kadar su yolu, biye ve çeşitli renklerden kumaşlar (3, 5, 7 cm genişliğinde) kullanılarak gösterişli bir süsleme modeli yapılmıştır.

Diğer Bilgiler: Kendi döneminde günlük giysi olarak kullanılan içlik günümüzde yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır. Çevre köylerde içlik diye adlandırılan giysiler arasında model farklılıkları görülmektedir. Bazı köylerde içliğin ön kısmı boydan açıkken bazı köylerde içliğin önü kapalıdır.

Şekil 61, 62- İçlik 4. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 63- İçlik 4. Örnek Ön Süsleme Detay Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:34

Şekil No: 64, 65, 66

Yöresel Adı: İçlik

İnceleme Tarihi: 28.08.2018

Kaynak Kişi: Nurcan KAYA

Giyisinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Ait Olduğu Yıl:1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: arka beden sol kol altı yırtığı el dikişi ile dikilerek tamir edilmiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Pamuklu poplin kumaş, su yolu, düğme ve iplik kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Mavi, sarı, turuncu, yeşil ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Yaka açıklığı omuza verilmiş, basen hizasında boyu olan içlik ön bedende belden kesikli ve yoğunlukta su yolu malzemesi ile süslemeler yapılmıştır. Belden aşağısı ise serbest büzgü yapılmıştır. Arka beden robalıdır. Roba 1.5 cm genişliğinde biye takılmıştır. Arka beden etek ucuna 5 cm genişliğinde serbest büzgü yapılmıştır. Uzun takma kollu ve manşetlidir. Kol oyuntu bölümüne ön ve arka kol olmak üzere 1.5 cm genişliğinde biye takılmıştır.

Diğer Bilgiler: Görseldeki bu içlik modeli de ön ortası kapalı olan modellerdendir. Yoğun su yolu malzemesi ile süslenen içliğin yıprandığı ve tamir edildiği görülmüştür. Kendi döneminde günlük kullanılan bu giysi günümüzde yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır.

Şekil 64, 65- İçlik 5. Örnek Önden ve Detay Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:35

Şekil No: 67, 68

Yöresel Adı: İçlik

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Fadime KÖSE

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pamuklu keten kumaş, astarlık poplin kumaş, nakış ipliği, dikiş ipliği, it boncuğu ve düğme kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Yeşil, turuncu, kahverengi, siyah ve sarı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 38 beden ölçülerine yakın ölçülerde biçilen içlik süslemesi ve kesim yönünden simetrik bir modeldir. Yakası kedi kumaşından hazırlanmış bir biye ile temizlenmiş ve ön kapamasına nakış ve süslemeler yapılmıştır. Takma kolludur. Tüm beden ve kollar poplin kumaşla astarlanmıştır. Arka beden düzdür.

Diğer Bilgiler: Köylü entaresinin üzerine giyilen içlik yaz mevsiminde kullanılan bir giysi türüdür. Günümüzde yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır.

2.2.1.3 Salta Çeşitleri

Yörede Yıldız Beldesi, Kargın Köyü, Sarıyar Köyü ve Yakup Köy'de bulunan dört farklı salta örnekleri verilmiştir.

Şekil 66, 67- Salta 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:36

Şekil No: 69, 70

Yöresel Adı: Salta

İnceleme Tarihi: 09.08.2018

Kaynak Kişi: Nisa nur YILDIZ

Giyisinin Açık Adresi: Yıldız Beldesi

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Siyah renkli kadife kumaş, İbrişim (turuncu, beyaz, sarı), pul (sarı, yeşil, mavi, kırmızı), sarı ibrişimden oluşturulmuş su yolu, kırmızı renkli ipek astar ve dikiş ipliği kullanılmıştır. İbrişim; Kalınca bükülmüş ipek iplik anlamına gelmektedir (Anonim, 2018c)

Giyide Kullanılan Renkler: Siyah, turuncu, sarı, yeşil, mavi ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giyi Kompozisyonu: Simetrik bir model özelliğine sahip olan salta simli etek üzerine ceket olarak giyilmektedir. V yakalı, uzun kollu, bedeninin tamamı ve kolları astarlı, beden boyu bel hizasında olan bir modeldir. Süsleme ve diğer tüm dikişler makine dikişi ile yapılmıştır. Ön beden arka beden ve kol ölçülerinde birebir astar kesilip montelenmiştir. Omuzlar çatılıp yanlar birleştirildikten sonra hazırlanan kollar takılmıştır. 38 beden ölçülerine göre kumaşın düz boy ipi dikkate alınıp kesimi yapılan salta arka ortası kumaş katı bir adet, ön beden iki adet, kol iki adet kesilmiştir.

Şekil 68, 69- Salta 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 37

Şekil No: 71, 72

Yöresel Adı: Salta

İnceleme Tarihi: 2013

Kaynak Kişi: Cennet AKKAYA

Giyinin Açık Adresi: Kargın Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, ipek astar, nakış ipliği ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, kırmızı, sarı, yeşil ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Süsleme ve kesim açısından simetrikdir. Uzun kolludur. Bedenin tamamı ve kolları astarlıdır. Yöre halkının üç etek ya da kadife diye adlandırdığı etek üzerine giydiği üzeri sim, sırma işlemeli, yün poplin kumaş ve kadifeden yapılmıştır. Bu giysiye cepken ve fermana da denilir. Kargın köyünde Akkaya ailesine ait olan bu giysi simetrik bir model olarak çalışılmıştır. Saltanın iki kolu ön ve arkası olmak üzere yine ön beden ve arka beden ibrişim ipliği ile nakış tekniği kullanılarak süsleme yapılmıştır. Yün dokumadan elde edilmiş kırmızı renkli poplin kumaşla da astarlama işlemi yapılmıştır.

Şekil 70, 71- Salta 3. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:38

Şekil No: 73, 74

Yöresel Adı: İpekli Salta

İnceleme Tarihi: 26.08.2018

Kaynak Kişi: Fatma ÇETİN

Giysinin Açık Adresi: Yakup Köy

Ait Olduğu Yıl: 1965-1970 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife, pamuklu poplin, ibrişim, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, kırmızı, yeşil, turuncu ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Arka yaka oyuntusu olmayan, önü V yakalı olan, ön beden ve kolları nakışlı, uzun kollu ve kol altında kuş olan simetrik bir modeldir.

İpekli salta diye adlandırılan bu giysideki ipek alt bedene giyilen ipek etekten gelmektedir. Sarı renkli parlak ipekten yapılmıştır (Şekil-108). 52x60 cm genişliği ve boyu olan salta düz kesimdir. Ön beden ibrişim ipliği kullanılarak gösterişli nakışlar yapılmıştır. Ön beden sağ ve solda birbirlerinin tersi olan çevre genişliği 30 cm daireler oluşturulmuş ve içlerine artı şeklinde modeller işlenmiştir. Yaka, etek ucu ve kol ağızları aynı nakış tekniği ile çevrelenmiştir. Ön ortası ilk sıra nakışlardan sonra ilmek şeklinde beyaz iplikle ön ortası boyunca ve etek ucu boyunca sıralanmıştır. Beden de uygulanan nakış işleminin aynı sıralaması kolda uygulanmıştır. Bedendeki daire şeklinde olan nakış sağ ve sol kolada yapılmıştır. Kollardaki daire nakışların çevresine ilmek modeli yapılmıştır.

Şekil 72- Salta 4. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:39

Şekil No:75

Yöresel Adı: Salta

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Ait Olduğu Yıl:1955-1960 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, pamuklu poplin kumaş, ibrişim ip, nakış ipi, dikiş ipi kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Siyah, kırmızı, sarı, mavi ve yeşil renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Düz kesim, yuvarlak yakalı, uzun kollu, üze nakışlı iç bedeninin tamamı ve kolları astarlı simetrik bir modeldir.

56x63 cm en ve boyunda olan salta adlı kıyafet simli kutnu elbisenin üzerine giyilmektedir (Şekil-108). Kadife kumaş üzerine makine ile ibrişim ipi kullanılarak nakış yapılmıştır. Poplin pamuklu kumaş ile astarlanması yapılmıştır. Yaklaşık 60 yıllık olan bu giysi kendi döneminde yeni gelinlerin giydiği giysi olurken günümüzde düğünlerde gelin yıkamadan sonra gelin gezdirme sırasında geline giydirilir. Sandıkta saklanarak muhafaza edilmektedir.

2.2.1.4 Kolçak Çeşitleri

Kolçak adındaki giysi kola takılmaktadır. Kendi döneminde yeni gelinlerin iş yaparken giymiş olduğu gösterişli kıyafetin kollarının kirlenmemesi için bu kollukları kullanılmaktadır.

Şekil 73- Kolçak 1. Örnek Ön Görünüş:

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 40

Şekil No: 76

Yöresel Adı: Kolçak

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Melek YILDIRIM

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1918-1920 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, su yolu, nakış ipliği ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, kırmızı, turuncu ve sarı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 45x15 cm ölçülerinde olan bu giysi kadife kumaştan dikilmiştir. Ön kol yüzünde pilileri vardır. 5 cm genişliğinde manşetlidir. Omuz tarafına gelen taraf 3/1 cm ölçülerinde pililer ile çevrelenmiştir. İçi astarlıdır. El işleme motif, su yolu ve şerit ile süslemesi yapılmıştır. Makine dikişi ile dikilmiştir.

Diğer Bilgiler: Kaynak kişiden alınan bilgiye göre bir asırlığa yakın olan bu giysi günümüzde kullanılmamakta sandıkta saklanmaktadır. Kolçak adındaki bu giysi kola takılmaktadır. Kendi döneminde yeni gelinlerin iş yaparken (derede kazan sürerken, tandırda yemek pişirirken, odun kırarken vs.) gibi işlerde giymiş olduğu gösterişli kıyafetin kollarının kirlenmemesi için bu kollukları kullanmaktadır.

Şekil 74,75- Kolçak 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:41

Şekil No: 77, 78

Yöresel Adı: Kolçak

İnceleme Tarihi: 28.08.2018

Kaynak Kişi: Asiye KAYA

Giyisinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta kullanılmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, su yolu, nakış ipliği ve dikiş ipliği kullanılmıştır..

Giyiside Kullanılan Renkler: Kırmızı, yeşil, mavi, beyaz, sarı ve siyah renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 42x14 cm ölçülerinde olan bu giysi kadife kumaştan dikilmiştir. Ön kol yüzünde pilileri vardır. 5 cm genişliğinde manşetlidir. Omuz tarafına gelen taraf 3/1 cm ölçülerinde pililer ile çevrelenmiştir. İçi astarlıdır. El işleme motif, suyolu ve şerit ile süslemesi yapılmıştır. Makine dikişi ile dikilmiştir.

Diğer Bilgiler: Kolçak adındaki bu giysi kola takılmaktadır. Kendi döneminde yeni gelinlerin iş yaparken giymiş olduğu gösterişli kıyafetin kollarının kirlenmemesi için bu kollukları kullanmaktadır.

2.2.1.5 Hakim Yakalı Saten Bluz

Çerkes giysilerinin bulunduğu Sivas il merkezindeki Kuzey Kafkas Derneğinde görselleri alınan giysilerden üst bedene giyilen bluzun yöresel adına ulaşılamadığı için model özelliğinden dolayı hakim yakalı saten bluz denilmiştir.

Şekil 76- Hakim Yakalı Saten Bluz Önden Görünüm

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:42

Şekil No: 79

Yöresel Adı: Çerkes Giysisi

İnceleme Tarihi: 03.09.2018

Kaynak Kişi: İbrahim ŞAHİN

Giysinin Açık Adresi: Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneği

Ait Olduğu Yıl:-

Saklanma Koşulları: Giysi dolabında saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, simli su yolu ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Mor, beyaz ve gri renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik bir modeldir. Hakim yakalı, boyu bel hizasında uzun ve takma kollu, ön bedende kupları olan, arka beden pensleri olan bir modeldir. Yakada, ön ortasında model uygulamalı ve kol uçlarında simli parlak su yolu süsleme uygulanmıştır.

Diğer Bilgiler: Hakim yakalı saten bluz Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneğinde saklanmaktadır. Ulusal bayram ve şenliklerde, yıldönümü kutlamalarında giysiler buradan ödünç alınmaktadır.

2.2.1.6 Yuvarlak Yakalı Saten Bluz

Çerkes giysilerinin bulunduğu Sivas il merkezindeki Kuzey Kafkas Derneğinde görselleri alınan giysilerden üst bedene giyilen bluzun yöresel adına ulaşamadığı için model özelliğinden dolayı yuvarlak yakalı saten bluz denilmiştir.

Şekil 77- Yuvarlak Yakalı Saten Bluz Önden Görünüm

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:43

Şekil No: 80

Yöresel Adı: Çerkes Giysisi

İnceleme Tarihi: 03.09.2018

Kaynak Kişi: İbrahim ŞAHİN

Giysinin Açık Adresi: Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneği

Ait Olduğu Yıl: -

Saklanma Koşulları: Giysi dolabında saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, simli su yolu ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı ve krem renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Yuvarlak yakalı, boyu kalça hizasında, ön beden ve arka bedende pensleri olan, arka beden kumaş katı bel hizasına kadar gizli fermuarlı kapaması olan, uzun kollu, astarsız, ön beden de yakadan bel oyuntusu hizasında biten V şeklinde farklı kumaşla model uygulaması olan bir modeldir. Manşetlerine 2 cm genişliğinde su yolu geçirilmiştir.

Diğer Bilgiler: Yuvarlak yakalı saten bluz Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneğinde saklanmaktadır. Ulusal bayram ve şenliklerde, yıldönümü kutlamalarında giysiler buradan ödünç alınmaktadır.

2.2.2 Boydan Bedene Giyilenler

Bu bölümdeki giysiler yakadan başlayıp diz altına veya ayak bileklerine kadar uzun elbiselerdir. İpek kumaş, pazen kumaş ve kutnu kumaştan dikilmiş giysiler yer almaktadır. Tablo 4’te genel bilgileri verilen yöresel giysilerin kullanım şekli kendi dönem özelliklerine göre belirtilmiştir. Köylü üstü adındaki giysiler günlük giyilenlerdir. Kuyruklu yeni gelinin kullandığı gösterişli bir giysi iken kutnu elbiseler ve pazarlık düğün sırasında gelin veya damadın kullandığı giysilerdir.

Tablo 4- Boydan Bedene Giyilenler

Giysi Adı	Bulunduğu Yer	Kullanım Amacı	Tarihlendirme
Kuyruklu 1.Örnek	Zengi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1980
Kuyruklu 2.Örnek	İncetaş Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1975
Köylü üstü 1.Örnek	Kerimmümin Köyü	Günlük Kullanılmıştır	1960-1965
Köylü üstü 2.Örnek	Kerimmümin Köyü	Günlük Kullanılmıştır	1985-1988
Köylü üstü 3.Örnek	Zengi Köyü	Günlük Kullanılmıştır	1985-1990
Köylü üstü 4.Örnek	Kerimmümin Köyü	Günlük Kullanılmıştır	1970-1980
Pazarlık	Gazi Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960
Simli Kutnu	Sarıyar Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1960-1965
Üç Peş Kutnu	Banaz Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1990
İç Köynek	Banaz Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1990

Tablo 4'te bedene giyilen giysilerden boydan bedene giyilenlerin kaynak kişilerden alınan bilgilere göre isimleri, kullanım amaçları, adresleri ve tarihleri açıklanmıştır. İki adet kuyruklu, dört adet köylü üstü, bir adet pazarlık, simli kutnu, üç peş kutnu ve iç köynek adında yakadan başlayıp diz altı ve ayak bileğine kadar uzanan tek parça giysilerdir. Tabloda belirtilen giysilerin tamamı günümüzde özel günlerde (milli bayramlar, düğünler vb.) kullanılmaktadır. Giysilerden kuyruklu adındaki giysiler ipek kumaştan, Köylü üstü adındaki giysiler pazen kumaştan, Simli kutnu ve üç peş kutnu adındaki giysiler kutnu kumaştan, iç köynek adındaki giysi pamuklu basma kumaştan dikilmiştir.

2.2.2.1 Kuyruklu Çeşitleri

Şekil 78, 79- Kuyruklu 1 Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 44

Şekil No: 81, 82

Yöresel Adı: Kuyruklu

İnceleme Tarihi: 28.08.2018

Kaynak Kişi: Asiye KAYA

Giyisinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: İpek kumaş, pamuklu poplin, nakış ipi, dikiş ipi ve düğme kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Turuncu, beyaz ve bordo renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Boydan, belden kesikli, yuvarlak yakalı, yaka açıklığı arka beden belden aşağıya kadar verilmiş, uzun kollu, etek ucu fırfırlı simetrik bir modeldir. Boydan elbise olarak giyilen ipekten yapılmış kuyruklu adındaki bu elbise üzerine içliği giyilir, bele önce dokuma önlüğü ardından kuşağı bağlanır. Bedene rahat giyilebilmesi için arka yakadan bel kesliğinden 15 cm aşağıya kadar açıklık verilmiştir. Kapamaya ilikler açılmış düğmeler dikilmiştir. Ön beden eteğe belde serbest pililer yapılmış etek ucunda ise elbisenin tamamına 20 cm boyunda serbest büzgü yapılmıştır. Büzgülü parça eve etek ucu birleşim noktası üzerine su yolu şeklinde kalın iplik ile elde nakış yapılmıştır. Aynı nakış arka kapamada ilik tarafına da kapama boyunca yapılmıştır. Üst bedeninin tamamı astarlı astar boyu bel kesliğinden 40 cm aşağıda serbest bırakılmıştır.

Diğer Bilgiler: Yazlık bir kıyafet olan kuyruklu sandıkta saklanmakta yalnızca özel günlerde(düğün, milli bayramlar vb.) kullanılmaktadır.

Şekil 80, 81 Kuyruklu 2. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örmek No: 45

Şekil No: 83, 84

Yöresel Adı: Kuyruklu

İnceleme Tarihi: 08.04.2018

Kaynak Kişi: Emine SARI

Giysinin Açık Adresi: İnce Taş Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1970-1975 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: İpek kumaş, pamuklu poplin kumaş, biye, dikiş ipliği ve düğme kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Yeşil, bordo, beyaz ve siyah renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Model analizinde simetrik bir model olan ipek elbise belden kesikli büzgülerin olduğu kısmına yörede kırma denmektedir. Etek ucundaki kesikli bölüm biye kullanılarak birleştirilmiştir. Altta verilen etek ucundaki geniş büzgülü kısma ise yörede seyvan denmektedir. 3cm genişliğinde hakim yakalı olan elbise uzun kollu ve kol uçları yine kırma tekniği kullanılarak tamamlanmıştır. Üst beden, kollar ve bel kesiğinden 40 cm aşağıya kadar çit adıyla adlandırılan ince pamuklu kumaş kullanılarak astarlama işlemi yapılmıştır. Giysinin tamamı el dikişi ile dikilmiştir.

Diğer Bilgiler: Bu kıyafet takımıyla birlikte evlenen kızların çeyizlerinde en az bir takım olarak yer alır. Günümüzde ise düğünden bir hafta önce kız ve erkek evi birlikte alışverişe çıkarlar. Tüm masrafların erkek evi tarafından karşılandığı bu alışverişe pazarlık adı verilir. Erkek evi büyükleri düğünden önce kız evine gider ve

pazarlık kesme tarihi isterler. Kızın çeyizinin içine üç dört takım günün modasına uygun kaliteli giysiler mutlaka alınır. Bu gelenek köylerde halen sürdürülmektedir.

2.2.2.2 Köylü Üstü (Enteresi) Çeşitleri

İlçenin farklı köylerinde birbirine benzeyen model özelliğinde olan dört ayrı köylü üstü görseli verilmiştir. Genelde pazen kumaştan yapılan köylü üstü adındaki giysi yakadan başlayıp ayak bileğine kadar uzanan, belden kesikli, uzun kollu kaynak kişi bilgilerine göre kırmalı ve seyvanlıdır.

Şekil 82, 83- Köylü Üstü 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örmek No:46

Şekil No: 85, 86

Yöresel Adı: Köylü Üstü

İnceleme Tarihi: 06.08.2018

Kaynak Kişi: Şerife EKİNCİ

Giysinin Açık Adresi: Kerimümin Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, pamuklu poplin kumaş, biye, dikiş ipliği ve düğme kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Turuncu, siyah, beyaz, bordo ve sarı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Boydan, belden kesikli, yuvarlak yakalı, yaka açıklığı arka beden belden aşağıya kadar verilmiş, uzun kollu, manşetli, etek ucu fırfırlı simetrik bir modeldir. Kuyruklu adlı elbiseler ile aynı model özelliğine sahiptir diyebiliriz. Giysinin tamamı el dikişi ile yapılmıştır. Yuvarlak yakalı, yaka temizlemesi 1 cm biye ile yapılmıştır. Ön ve arka beden belden kesikli arka bedene kapama yapılmıştır. Uzun kollu olan modelin yalnızca bedeni astarlıdır. Astar boyu bel kesiğinden 40 cm aşağıda bitmiştir. Ön beden bel kesiğinden aşağısı yaklaşık 40 cm aşağıya kadar serbest bırakılmıştır. Etek ucuna seyvan adı verilen 20-25 cm boyunda kendi kumaşıyla aynı kumaştan serbest büzgü yapılmıştır.

Diğer Bilgiler: Kaynak kişiden alınan bilgiye göre kendi döneminde genç kızların gelinlerin giydiği günlük bir giysidir. Her mevsim giyilmektedir. Ekin tarlasında, koyun sağarken, ev işi yaparken her ortamda giyilen bir giysidir. Üzerine pazen içliği, beline yün dokuma önlüğü ve üzerine kuşağı takılmaktadır. Bu kadar kalın ve yün giysinin sıcak tarlada iş yaparken nasıl kullanıldığı sorusuna kaynak kişi 'çalışırken hiç zorlanmadıklarını, terlemediklerini, ve hiç hasta olmadıklarını' cevabını vermiştir.

Şekil 84, 85, 86- Köylü Üstü 2. Örnek Önden, Arkadan ve Astar Detay Görünüm

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:47

Şekil No: 87, 88, 89

Yöresel Adı: Köylü Üstü

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Fadime KÖSE

Giyisinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1985-1988 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, pamuklu poplin kumaş, düğme ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı, siyah, mavi, sarı ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Uzun boylu, uzun kollu, belden kesikli ve boydan astarlı bir giysidir. Pazen kumaştan elde edilmiş basma çiçek modelli elbise kolçaklı takımın bir parçasıdır. Üzerine içlik, bele önce motifli dokuma önlük, üzerine şal denilen yün dokuma kuşak bağlanmaktadır (şekil-168). Yuvarlak yakalı, yaka 1.5 cm genişliğinde biye ile temizlenmiş, arka bedende kapaması olan, belden kesikli, ön beden belden aşağısı serbest pilili, etek iç astarı siyah poplin kumaş ile astarlanmış üst beden ise çiçekli kumaş ile astarlanmıştır. Kollar astarsızdır.

Diğer Bilgiler: Kendi döneminde yeni gelinlerin günlük giydiği giysi iken günümüzde yalnızca özel günlerde (düğün, ulusal bayramlar vb.) kullanılmak üzere sandıklarda saklanmaktadır.

Şekil 87, 88- Köylü Üstü 3. Örnek Önden ve Yaka Detay Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:48

Şekil No: 90, 91

Yöresel Adı: Köylü üstü (enteresi)

İnceleme Tarihi: 28.08.2018

Kaynak Kişi: Asiye KAYA

Giysinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1985-1990 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, pamuklu poplin kumaş, düğme ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı, siyah, mavi, sarı ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik, uzun boylu, hakim yakalı, uzun kollu ve belden kesikli bir modeldir. Yaklaşık 40 beden ölçülerine göre yapılmış olan bu giysi hakim yakalı, beden boyunca kapaması olan, bele 10 cm genişliğinde kendi kumaşından kemer yapılmış ve eteği takılmıştır. Uzun kollu 4cm genişliğinde manşeti olan, 10 cm boyunda kol yırtmacı ve yırtmaç biye ile temizlenmiş, manşete el ile ilik açılıp düğme dikilmiştir. Kol oyuntusu düzdür. Kolun rahatlığı için kol altına üçgen şeklinde kuş adında parça takılmıştır.

Diğer Bilgiler: Kolçaklı takımın elbisesi olan çiçekli basma pazenden yapılmış olan bu giysi kaynak kişiye annesi tarafından hediye edilmiştir. 40-50 yıl öncesine kadar yeni gelinlerin günlük kullanıldığı giysi günümüzde kullanılmamaktadır. Kaynak kişi giysiyi yalnızca düğünlerde giydiğini, ulusal bayramlarda ödünç verdiğini onun dışında sandıkta annesinde hatıra olarak sakladığını belirtmiştir.

Şekil 89, 90- Köylü Üstü 4. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 49

Şekil No:92, 93

Yöresel Adı: Köylü üstü (enteresi)

İnceleme Tarihi: 06.08.2018

Kaynak Kişi: Döndü ÜZÜMCÜ

Giysinin Açık Adresi: Kerimümin Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, pamuklu poplin kumaş, biye, dikiş ipliği ve düğme kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Yeşil, bordo, turuncu, mavi ve siyah renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Boydan, belden kesikli, yuvarlak yakalı, yaka açıklığı arka beden belden aşağıya kadar verilmiş, uzun kollu, ön beden etek ucu firfırlı simetrik bir modeldir. Yuvarlak yakalı olup yakası 1.5 cm genişliğinde biye ile temizlenmiştir. Belden kesikli olan modelin önü pileli iken arkası düzdür. Etek ucu 20-25cm genişliğinde serbest büzgü ile fir fir yapılmıştır. Ön beden etek ucu firfırlı iken, arka beden etek ucu düzdür. Etek ucuna eklenen bu parça üzerine 1 cm genişliğinde biye takılmıştır. Kapaması arka ortasından başlayıp bel kesiğinin 10 cm altında bitmiştir. Kollar farklı desen pazen kumaştan yapılmış ve bedene takılmıştır. Kol altı kuşludur. Kol ağzı astarla temizlenmiştir. Bedenin tamamı pamuklu poplin krem renkli kumaş ile astarlanmış, etek astarı belden 45 cm aşağıda bitmiştir. Tamamı el dikişi ile yapılmıştır.

2.2.2.3 Pazarlık

Şekil 91, 92, 93- Pazarlık Önden ve Detay Görünüş ve Ön Astar Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 50

Şekil No: 94, 95, 96

Yöresel Adı: Pazarlık

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Melek YILDIRIM

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1978 yılına ait olduğu bilinmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giysi Model Özelliği:

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, pamuklu poplin kumaş, düğme, nakış ipliği, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı, beyaz e siyah renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik, uzun boylu, belden kesikli, hakim yakalı, uzun kollu, manşetli, takma kollu ve astarlıdır. Kol altına rahat kullanılabilmesi için kuş konulmuştur. Ön ortası kapamaya beş adet ilik açılmış düğme dikilmiştir. İlikler el ile açılmıştır. Ön kapama ilik tarafına el ile nakış yapılmıştır. Bel kesiğinden aşağı eteği ayrı astarlanmış, üst beden kollar dahil ayrı astarlanıp birleştirilmiştir. Tamamı makine dikişi ile yapılmıştır.

Diğer Bilgiler: Pazarlık yörede gelinlik anlamındadır. Kaynak kişiye annesi tarafından bırakılmıştır. Düğününde giydiği gelinliğin bu kıyafet olduğunu bildirmiştir. Günümüzde kullanılmamakta hatıra olarak sandıkta muhafaza edilmektedir. Kadife kumaştan yapılmıştır.

2.2.2.4 Simli Kutnu

Şekil 94, 95, 96- Kutnu 1. Örnek Önden, Arkadan ve Detay Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 51

Şekil No: 97, 98, 99

Yöresel Adı: Simli Kutnu

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1960-1965 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kutnu kumaş, pamuklu poplin kumaş, su yolu, ibrişim nakış ipliği ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Sarı, turuncu, mavi, beyaz, kırmızı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik, boydan etek ucuna doğru genişleyen düz kesim, yuvarlak yakalı, etek ucu yanlarından yırtmaçlı, takma kollu, kol altları kuşlu, kolda yırtmacı olan, iç bedeninin tamamı astarlı olan bir modeldir.

Kutnu kumaştan dikilen elbise adını kumaşından almıştır. Makine dikişi ile dikilmiştir. Yuvarlak yakalı olan kutnu elbisenin ön kapaması tüm boy kadardır. Ön bedende birbirine simetrik olan göğüs hizasında iki adet daire şeklinde ibrişim ipi kullanılarak nakış yapılmıştır. Nakış yıldız deseni şeklindedir. Aynı motiflerden birer adet dirseğin altı ile kol ağzı arasına gelen noktaya yapılmıştır. 63 cm boyunda yanlara giysi kullanım kolaylığı açısından yırtmaç yapılmıştır. Yırtmacın çevresi su yolu adlı süs malzemesi ile çevrelenmiştir. Aynı renk su yolu ön yaka başlangıcından itibaren her iki ön patlara takılmıştır. Ayrıca ön beden ve arka beden etek ucu da su yolu ile çevrelenmiştir. Yaka çevresi ise kutnu kumaştan yapılan biye ile temizlenmiştir. Kolları takma koldur. Giysinin kullanım kolaylığı açısından kol altına kuş adında üçgen parça takılmıştır.

Diğer Bilgiler: Kaynak kişiden alınan bilgiye göre kutnu adındaki bu giysi günümüzde düğünlerde hala kullanılmaktadır. Düğünde gelin hamamdan çıkınca bu kıyafeti giymektedir. Kız evine gittikten sonra aynı kıyafet damada giydirilmektedir. Damat bu kıyafeti ters çevirip giymekte tek kolunu da boşta bırakmaktadır. Bunun nedeni ise kıyafetin kendi döneminde ulaşım aracı olarak at kullanıldığından damadın atı sürme açısından rahat hareket etmesini sağlamaktır.

Şekil 97- Damadın Hamama Giderken Kutnu Elbiseyi Ters Çevirip Giymesi

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 98- Damadın Hamama Giderken Kutnu Elbisenin Tek Kolunu Boşta Bıraktığı Görüntüsü

Kaynak: M.Karakuş,2018.

2.2.2.5 Üç Peş Kutnu

Şekil 99, 100, 101- Kutnu 2. Örnek Önden Görünüş Yaka ve Yırtmaç Görünümü

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 52

Şekil No: 102, 103, 104

Yöresel Adı: Üç Peş Kutnu

İnceleme Tarihi: 07.08.2018

Kaynak Kişi: Ballı TAM

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1980-1990 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kutnu kumaş, pamuklu astarlık kumaş ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı, mavi, sarı, beyaz, yeşil ve turuncu renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Üzerinde ay yıldız işareti olan kutnu kumaş elbise simli kutnu olarak geçmektedir. V yakalı yakası astarla sıfır temizlenmiş, ön kapaması boydan acık, yanları yırtmaçlıdır. Kolları takma ve kol altında kullanım kolaylığı açısından kuş modeli vardır. İçinin tamamı pamuklu çiçek desenli kumaş ile astarlanmıştır. Oldukça sade bir model özelliğine sahip olan bu giysi kumaşının canlı rengi ve alıcılığıyla göz kamaştırmaktadır.

Diğer Bilgiler: Kaynak kişiden alınan bilgiye göre altına kırmızı ipek tuman, tumanın üzerine, köynek (goynek) adlı giysi onun üzerine kutnu elbise giyilip önüne nakışlı önlük takılmaktadır. Üzerine ise önlüğün rengine oyaları olan tülbent ve gümüş paralı pullu fes takılmaktadır (Şekil-161). Bu giysi günümüzde yalnızca özel günlerde (düğünde, milli bayramlarda, yöresel şenliklerde) giyilmektedir.

2.2.2.6 İç Köynek (Goynek)

Şekil 102- İç Köynek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 53

Şekil No: 105

Yöresel Adı: Koynek (Köynek)

İnceleme Tarihi: 07.08.2018

Kaynak Kişi: Ballı TAM

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1980-1990 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmüştür.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pamuklu kumaş,

Giyside Kullanılan Renkler: Beyaz, mavi ve yeşil renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Boyu diz altına kadar, kısa takma kollu, yuvarlak yakaya model uygulanmış düz bir modeldir. İç köyneği diye adlandırılan bu giysi içe giyilmektedir. Yakası model uygulama ile kullanım kolaylığı açısından yaka oyuntusundan 8 cm aşağıya kadar açıklık verilmiş biye ile temizlenmiştir. Üç peş kutnu elbisenin altına giyilmektedir.

2.2.3 Alt Bedene Giyilenler

Bedene giyilenler bölümünden alt bedene giyilenler gurubunda beş adet çeşitli etekler, üç adet tuman ve şalvarın bilgileri verilmiştir. Kullanış amaçları kendi dönemindeki durumları belirtilmiştir.

Tablo 5- Alt Bedene Giyilenler

Giysi Adı	Bulunduğu Yer	Kullanım Amacı	Tarihlendirme
Kadife	Karkın Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1980
Simli (İpekli) 1.Örnek	Yakup Köy	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1980
Simli 2.Örnek	Yıldız Beldesi	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1985
Pullu Etek 1	Sarıyer Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1980-1985
Pullu Etek (Yanar-Döner)	Yakupoğlan Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	2000-2005
İpek Şalvar	Banaz Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1970-1980
Tuman 1.Örnek	Banaz Köyü	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1965-1970
Tuman 2.Örnek	Zengi Köyü	Günlük Kullanılmaktadır.	2000-2005
Kemerli Saten Etek 1. Örnek	Kuzey Kafkas Derneği	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1990-2000
Kemerli Saten Etek 2. Örnek	Kemerli Saten Etek 1. Örnek	Özel Günlerde Kullanılmaktadır	1990-2000

Tablo 5'teki yöresel kadın giysileri belden başlayıp ayak bileğine kadar uzanan giysilerdir. Kadife, simli, pullu, tuman ve saten etek isimlerindedir. Kadife etek kadife kumaştan, simli (ipekli) etek parlak kumaştan dikilmiştir, pullu etek kadife kumaş üzerine pullarlar aralıksız işlenmiştir, tumanlar ipek veya pazen kumaştan dikilmiştir, kemerli etekler saten kumaştan dikilmiştir. Tablo 5'te genel bilgileri verilen yöresel giysilerin kullanım şekli kendi dönem özelliklerine göre belirtilmiştir. Kaynak kişi bilgilerine göre en eski giysi 1965, en yeni giysi 2005 yıllarına ait olduğu bilinmektedir.

2.2.3.1 Kadife

Şekil 103, 104- Önden ve Astar Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 54

Şekil No: 106, 107

Yöresel Adı: Kadife

İnceleme Tarihi:15.08.2013

Kaynak Kişi: Cennet AKKAYA

Giysinin Açık Adresi: Kargın Köyü

Ait Olduğu Yıl:1970-1980 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Kullanım Şekli: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, çiçekli basma kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Turuncu, kırmızı ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Boyu ayak bileğine kadar gelen, beli lastikli, içi astarlı bir etek modelidir. Yalnızca özel günlerde kullanılan bu giysi etek olarak kullanılmaktadır. Adını kadife kumaştan yapıldığı için almıştır. Üzerine salta giyilmekte, bele ise püsküllü önlük takılmaktadır. Başa tülbent adı verilen gösterişli oyalı baş örtüsü takılmaktadır. Beli lastikli etek ucuna doğru genişleyen bir modeldir. Tamamı astarlıdır, astar tulumlama tekniği ile takılmıştır (şekil-173).

2.2.3.2 Simli Etek Çeşitleri

Alt bedene giyilen giysilerden iki adet simli etek bilgileri verilmiştir. Renk ve model benzerliği bulunan etekler özel günlerde kullanılmaktadır.

Şekil 105- Simli (İpekli) 1. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 55

Şekil No: 108

Yöresel Adı: Simli (ipekli)

İnceleme Tarihi: 26.08.2018

Kaynak Kişi: Fatma ÇETİN

Giysinin Açık Adresi: Yakup Köy

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Simli parlak kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Sarı renk kullanılmıştır.

Giyi Kompozisyonu: Beli lastikli düz etek.

Diğer Bilgiler: Yalnızca özel günlerde kullanılan bu etek kaynak kişiye ana annesinden kalmıştır. Sandıkta saklanarak korunmaktadır. Üzerine salta giyilmekte, bele it boncuk süslemeli önlük takılmakta, altına yün aynalı çorap giyilmekte başa pullu veya boncuklu tülbent bağlanmaktadır (şekil-165).

Şekil 106- Simli 2. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 56

Şekil No: 109

Yöresel Adı: Simli

İnceleme Tarihi: 09.08.2018

Kaynak Kişi: Nisa nur YILDIZ

Giysinin Açık Adresi: Yıldız Beldesi

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Simli kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Turuncu renklidir.

Giysi Kompozisyonu: Beli lastikli, korsajlı, uzun boylu modeldir . Tamamı makine dikişi ile dikilmiştir. Eteğin korsajı dikildikten sonra lastik yeri dikilmiş ve lastik geçirilmiştir. Etek ucu 2/2 cm kıvrılıp gaze çekilmiştir.

Diğer Bilgiler: Yalnızca özel günlerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Model özelliği olarak eski yıllardaki giyilen giysiler örnek alınarak dikilmiştir.

2.2.3.3 Pullu Etek Çeşitleri

Üç adet pullu etek örneği görsel ve bilgileri verilmiştir. Aynı model özelliklerine sahip eteklerin pulları birbirlerinden farklıdır.

Şekil 107, 108- Pullu Etek 1. Örnek Önden ve Detay Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 57

Şekil No: 110,111

Yöresel Adı: Pullu etek

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe Şimşek

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1980-1985 yılına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, lastik, pul ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah ve gümüş renkleri kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: Simetrik düz bir modeldir. Özel günlerde (düğün ve milli bayramlar) kullanılan bu eteğin beli lastikli, üzeri ağır pul işlemeli, etek içi pamuklu astar kumaşı ile tulumlama yöntemiyle astarlanmış bir modeldir.

Pullu Etek 2. Örnek (Yanar- Döner)

Şekil 109, 110- Pullu Etek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 58, 59

Şekil No: 112, 113

Yöresel Adı: Pullu etek

İnceleme Tarihi: 26.08.2018

Kaynak Kişi: Nurdan ARAS

Giyisinin Açık Adresi: Yakup Köy

Ait Olduğu Yıl: 2000-2005 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Gardropta saklanmaktadır

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Kadife kumaş, pul, pamuklu astarlık kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Yeşil, kırmızı ve sarı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik modellerdir. Beli lastiklidir, içi ise pamuklu kumaşla astarlanmıştır.

Diğer Bilgiler: Yakup köy’de günlük yöresel giyim kuşamın hala kullanıldığı görülmüştür. Yeni gelinler başlıklarıyla yeni gelin olduğunun işaretini vermektedir. Renkli, parlak ve gösterişli kıyafetler kullanılmaya devam etmektedir. Görseldeki iki etek modeli hazır satın alınmıştır. Yanar döner ismini pulların yönünün değişmesiyle renginin de değişmesinden almıştır.

2.2.3.4 Kemerli Saten Etek Çeşitleri

Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneğinde bulunan çerkes giysilerinden fotoğraflar çekilmiştir. Yöredeki çerkes köylerinde gidildiğinde kaynak kişilerden alınan bilgilere göre köylerde bu giysilerin kalmadığı özel günlerde kullanmada dernekten ödünç alındığı bilgisi alınmıştır.

Şekil 111, 112- Saten Etek 1. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 60

Şekil No:114, 115

Yöresel Adı: Çerkes Eteği

İnceleme Tarihi: 03.09.2018

Kaynak Kişi: İbrahim ŞAHİN

Giysinin Açık Adresi: Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneği

Ait Olduğu Yıl:-

Saklanma Koşulları: Giysi dolabında saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, simli su yolu ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Mor ve sarı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik bir modeldir. Yüksek belli, kemerli, boyu ayak bileğine kadar gelen, on ortasında belden etek ucuna doğru genişleyen farklı renk saten kumaş kullanılmıştır. Ön bedende iki sıra sembolik motif vardır. Astarlıdır.

Şekil 113- Saten Etek 2. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 61

Şekil No: 116

Yöresel Adı: Çerkes Eteği

İnceleme Tarihi: 03.09.2018

Kaynak Kişi: İbrahim ŞAHİN

Giysinin Açık Adresi: Sivas Kuzey Kafkas Kültür Derneği

Ait Olduğu Yıl:-

Saklanma Koşulları: Giysi dolabında saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Saten kumaş, simli su yolu ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı ve krem renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik bir modeldir. Yüksek belli, kemerli, boyu ayak bileğine kadar gelen, on ortasında belden etek ucuna doğru genişleyen farklı renk saten kumaş kullanılmıştır. Ön bedende iki sıra sembolik motif vardır. Astarlıdır.

2.2.3.5 İpek Şalvar

Şekil 114- İpek Şalvar Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 62

Şekil No: 117

Yöresel Adı: Şalvar

İnceleme Tarihi:07.08.2018

Kaynak Kişi: Ballı TAM

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü

Ait Olduğu Yıl:1970-1980 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: İpek kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyiside Kullanılan Renkler: Kırmızı renk kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: Simetrik model özelliğine sahip ipek şalvarın beli ve paçaları lastiklidir. Boyu ayak bileklerine kadar gelmektedir.

Diğer Bilgiler: Gelini hamama götürmede giydirilen üç peş kutnu takımın altına giyilen ipek şalvardır. Bol kesimli olan şalvarın beline ve bacaklarına lastik takılmıştır.

2.2.3.6 Tuman Çeşitleri

Yörede bulunan tuman çeşitlerinden iki adetinin görseli verilmiştir. Bu görsellerden birinci örnek özel günlerde kullanılmaktadır. İkinci örnek ise günümüzde yörede hala kullanılan modellerle aynıdır. Karasal soğuk iklimden dolayı özellikle köylerin yaşlı kadınların soğuktan korunmak amacıyla giydiği görülmüştür.

Şekil 115- Tuman 1. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 63

Şekil No: 118

Yöresel Adı: Tuman

İnceleme Tarihi: 08.07.2013

Kaynak Kişi: Kevser TAM

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü

Ait Olduğu Yıl: 1965-1970 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Kutnu kumaş, ipek kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyiside Kullanılan Renkler: Kırmızı, mavi, sarı ve turuncu renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik model özelliğine sahip tumanın beli ve paçaları lastiklidir. Ağına kullanım kolaylığı açısından parça dikilmiştir.

Diğer Bilgiler: Yalnızca özel günlerde kullanılan kutnu tuman bel lastik takma yeri ve paça lastik takma yeri ipek kumaştan yapılmıştır.

Şekil 116- Tuman 2. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 64

Şekil No: 119

Yöresel Adı: Tuman

İnceleme Tarihi: 28.08.2018

Kaynak Kişi: Asiye KAYA

Giysinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Ait Olduğu Yıl: 2000-2005 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pazen kumaş, lastik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Pembe, beyaz, kahverengi ve siyah renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Simetrik model özelliğine sahip tumanın beli ve paçaları lastiklidir. Bol kesim beli ve paçaları lastiklidir. Kullanın rahatlığı açısından ağına ek parça yapılmıştır.

Diğer Bilgiler: Kolçaklı takımın bir parçası olan tuman pazen kumaştan yapılmıştır. Kolçaklı takıma göre sonraki yıllarda takımı tamamlamak adına kaynak kişi tarafından benzeri pazen kumaş alınarak dikilmiştir. Yörede yaşlı kadınlar tarafından sıcak tuttuğu için benzerleri kullanılmaya devam edilmektedir.

2.3 Bele Takılanlar

Bu bölümde aksesuar olarak düşünebileceğimiz, giysi ve kemerler anlatılmıştır. Kendi döneminde iş sırasında ve özellikle yaşlı kadınların günlük olarak kullandıkları önlük, şekil ve kullanılan malzeme olarak zamanla değişime uğramış, modern şekilde mutfaklarda kullanılmaya devam etmiştir. Yöresel anlamda bulunan önlüklere yöreye ait motifler, malzemeler yansıtılarak farklı şekiller almıştır.

2.3.1 Önlük Çeşitleri

Yörede kullanılan önlükler dokuma önlükler, kumaş önlükler ve püsküllü önlük olarak guruplandırılmıştır. Bu önlüklerin tamamı özel günlerde kullanılmakta ya da hiç kullanılmamaktadır. Kullanılan önlükler diğer giysi takımını tamamlamak adına bele bağlanarak giysiye ağır bir hava katmaktadır. Yörenin sert karasal ikliminden dolayı dokuma önlükler genelde yünden yapılmıştır. Üzerinde kullanılan renk çeşitliliğinin sebebi ise tamamladığı yöresel takım giyside bütünlüğü oluşturmaktır.

Şekil 117, 118- Önlük 1. Örnek Ön ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2017.

Örnek No: 65

Şekil No: 120, 121

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi: 06.07.2017

Kaynak Kişi: Elif HAZIRBULAN

Giysinin Açık Adresi: Buğdayören Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Renkli Yün iplik, Atkı ve çözüğü için iplik kullanılmıştır

Giyside Kullanılan Renkler: Sarı, Yeşil, kırmızı, mavi, kahverengi ve siyah renkler kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: Sandıkta saklanan ve artık hiç kullanılmayan yün dokuma önlüğün ölçüleri; genişliği 56 cm, boyu ise 99 cm dir. Kuşak bağı ise 200 cm dir. Kırkitlele düz bir dokuma yapıldıktan sonra üzerinde bulunan motifler ince ince el ile işlenmektedir. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre işlenen motiflerin adları ise; bağ kıvrımı, dört gözlü gotçe, dikme kiprik ve ortadaki en büyük motifin anlamı ise göl ya da ciynak diye bilinmektedir. Önlüğün bağı ise ayrı yer dokuma tezgahında hazırlanmaktadır. Tamamlanan bağ daha sonra önlüğün üst tarafına önlüğün iç kısmında kalacak şekilde el ile dikilir. Önlüğün kalan üç tarafı ise şiş ile örülerek çevrelenmiştir.

Şekil 119- Önlük 2. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 66

Şekil No: 122

Yöresel Adı: Önlük (Öynük)

İnceleme Tarihi: 08.07.2018

Kaynak Kişi: Ballı TAM

Giysinin Açık Adresi: Banaz Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1960-1970 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Dokuma kumaş, pul, boncuk, it boncuğu, püskül kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Bordo, mavi, siyah, beyaz ve gümüş rengi kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Yalnızca özel günlerde kullanılan önlük dokuma kumaştan yapılmıştır. Dokuma bordo renkli kumaş üzerine mavi renkli el işlemesi yapılmıştır. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre burada yapılan motiflerin ve kullanılan renklerin herhangi bir özel anlamı yoktur. giysi bütünlüğünde parçaların renklerinin birbirine uyumu söz konusudur. Aynı evde yaşayan Kevser TAM'ın aktarımına göre önlüğün etek ucundaki kare şekillerin eskiden kaç boynuzu motifi olan yuvarlak modele benzetildiği bilgisini vermiştir.

Şekil 120- Önlük 3. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 67

Şekil No: 123

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi:26.08.2018

Kaynak Kişi: Fatma ÇETİN

Giyisinin Açık Adresi: Yakup Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1965-1970 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Dokuma kumaş, it boncuğu, boncuk ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyide kullanılan renkler: Siyah, beyaz, mavi, kahverengi, yeşil, sarı ve kırmızı renkler kullanılmıştır.

Giyi Kompozisyonu: 41 cm genişliğinde, 96 cm boyunda olan önlük özel günlerde kullanılmaktadır. Önlüğün kuşağının tamamı 125 cm dir. Önlüğün kuşağı sonradan Fatma ÇETİN'nin kayınvalidesi tarafından yapılmıştır. El örmesi olan kuşağın ucuna nazar olmaması için mavi boncuklarla süslemeler yapılmıştır. Önlüğün bütünü Fatma ÇETİN'e ana annesinden kalmıştır. Sandıkta muhafaza edilmektedir. Ebatları büyük beyaz it boncukları ile önlüğün ortasına beş tane kare kutu yapılmıştır. Kare kutuların içerisine 4 adet it boncuğu ile çiçek modeli yapılmış, dışarda kalan bölümlere ise 3 adet it boncuğu ile süsleme yapılmıştır. Aynı ebatlı it boncukları dikey olacak şekilde etek ucuna sık bir şekilde sıralanmıştır.

Şekil 121- Önlük 4.Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 68

Şekil No: 124

Yöresel Adı: Önlük (Öynük)

İnceleme Tarihi:25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım Görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1980-1990 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün dokuma kumaş, boncuk, taş, püskül ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, sarı, mavi, yeşil, kırmızı ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır. Üretim yılı çokta eski olmayan bu önlük ve benzerleri yeni evlenecek kız ve erkeklerin çeyizlerinde bulundurulmak üzere yapılmaya devam edilmektedir. Kaynak kişinin verdiği bilgiye göre Sarıyar köyünde tüm evlerde bu tür püsküllü önlükler, çantalar ve tuzluklar bulunmaktadır. Görseldeki önlüğün ölçüleri ise 47cm genişliğinde ve 96 cm boyundadır. Yün dokumadan yapılmış siyah zemin üzerindeki motifler el işlemesi ile yapılmıştır. Tamamen özgün olan bu motifler iplik, boncuk ve taşlarla oluşturulmuştur.

Şekil 122- Önlük 5.Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 69

Şekil No: 125

Yöresel Adı: Önlük (Öynük)

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Emine AKGÜL

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2010 yılına aittir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Dokuma yün kumaş, it boncuğu, püskül ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, sarı, mavi ve kırmızı renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 42 cm eninde, 93 cm boyunda olan önlüğün 300 cm boyunda bağı vardır. Bağ önlüğün üzerine bağlandıktan sonra iki tur çevrildikten sonra bağ üzerindeki it boncuklu süsleme yerleri belin ön kısmında görünecek şekilde ayarlanmaktadır. Önde boydan iki sıra el işlemesi aralara it boncuğu süslemesi malzemesi eklenmiş, ikinci turda ise renkli ve gösterişli püskülleri takılmıştır. Etek ucu boyunca 10 cm boyunda renkli püsküller aralarına it boncuğu gelecek şekilde aralıksız sıralanmıştır. Aynı püsküller üç kat halinde mavi boncuklarla bağın ucuna tutturulmuştur.

Şekil 123, 124- Önlük 6. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2013.

Örnek No: 70

Şekil No: 126, 127

Yöresel Adı: Püsküllü Önlük

İnceleme Tarihi: 15.08.2013

Kaynak Kişi: Elmas AKKAYA

Giysinin Açık Adresi: Kargın Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Poplin kumaş, kanaviçe, yün iplik, it boncuğu, yapay parlak taş ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside kullanılan renkler: Siyah, mavi, yeşil, sarı, pembe, beyaz ve bordo renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Özel günlerde kullanılan püsküllü önlüğün genişliği 57 cm, boyu ise 90 cm' dir. Önlüğün etek ucuna ve ortasına 7cm boyunda renkli püsküller takılmıştır. Püskül aralarına it boncuğu denilen beyaz renkli taş takılmıştır. Diğer kalan boşluklara ise seyrek püsküller takılmış aralarına yine it boncukları ile çiçek modeli yapılmıştır.

Şekil 125, 126- Önlük 7. Örnek Örnek Ön ve Arka Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 71

Şekil No: 128, 129

Yöresel Adı: Dokuma Önlük

İnceleme Tarihi: 08.04.2018

Kaynak Kişi: Emine SARI

Giysinin Açık Adresi: İncetaş Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta Saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Önlüğü çevreleyen kiprik modelinde az miktarda yıpranma vardır. Onun dışında önlük sağlam durumdadır.

Tarihlendirilmesi: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün dokuma kumaş, yün iplik ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Yeşil, beyaz, turuncu, pembe, siyah ve mavi renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 48cm eninde 99cm boyunda olan dokuma önlüğün üzerindeki motifler el işleme ile yapılmıştır. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre önlük üzerinde kullanılan motif adları; Gotce dört gözlü motifi, bağ kıvrımı, ciynak, dikme ve kiprik adında motiflerdir. Kuşağı ayrı yer tezgahında dokunup beline el dikişi ile dikilmiştir. Önlüğün kalan üç kenarı ise kiprik modeli le çevrelenmiştir.

Şekil 127- Önlük 8. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 72

Şekil No: 130

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi: 09.08.2018 tarihinde incelenmiştir.

Kaynak Kişi: Nisanur YILDIZ

Giyisinin Açık Adresi: Yıldız Beldesi

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Dokuma kumaş, it boncuğu, püskül ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, kırmızı, sarı, yeşil, turuncu ve bordo renkler kullanılmıştır.

Giyi Kompozisyonu: 40 cm genişliğinde 100 cm boyundadır Önlüğün ortasında püskül ve it taşları ile yoğun süsleme yapılmıştır. Önlük ortasına ve etek ucuna 5cm boyunda renkli püsküller tutturulmuştur. 300 cm boyunda olan önlüğün kuşak ucu püskülleri ise 10 cm boyundadır.

Şekil 128- Önlük 9.Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2013.

Örnek No: 73

Şekil No: 129

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi: 18.03.2013

Kaynak Kişi: Periza YİĞİT

Giyinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1980-1985 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Pamuklu keten kumaş, yün iplik, nakış ipliği, püskül ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, sarı, kırmızı, bordo ve koyu mavi renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Özel günlerde kullanılan önlük 46 cm eninde, 92 cm boyunda olan siyah renkli kumaştan elde edilmiştir. 3.5 metre boyunda yün örme kuşağı vardır. Kuşak uçlarında 5 cm boyunda sarı, turuncu, kırmızı ve koyu mavi renge püsküller yapılmıştır. Önlüğün etek ucunda 15 cm boyunda aynı kumaştan serbest büzgü yapılmıştır. Ek parça üzerine üç sıra halinde zikzak şeklinde işleme yapılmıştır. Büzgülü parçanın etek ucu kısmı ve önlüğün iki yan kenarına da ince zikzaklar şeklinde sarı renkli nakışlar yapılmıştır.

Şekil 129, 130- Önlük 10. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

Örnek No: 74

Şekil No: 132, 133

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi: 28.08.2018

Kaynak Kişi: Asiye KAYA

Giysinin Açık Adresi: Zengi Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır. Özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Dokuma yün kumaş, yün iplik, nakış ipliği, püskül ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, sarı, turuncu, mavi, pembe, yeşil ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Dokuma kumaş ve el işlemeden oluşan yün önlük 52cm genişliğinde, 106 cm boyundadır. Bağının tamamı 3.5m'dir, genişliği ise 2cm'dir. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre işlenen motif adlarının bazıları; bağ kıvrımı, kırk budak, böğreklî götçe, kiprik ve koç boynuzu adında motiflerdir. Zemin siyah renkli kumaş dokuma tezgahında dokunmuştur. Önlüğün bağı ise yer tezgahında dokunmuştur. Önlüğün üç tarafındaki kiprik modeli ise elde şiş ile örülmüş ve önlüğün kenarlarına model oluşturularak dikilmiştir.

Şekil 131, 132- Önlük 11. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 75

Şekil No: 134, 135

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi: 06.08.2018

Kaynak Kişi: Döndü ÜZÜMCÜ

Giyisinin Açık Adresi: Kerimümin Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Yün dokuma kumaş, yün iplik, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyiside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, yeşil, turuncu, sarı, mavi ve bordo renkleri kullanılmıştır.

Giyisi Kompozisyonu: 55/100 cm ölçülerinde dokuma önlük Şerife ÜZÜMCÜ' ye aittir. Kayın validesi tarafından hediye edilmiştir. Önlüğün siyah zemin kumaşı yün dokumadır. Üzerindeki motifler ise el işlemesi ile yapılmıştır. Çıkırık kolu, bağ kıvrımı, götçe, küpeli kıvrım ve kiprik adında motifler yapılmıştır. Önlük bağı dokumadır. Bağın boyu ise 400 cm, genişliği 2 cm'dir.

Şekil 133- Önlük 12. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 76

Şekil No: 136

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi:06.08.2018

Kaynak Kişi: Şerife EKİNCİ

Giyisinin Açık Adresi: Kerimümin Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün dokuma kumaş, Yün iplik, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Mavi, beyaz, pembe, sarı, yeşil, turuncu ve siyah renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 49 cm eninde, 97cm boyunda olan önlük yün dokumadan elde edilmiştir. Üzerindeki motifler el işlemesi ile yapılmıştır. Kullanılan motif adları; göl ya da ciynak, bağ kıvrımı, dikmedir. Önlüğün bağı 4 metreye yakındır genişliği ise 2.5 cm dir. Ayrı yer tezgahında dokunmuş olup el dikişi ile önlüğün belinin üzerine dikilmiştir.

Şekil 134- Önlük 13. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 77

Şekil No: 137

Yöresel Adı: Önlük

İnceleme Tarihi:29.08.2018

Kaynak Kişi: Fadime KÖSE

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün, yün iplik, püskül ve dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, turuncu, pembe, yeşil, mavi ve bordo renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 46 cm genişliğinde, 94 cm boyunda olan yün dokuma önlükte çoğunlukta göl (ciynak) motifi kullanılmıştır. Onun yanında küpeli gıvrım, bağ kıvrımı ve önlüğün kenarlarını çevreleyen kiprik modeli yapılmıştır. Önlüğün bağı 4.5 m genişliği ise 2 cm'dir. Bağ yün dokumadan elde edilmiştir.

2.3.2 Şal- Kuşak- Bel Bağı ve Kemer Çeşitleri

Bele takılanlar grubunda bulunan şal, kuşak, bel bağı ve kemer çeşitleri aynı grup altında toplanmıştır. Şal ve kuşak birbirine benzer malzemelerden yapılmış olup, aynı amaçla kullanılmaktadır.

Şekil 135, 136- Şal Görünüş Katlanmış ve Açık Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 78

Şekil No: 138, 139

Yöresel Adı: Şal

İnceleme Tarihi: 08.04.2018

Kaynak Kişi: Emine SARI

Giysinin Açık Adresi: İnce taş Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır. Özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 1960-1965 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün dokuma kumaştan yapılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Kırmızı, yeşil, turuncu, siyah ve mavi renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 100 cm eninde, 110 cm boyunda olan yün dokumadan oluşan şalın püskülleri kendinden yapılmıştır. Üçgen şekilde katlanarak bele sarılmaktadır.

Şekil 137- Kuşak Görünüşü

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 79

Şekil No: 140

Yöresel Adı: Kuşak

İnceleme Tarihi:15.08.2013

Kaynak Kişi: Elmas AKKAYA

Giysinin Açık Adresi: Kargın Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır. Özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün, sentetik, dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside kullanılan renkler: Turuncu, yeşil ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 100/100 cm olan kuşağın açık şekli ölçüleridir. Üçgen şekilde katlanarak 22 cm genişliğinde hazırlanan kuşak kullanım kolaylığı açısından el ile dikilip sabitlenmiştir. Ucundaki püsküllerin boyu 20 cm'dir.

Şekil 138, 139- Bel Bağı Genel ve Detay Görüntü

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 80

Şekil No: 141, 142

Yöresel Adı: Bel bağı

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Melek YILDIRIM

Giyisinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır. Yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 1960-1965 yıllarına ait olduğu bilinmektedir.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Pamuklu keten kumaş, nakış için yün iplik kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Krem, yeşil, siyah, turuncu, mavi, sarı ve pembe renkler kullanılmıştır.

Giyi Kompozisyonu: Bel bağının tam boyu 200 cm, püsküllerin başladığı yer ise 28 cm boyundadır. Bağın genişliği ise 25 cm'dir. Bel bağı Melek YILDIRIM'a ana annesinden kalmıştır. Ölene kadar saklayacağını ifade etmiştir.

Kemer Çeşitleri

Bu bölümde üç adet kemer örneği açıklanmıştır.

Şekil 140-Kemer 1. Örnek

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 81

Şekil No: 143

Yöresel Adı: Kuşak

İnceleme Tarihi: 07.08.2018 tarihinde incelenmiştir.

Kaynak Kişi: Ballı TAM

Giyisinin Açık Adresi: Banaz Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır. Özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 1970-1980 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Kutnu kumaş, sentetik bağ dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Sarı, kırmızı, yeşil, mavi ve turuncu renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: Kutnu elbisenin kuşağı olan bu görselin boyu 150 cm, genişliği ise 20cm'dir. Kutnu kumaşın düz boy ipliği yönüne dikkat edilerek kesim yapılmış ve makine dikişi ile dikilmiştir.

Şekil 141- Kemer 2. Örnek Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No:82

Şekil No: 144

Yöresel Adı: Kemer

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır. Özel günlerde kullanılmaktadır.

Tarihlendirilmesi: 2000-2005 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Sentetik kalın örgü ipliği, pul, boncuk, nazar boncuğu ve yapay altın kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Sarı, siyah ve mavi renkler kullanılmıştır.

Giysi Kompozisyonu: 82 cm boyunda, 12 cm eninde olan kemer elde örme ile oluşturulmuştur. Kenarları boydan boya dört yapraklı pul ile çevrelenip ortasına sarı renkli yapay inci ile 20 tane baklava dilimi yapılmıştır. Kemerin gösterişliliğini arttırmak adına 12 tane inci ile oluşturulan zikzakların uçlarına yapay altınlar takılmıştır. Tek sıra oluşturulduktan sonra tekrar 25 tane inci dizilip uçlarına tekrar altın takılmıştır. Altın ve inciler arasına mavi boncuk takılmıştır. Kadının süsü olan aksesuarların orijinalleri olmasa da yapay malzemeler kullanılarak geçmişte kullanılan yöresel kadın kemerlerine benzetilmeye çalışılmıştır.

Şekil 142- Kemer 3. Örnek Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 83

Şekil No: 145

Yöresel Adı: Kemer

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2000-2005 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Metal pullar kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Gümüş rengindedir.

Giysi Kompozisyonu: 80 cm genişliğinde olan gümüş görünümlü kemerin dört bölüm üçgen sarkmadan oluşmuştur. Yöresel kutnu kıyafetin beline takılmaktadır.

2.4 Ayağa Giyilenler

Yörede ayağa, beyaz yün çorabın üzerine çarık giyilir. Çarığın üzeri kapalıdır, bazılarının üzeri deriden yapılmış süslemelerle ve metal zımbalar ile süslenir. Bağcıklı ya da tokalı da olabilir. Çarıktan başka siyah yemeni, kundura da giyilir. Renkli yünlerle örülen yün çoraplarda kullanılır (Anonim, 2018d).

Yapılan tez araştırmasında Yıldızeli ilçesinde merkez ve köylerde yöresel giysi anlamında ayağa giyilenlerden az çeşit örneğe rastlanmıştır. Bulunan örnekler genelde yün iplikten şiş ile örülmüş düz, desenli ve püsküllü çorap ve patikler görülmüştür. Ayakkabı olarak ta düz babet, renkli naylon ayakkabılar veya kara lastik ayakkabılar kullanılmaktadır.

Şekil 143- Ayağa giyilen örgü çoraplar

Kaynak Kişi: Emine AKGÜL,2018.

Şekil 144- Ayağa giyilen örgü çoraplar

Kaynak Kişi: Emine AKGÜL,2018.

Şekil 145- Ayağa giyilen naylon ayakkabı

Kaynak Kişi: Nisa Nur YILDIZ, 2018.

2.5 Kıyafetlerde Kullanılan Çanta Çeşitleri

Sert ve karasal iklim özelliğine sahip Yıldızeli ilçesi ve köylerinde aksesuar olarak kullanılan çantalarda yün dokumalardan oluşturulmuştur. Fotoğrafları çekilen çantalardan 9 adetinin açıklamaları gözlem fişleri aracılığı ile aktarılmıştır. Çantaların esin kaynağı geçmişte kullanılan tuzluk ve heybelerdir. Çantalar büyük ölçülerde veya minyatür olarak elde dokuma veya elde örme ile oluşturulmuştur. Bu

çantalar günlük yaşamda kullanılmamakta yalnızca evlilik çağına gelmiş gelin kızların, oğlanların çeyizlerinde veya tüm evlenmiş çiftlerin çeyizlerinde mutlaka bulundurulur. Araştırmada çok çeşit renk, püskül, it boncuğu, pul ve boncuklardan oluşturulan çanta ve tuzluklar ilçenin Sarıyar Köyünde yaklaşık tüm evlere de gelin ve kızların çeyiz sandıklarında bulunduğu görülmüştür. Köye yakın olan ve merkeze bağlı olan Gazi köyünde de bu tür çantaların bulunduğu tespit edilmiştir.

2.5.1 Dokuma Çanta Çeşitleri

Bu bölümde beş adet dokuma çanta örneği verilmiştir. Çantaların zemini dokuma üzerindeki nakışlar el ile işlenmiştir. Çantalar renkli püsküller, tazı boncuğu ve mavi boncuklarla süslenmiştir.

Şekil 146, 147- Dokuma Çanta 1. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 84

Şekil No: 149, 150

Yöresel Adı: Dokuma çanta

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2010 yılına aittir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Dokuma yün ipi, püskül, it boncuğu ve mavi boncuk kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, pembe, kırmızı, sarı, yeşil ve mavi renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 32 cm eninde, 40 cm boyunda olan yün dokuma çantanın düz renkli zemini önceden hazırlanmaktadır. Ardından üzerine motifleri el ile işlenmektedir. Dokuma ve nakışı tamamlandıktan sonra püskülleri elde hazırlanıp tutturulmaktadır. Çantanın ağız kısmına it boncuğu ile özgün süslemeler yapılmıştır.

Şekil 148, 149- Çanta 2.Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

Örnek No: 85

Şekil No: 146, 147

Yöresel Adı: Çanta (Tuzluk)

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Fadime KÖSE

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2008-2009 yılına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Yün dokuma ipliği, püskül, it boncuğu ve mavi boncuk kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, kırmızı, sarı, yeşil, mavi, pembe ve bordo renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 34 cm genişliğinde, 43 cm boyunda olan yün dokuma çantanın zemin kumaşı dokunarak elde edilmiş ve üzerine el ile nakışlar, püsküller ve boncuklarla süslemeler yapılmıştır. Kaynak kişiden alınan bilgiye göre çantada ve diğer yöresel giysilerde kullanılan mavi boncukların anlamı nazarı önlemek adına yapılmaktadır. Yine bu çantada mavi boncukların yoğun bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 150,151- Çanta 3. Örnek Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 86

Şekil No: 153, 154

Yöresel Adı: Dokuma çanta

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Emine AKGÜL

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2000-2005 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Dokuma yün ipi, püskül, it boncuğu ve mavi boncuk kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, kırmızı, yeşil, mavi, beyaz, sarı, bordo ve pembe renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 40/40 cm ölçülerinde olan çanta üç kenarı ve ön yüzeyi püsküllerle süslenmiştir. Ön yüzey püsküller ve çantanın alt sırasındaki püsküller 5 adet mavi boncuk dizilerek tutturulmuştur. Çantanın kulpu 52 cm boyundadır. Kulp üzerine aralıksız it boncukları dizilerek süsleme yapılmıştır.

Şekil 152, 153- Dokuma (Heybe)Çanta 4. Örnek Ön ve Arka Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 87

Şekil No: 155, 156

Yöresel Adı: Çanta (Heybe)

İnceleme Tarihi: 29.08.2018

Kaynak Kişi: Fadime KÖSE

Giysinin Açık Adresi: Gazi Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2008-2009 tarihine ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Dokuma yün ipi, püskül, mavi boncuk ve it boncuğu kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Bordo, siyah, sarı, yeşil, beyaz, kırmızı ve pembe renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: Dokuma tezgahında oluşturulan 100cm boyunda düz çizgili kilim görünümlü kumaş üzerine it boncuğu, mavi nazar boncuğu ve püsküllerle süsleme yapılmıştır. Bütün dokunan çantanın zemin kumaşı ikiye katlanmış ön kısmına gelen tarafa 40 cm boyunda tekrar dokuma yapılmıştır. Elde edilen 40 cm'lik dokuma Çantanın ön yüzüne dikilmiştir. Çantanın kenarları ve üç kenarı püsküllerle donatılmıştır. Kenar püskülleri 5 cm boyunda, ön yüzey püskülleri 7cm boyunda, etek ucu püskülleri ise 10 cm boyundadır. Ön yüzey süslemede çantanın ağız kısmına it boncukları sık bir şekilde dizilmiştir. Altında V şeklinde üç sıra tekrar it boncukları kullanılarak süsleme yapılmıştır. Alt sırada mavi boncuklu püsküller tutturulmuş ve aralarına it boncuklu dört yapraklı modeller yapılmıştır.

Şekil 154-Dokuma Çanta 5. Örnek Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 88

Şekil No: 157

Yöresel Adı: Püsküllü çanta

İnceleme Tarihi:25.08.2018

Kaynak Kişi: Gülçiçek AKGÜL

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarhlendirilmesi:25.08.2018

Giyide Kullanılan Malzemeler: Yün iplik, püskül kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Beyaz, yeşil, kırmızı, mavi, bordo ve turuncu renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 20/30 cm ölçülerinde olan dokuma çanta süslemesi el nakışı ile işlenerek motifler oluşturulmuştur. 3cm boyunda renkli püsküllerle çevrelenmiştir. Minyatür süs çantası olan bu çanta kızın çeyizinde görseelliği artırmak adına bulundurulmaktadır.

2.5.2 Örne Çanta Çeşitleri

Bu bölümde dört adet örme çanta örneği verilmiştir. İt boncuğu, nazar boncuğu ve boncuklarla süslemeler yapılmıştır.

Şekil 155- Örne Çanta 1. Örne Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 89

Şekil No: 153

Yöresel Adı: Örgü çanta

İnceleme Tarihi: 25.08.2018

Kaynak Kişi: Emine AKGÜL

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 1990-1995 yılına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyiside Kullanılan Malzemeler: Örme kalın sentetik iplik, it boncuğu, nazar boncuğu ve sarı boncuklar kullanılmıştır.

Giyiside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz, mavi ve sarı renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 30/36 cm ölçülerinde olan örme çantanın kulpu 40cm boyunda genişliği ise 4 cm dir. Çantanın ön yüzüne ve kulpunun ön yüzüne beyaz boncuklarla baklava dilimi şeklinde modeller oluşturulmuştur. Kulpta bir sıra dolu baklava diğer sıradaki boşluk it boncuğu ile doldurulmuştur. Çantanın ön yüzeydeki süslemesinde ise baklava dilimleri alt alta sıralanırken iki sıra arasında oluşan boşluklara it boncuğu tutturulmuştur. Üç kenar süslemesinde ise 18 tane beyaz boncuk, 1 adet nazar boncuğu, takibinde sarı boncuk ve tekrar bir adet beyaz boncuk tutturularak zikzaklar oluşturulmuştur.

Şekil 156- Örme Çanta 2. Örnek Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 90

Şekil No: 154

Yöresel Adı: Süs çanta

İnceleme Tarihi:25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giyisinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2010-2015 yıllarına ait olduğu düşünülmektedir.

Giyide Kullanılan Malzemeler: Sentetik kalın örgü ipi, it boncuğu ve yapay elmas kullanılmıştır.

Giyide Kullanılan Renkler: Siyah, bordo ve beyaz renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 12x20 cm ölçülerinde olan minyatür çanta el örmesi ile oluşturulmuştur. 40 cm boyunda saç örgüsü şeklinde yün iplikle kulpu yapılmış ve çanta üzerine dikilmiştir. Çantanın iki yan kenarına beyaz boncuklarla zikzak şeklinde süsleme yapılmış, üçgen uçlarına birer adet yapay elmas tutturulmuştur. Ön yüzeyine özgün şekilde it boncuğu, beyaz boncuk ve yapay elmas taşları tutturulmuştur.

Şekil 157- Örme Çanta 2. Örnek

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Örnek No: 91, 92

Şekil No: 155

Yöresel Adı: Çanta

İnceleme Tarihi:25.08.2018

Kaynak Kişi: Ayşe ŞİMŞEK

Giysinin Açık Adresi: Sarıyar Köyü

Saklanma Koşulları: Sandıkta saklanmaktadır.

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlamdır.

Tarihlendirilmesi: 2010-2015 yıllarına ait olduğu tahmin edilmektedir.

Giyside Kullanılan Malzemeler: Örme ip, boncuk, it boncuğu ve sarı pul kullanılmıştır.

Giyside Kullanılan Renkler: Siyah, beyaz ve sarı renkler kullanılmıştır.

Kompozisyon: 18/29 cm ölçülerinde olan minyatür çantalarda da yine ön yüzeyleri ve kulp ön yüzeyleri boncuk, it boncuğu ve sarı renkli pullarla özgün motifler oluşturulmuştur. Torunlarının çeyizlerinde bulunması ve yöresel aksesuarların unutulmasının engellenmesi adına Ayşe ŞİMŞEK bu tür minyatür çantaları, önlükleri ve ya bebek süslemelerini yapmıştır.

2.6 Yöresel Giysilerin Giyilme Şekli

Tezin bu bölümünde yöresel kadın giysilerinin takım görselleri verilmiştir. Burada amaç parçalar halinde verilen giysilerin kullanımı sırasında giyilme şeklini bütün görmektir. Başa giyilenler, bedene giyilenler, bele takılanlar şeklinde ayrılmış ve giysi detayları gözlem fişleri aracılığıyla aktarılmıştır.

Şekil 158,159- Simli Kutnu Elbise Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018.

Şekil 160,161-Yeni Gelin Donağı Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

Şekil 162- İpekli Salta Takım Görünüş Şekil 163- Kuyruklu Takım Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

Şekil 164, Simli Kutnu 2. Örnek Önden Görünüş Şekil 165- Kolçaklı Elbise Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

Şekil 166, 167- Misos Takım Önden ve Arkadan Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

Şekil 168, 169- Çerkez Giysileri Takım Görünüm

Kaynak: M.Karakuş,2018

Şekil 170- Kadife Önden Görünüş

Kaynak: M.Karakuş,2018

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM- YÖRESEL GİYSİLERDEN ESİNLENEREK YAPILAN YELEK TASARIMLARI VE ÜRETİM SÜRECİ

Bu bölümde araştırma yapılan Yıldızeli İlçesi merkez ve köylerinde, ilçe köylerine yakın il merkezine bağlı köylerde bulunan yöresel kadın giysi modellerinden, kullanılan malzemelerden, süsleme tekniklerinden, dikiş tekniğinden faydalanılarak giysinin özünü bozmadan günümüz modasına uygun kullanılabilir kadın yelek tasarımları yapılmıştır. Yapılan on iki tasarımdan üç tanesi dikilerek fotoğraflanmış ve bilgileri verilmiştir.

Bayan giyiminde yelek giysiyi tamamlayan bir özellik taşıyarak etek, bluz, elbise ve pantolon gibi giysilerin üzerine rahatça giyilebilmektedir. Abiyeden iş giysisine kadar her yer ve konum için değişik modellerde üretilebilen yelek; örmeden deriye kadar her türlü kumaştan hazırlanabilmektedir (MEB, 2006:1).

Tasarımlarda kadın giysilerinden yeleğin tercih edilmesinin nedenleri ise şunlardır;

1. Yeleğin kullanım kolaylığının olması,
2. Her yaş ve kesimden kişilere hitap etmesi (Bebek ve yaşlı kesimin vazgeçilmez giysisi),
3. Resmi kurumlarda veya gündelik olarak kullanılabilmesi,
4. Her mevsime uygun olması.

3.1 Yelek Tasarımları ve Esin Kaynakları

Misos, içlik, kuyruklu, pullu fes, tüylü gelin başı, pazen köylü üstü, üç peş kutnu önlükler, püsküllü ve örme çantalarda kullanılan kumaş, renk, motif ve modellerden esinlenilerek 12 adet kadın yeleği tasarımı yapılmış olup bu modellerden 3 adetinin üretimi yapılmıştır. Üretimi yapılan yeleklerin gerber kalıp programıyla çizilmiş kalıplarıyla beraber dikim işlem basamakları tablo ile açıklanmıştır. Dikilen yeleklerin ön beden ve arka beden fotoğrafları verilmiştir.

Şekil 171, 172- Tasarım 1: Esin Kaynakları

Yörede tespit edilen pazenden yapılmış içliklerden esinlenilmiştir. İçliklerde kullanılan kumaş türü, yaka detay ve arka bedende kullanılan biyelerden esinlenip tasarlanmıştır.

Şekil 173- Tasarım 2: Esin Kaynakları

İkinci kadın yelek tasarımı yörede tespit edilen dokuma önlüğün renk ve motiflerinden esinlenilerek tasarlanmıştır. Önlükte kullanılan koç boynuzu, boğrekli götçe ve bağ kıvrımı adındaki motifler yelek tasarımına aktarılmıştır.

Şekil 174- Tasarım 3: Esin Kaynakları

Üçüncü kadın yelek tasarımı esin kaynakları çerkes giysisi olan etek ve kuyruklu adındaki elbisenin renginden esinlenilerek tasarlanmıştır.

Şekil 175- Tasarım 4: Esin Kaynağı

Dördüncü kadın yelek tasarımında dokuma püsküllü özellikteki görseldeki önlükten esinlenilmiştir. Önlük üzerindeki boncuk ve taşlarla yapılmış süsleme modelinin orijinali bozulmadan yeleğe aktarılmıştır.

Şekil 176,177- Tasarım 5: Esin Kaynakları

Beşinci yelek tasarımında it boncuğu adındaki taşla süslemeleri yapılan dokuma önlük ve Kadife saltanın motif, kumaş cinsi ve renginden esinlenilerek oluşturulmuştur.

Şekil 178- Tasarım 6: Esin Kaynakları

Altıncı yelek tasarımında araştırmada belgelenen simli kutnu elbise yalnızca özel günlerde kullanılmaktadır. Genelde yöresel olarak kullanılan kutnu kumaştan üçetek, şalvar, etek ve salta gibi giyim ürünleri yapılmaktadır. Yöresel olan bu kumaşı günlük yaşamda kullanılabilir olduğunu göstermek için tasarım yapılmıştır. Birbiriyle uyumlu olduğu düşünüldüğü süet kumaş ile beraber kadın yeleği tasarımı ve üretimi yapılmıştır.

Şekil 179- Tasarım 7: Esin Kaynakları

Yedinci yelek tasarımında yörede özel günlerde kullanılan tüylü gelin başı ve pazen kumaştan yapılmış köylü üstü adlı yöresel giysilerden esinlenilip oluşturulmuştur. Tasarımı yapılan bu giysinin üretim süreci ve görselleri de ilgili bölümde verilmiştir.

Şekil 180- Tasarım 8: Esin Kaynakları

Sekizinci yelek tasarımında yörenin sert karasal iklim şartlarından dolayı yaygın olarak kullanılmış olan ve hala kullanılmakta olan pazen kumaştan yapılmış köylü üstü (enteresi) adındaki giysinin kumaş cinsinden esinlenilmiştir. Ön beden kup süslemesinde ve arka beden roba süslemesinde yine yörede kullanılan pullu feste bulunan gümüş paralardan esinlenilmiştir. Bu tasarımda kumaş dokusu uyumu açısından süet kumaş kullanılmıştır.

Şekil 181- Tasarım 9: Esin Kaynakları

Dokuzuncu yelek tasarımında yörede bulunan giysilerin birçoğunda bulunan biye ve seyvan (büzgü) model özelliği dikkate alınmıştır. Bu tasarımda da yörede kuyruklu adındaki boydan bedene giyilen elbisenin etek ucundaki büzgüden, üst bedene giyilen içlik adındaki giysinin robasındaki biyesinden ve bu biyenin renginden esinlenilerek tasarlanmıştır.

Şekil 182- Tasarım 10: Esin Kaynakları

Onuncu yelek tasarımında yörede bulunan kuyruklu adlı elbiseden oluşturulmuştur. Elbisenin göz alıcı rengi ve etek ucu modeli olan seyvanından (serbest büzgü) ve seyvan üzerinde kullanılan su yolu süslemesinden esinlenip tasarlanmıştır. Kumaşa uyumlu olduğu düşünüldüğü süet kumaşa kullanılmıştır.

Tasarım 11: Esin Kaynakları

On birinci yelek tasarımında yörede bulunan misos adlı kadife giysiden ve kolçak adlı giysiden esinlenilip tasarlanmıştır. Misosun üzerinde kullanılan cep ve süsleme malzemesi biye rengi ve kullanım biçimi yeleğe aktarılmıştır. Kolçakta bulunan el işleme nakışlar da yeleğe aktarılmıştır.

Şekil 183- Tasarım 11: Esin Kaynakları

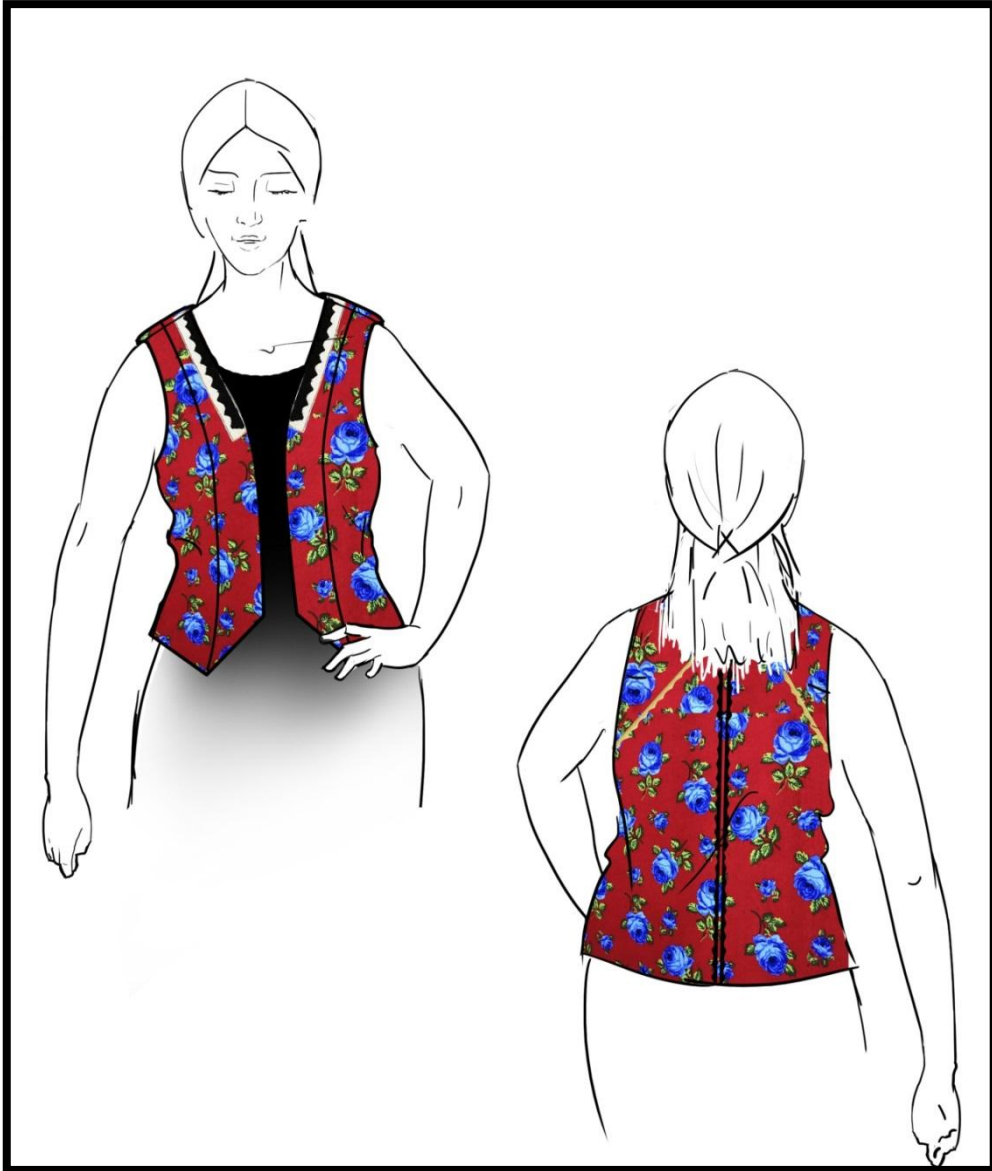

Şekil 184- Tasarım 12: Esin Kaynakları

On ikinci yelek tasarımında püsküllü yün dokuma çanta, el örmesi çanta ve içlik adı kullanılan giysilerden esinlenilip tasarlanmıştır. Çantada kullanılan püsküller, çantada kullanılan pul ve boncuklar ve içlikte kullanılan su yolu süslemesi tasarlanan yeleğe aktarılmıştır.

Şekil 185- Tasarım 1: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Parinaz GHAFARIAN, (2018).

Şekil 186- Tasarım 2: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı

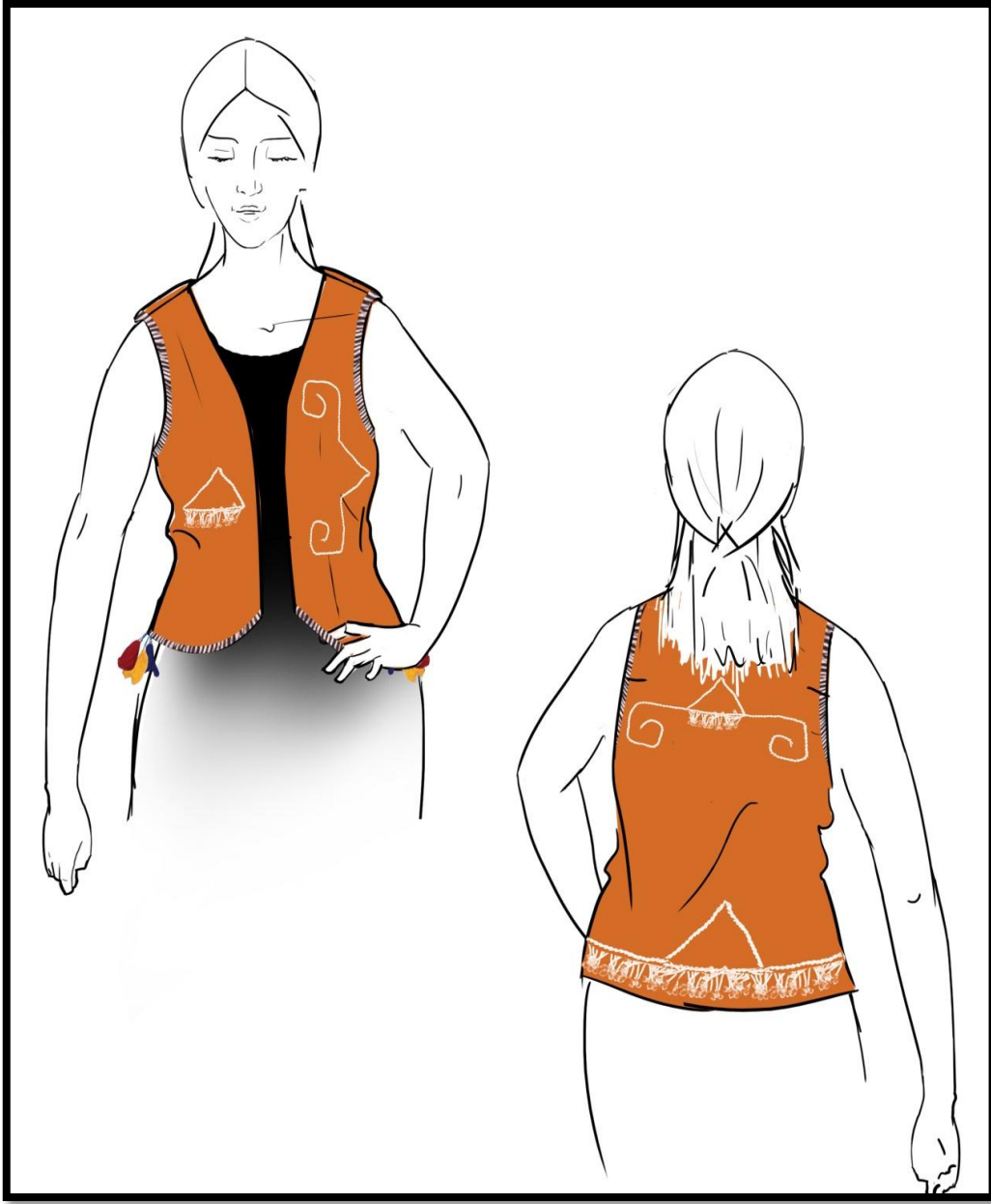
Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Parinaz GHAFARIAN, (2018).

Şekil 187- Tasarım 3: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Parinaz GHAFARIAN, (2018).

Şekil 188- Tasarım 4: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Parinaz GHAFARIAN, (2018).

Şekil 189- Tasarım 5: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

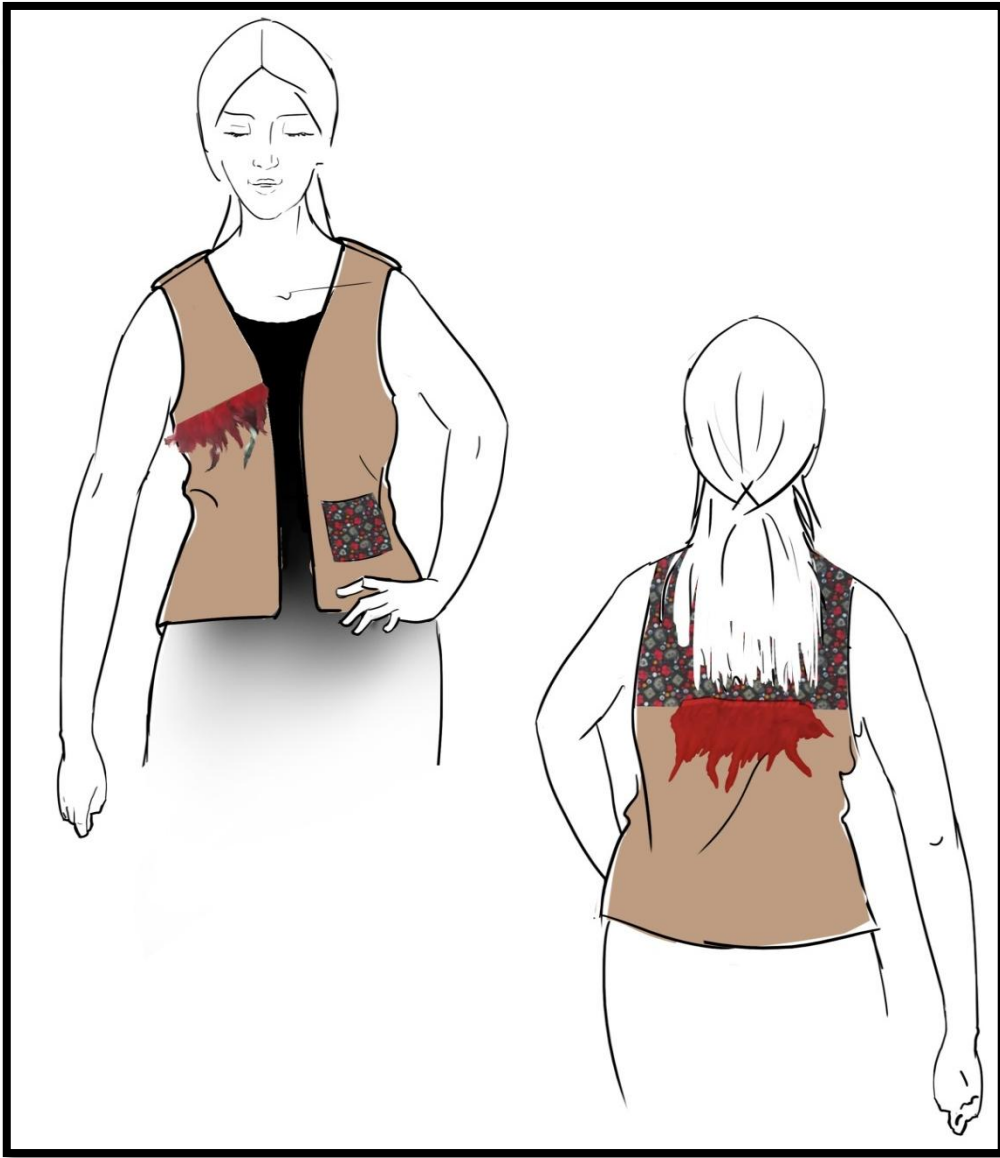
Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Parinaz GHAFARIAN, (2018).

Şekil 190- Tasarım 6: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ, (2018).

Şekil 191- Tasarım 7: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ, (2018).

Şekil 192- Tasarım 8: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ, (2018).

Şekil 193- Tasarım 9: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

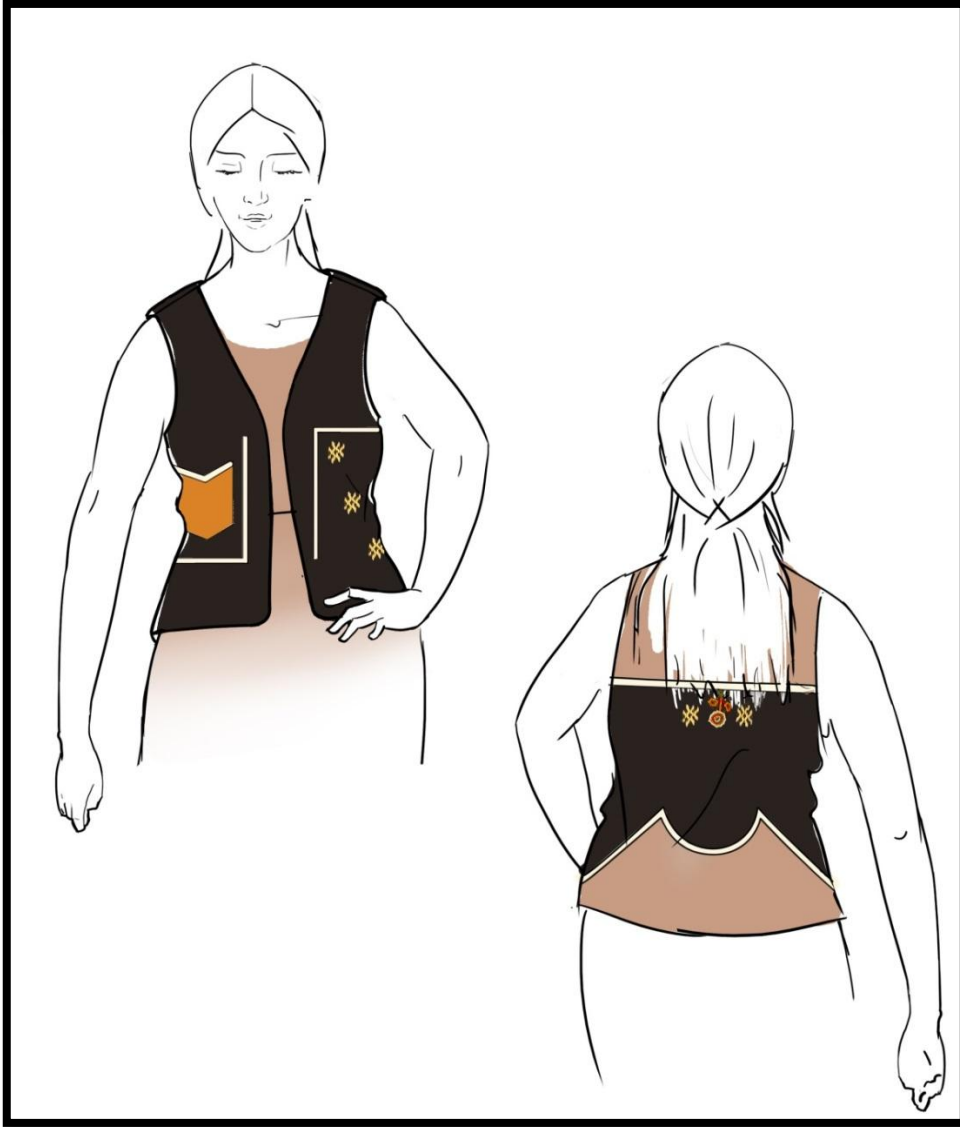
Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ, (2018).

Şekil 194- Tasarım 10: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

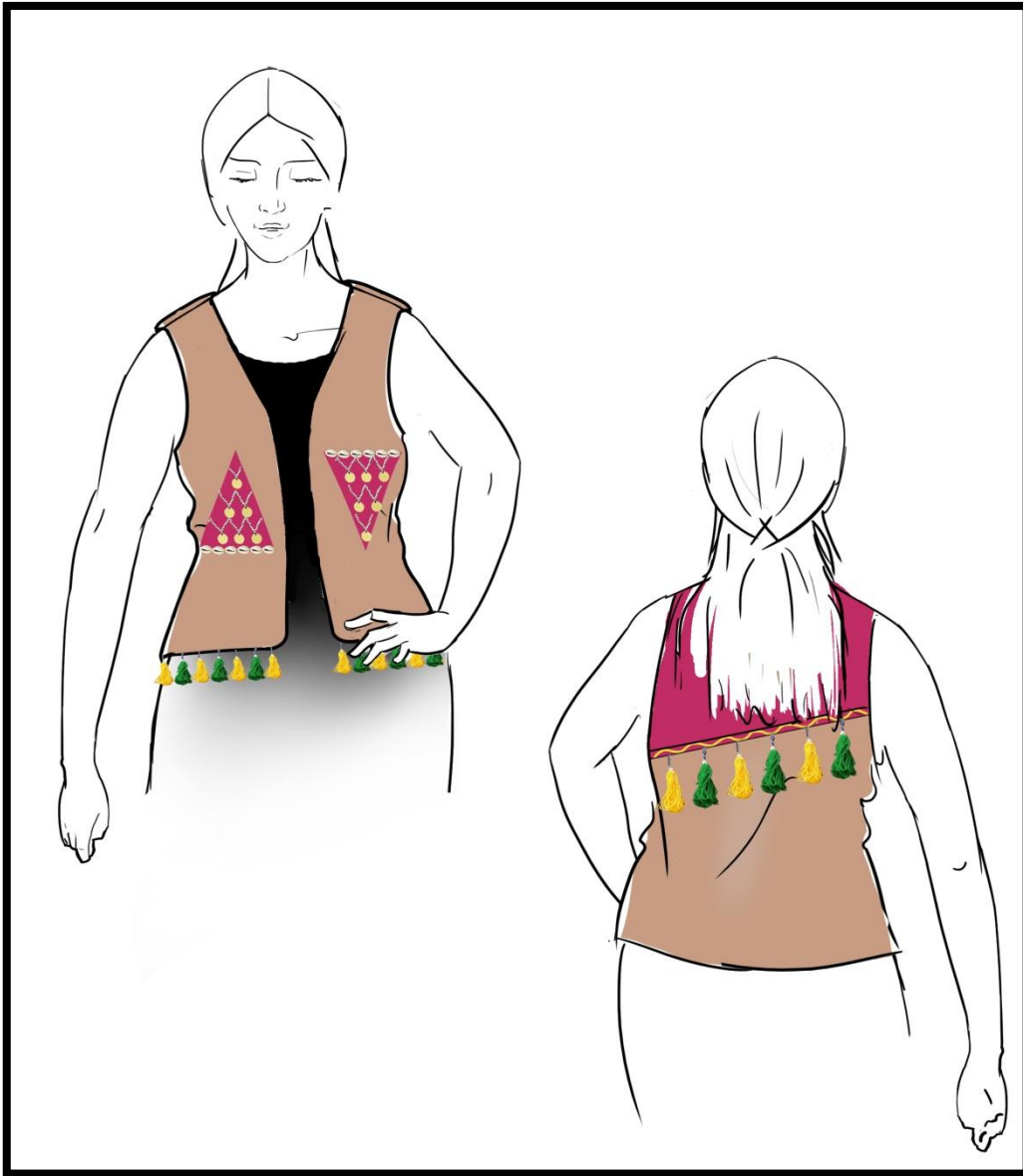
Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ (2018).

Şekil 195- Tasarım 11: Siluet Çizimi ve Esin Kaynağı

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ (2018).

Şekil 196- Tasarım 12: Siluet Çizimi ve Esin Kaynakları

Kaynak: Tasarım: Medine KARAKUŞ, Çizim: Hale AVCI YILMAZ (2018)

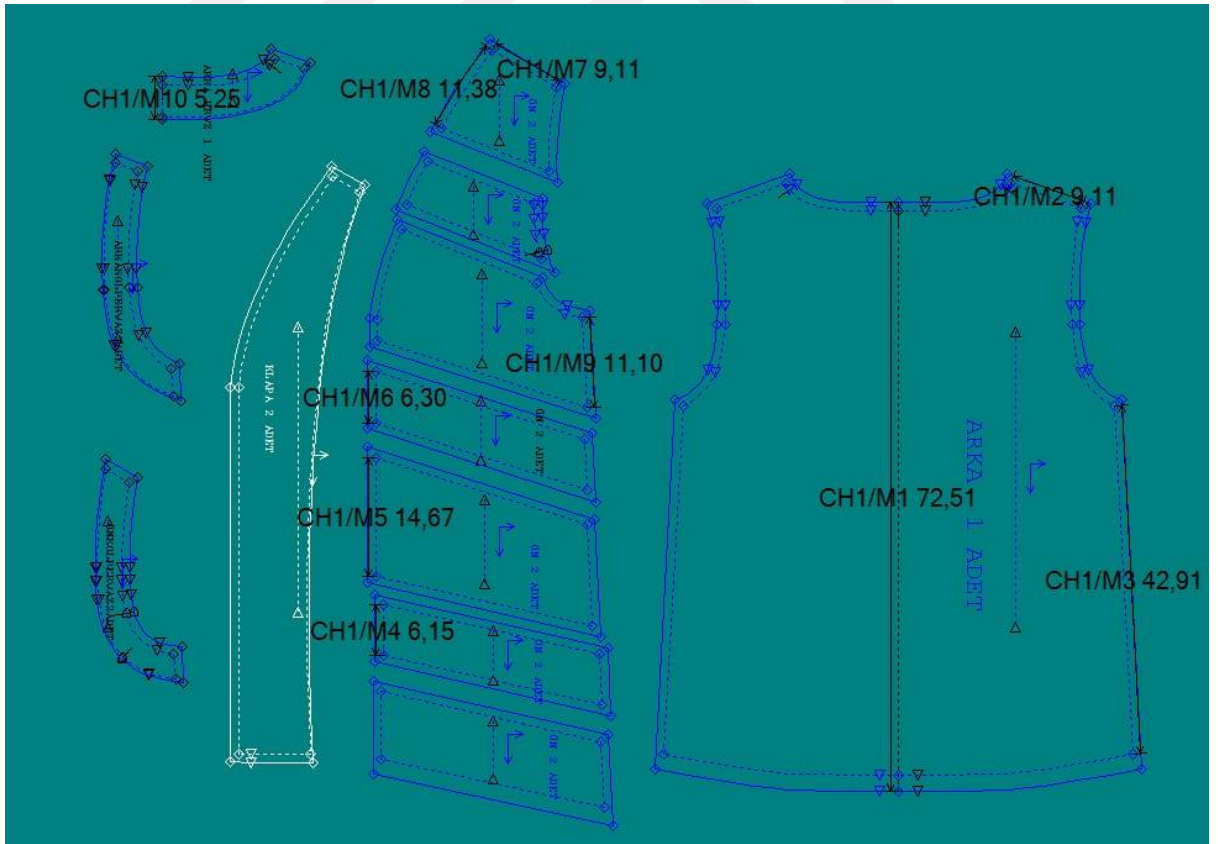
3.2 Yapılan Tasarımlardan Seçilip Üretimi Yapılan Yeleklerin Kalıp Bilgileri- Üretim Süreçleri ve Görselleri

Tasarımı yapılan kadın yeleklerinden uygulanabilirliğinin gösterilmesi amacıyla on iki tasarımdan üç tanesinin kalıp bilgileri, dikim süreci ve yelek görselleri verilmiştir.

3.2.1 Kutnu Elbise Kumaşından Tasarlanan Yelek Kalıp Bilgileri

Yelekte kutnu kumaş ve süet kumaş kullanılmıştır. Ön beden yedi parçaya ayrılmıştır. Sağ ve sol ön beden bir birinin tersi olacak şekilde kumaş düz boyu yönünde 1.5 cm dikiş payı verilerek kesilmiştir. Ön Ortası klapa ile, yaka ve kol oyuntuları pervaz ile temizlenmiştir. Arka beden kumaş katı olarak kesilmiştir. İki adet ön beden parçaları kumaş ve telaları, iki adet klapa, bir adet arka beden kumaş katı, bir adet kumaş katı yaka pervazı, dört adet yaka pervazı kesilerek dikime hazır hale getirilmiştir.

Şekil 197- Tasarım 6 Kalıp Çizimleri

Kaynak: M.Karakuş ve A.Aslan, 2018.

3.2.2 Kutnu Elbise Kumaşından Tasarlanan Yelek Dikim Aşamaları

Tablo 6- Tasarım 6 Dikiş İşlem Basamakları Ve Uygulama

DİKİM PLANI				
Ürün : Kadın Yeleği		Tarih: 19.12.2018		
Hazırlayan: Medine KARAKUŞ				
Üretim Sıra No	Akış Basamakları	Çalışma Aracı	Tahmini Zaman	Ölçülen Zaman
1	Kutnu kumaş parçalarına tela yapıştırılır.	Ütü	10 dk.	7 dk.
2	Ön beden parçaları 1.5 cm dikiş payı ile dikilir.	Dikiş Makinesi	12 dk.	15 dk.
3	Ön beden dikiş payları etek ucu yönünde ütülenir.	Ütü	5 dk.	5 dk.
4	Ön beden parçalar üzerine çıma ² çekilir.	Dikiş Makinesi	15 dk.	20 dk.
5	Arka beden roba 1.5 cm birleştirilir.	Dikiş Makinesi	1 dk.	1 dk.
6	Roba dikiş payları etek ucu yönünde ütülenir.	Ütü	1 dk.	1 dk.
7	Roba üzerine applike yapılır.	Dikiş Makinesi	3 dk.	4 dk.
8	Arka beden bel hizasına köprü dikilir.	Dikiş Makinesi	1 dk.	1 dk.
9	Tulumlama yöntemiyle astar takılır.	Dikiş Makinesi	10 dk.	12 dk.
10	Ön beden yaka ve beden birleştiği astar içe yatırılarak çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
11	Arka beden yakaya pervaz takılır.	Dikiş Makinesi	1 dk.	1 dk.
12	Dikiş payı pervaz yönünde ütülenir.	Ütü	1 dk.	1dk.
13	Pervaz üzerine çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	1 dk.	1 dk.
14	Omuzlar 1.5 cm dikiş payı verilerek çatılır.	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
15	Dikiş payları ön beden doğrultusunda yatırılarak çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
16	Arka beden Astar takılır	Dikiş Makinesi	5 dk.	5 dk.
17	Yan dikişler 1.5 cm den dikiş çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
18	Etek ucu 1 cm den kıvrılıp gaze çekilir.	Dikiş Makinesi	10 dk.	8 dk.
19	İplikler temizlenir.	Makas	5 dk.	5 dk.
20	Genel ütü yapılır.	Ütü	2 dk.	2 dk.

3.2.3 Kutnu Elbise Kumaşından Tasarlanan Yeleğin Ön ve Arka Beden Görselleri:

Şekil 198- Tasarım 6: Yelek Ön Görüntüsü

Kaynak: M.Karakuş, 2018.

Şekil 199- Tasarım 6: Yelek Arka Görüntüsü

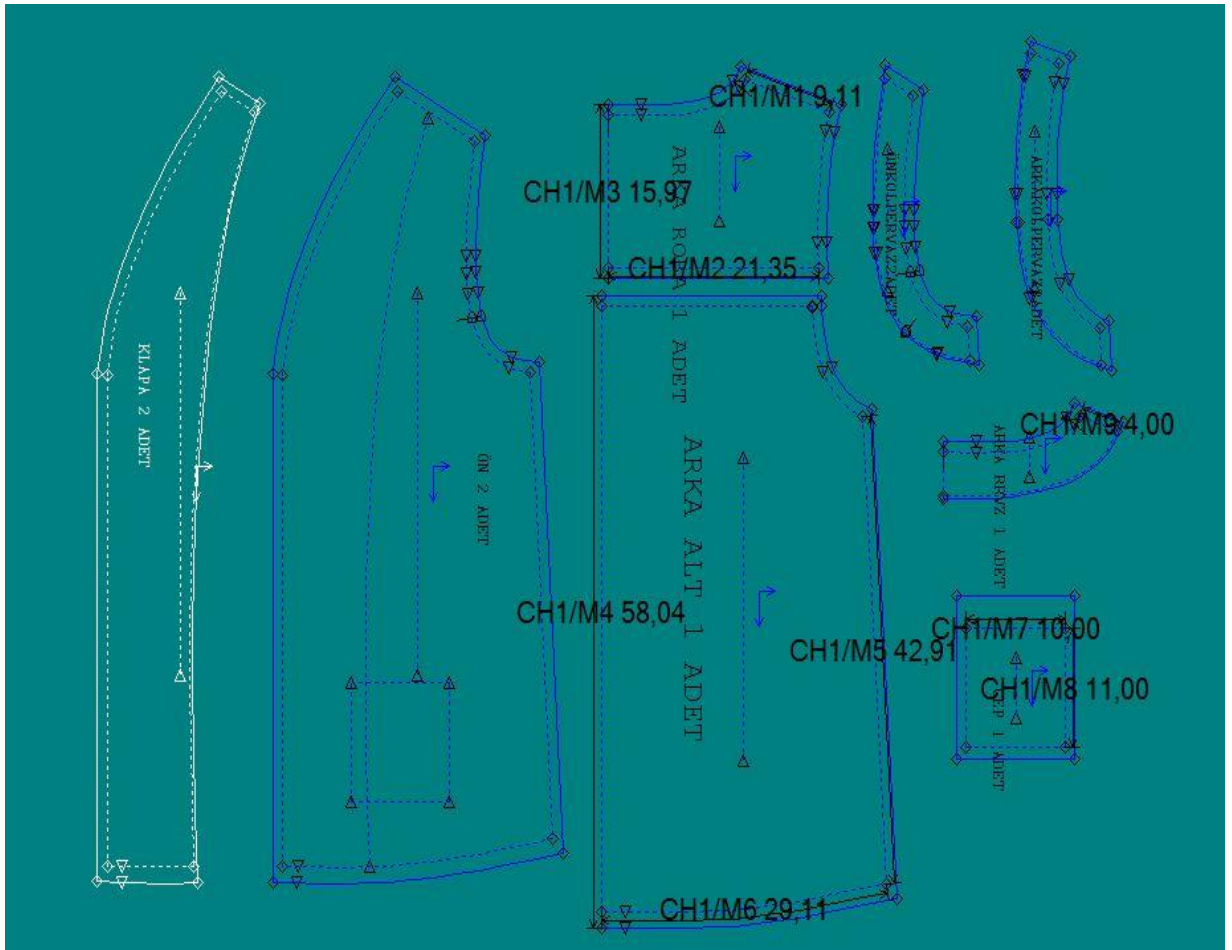

Kaynak: M.Karakuş, 2018.

3.2.4 Tüylü Gelin Başlığı ve Köylü Üstü Kumaşından Tasarlanan Yelek Kalıp Bilgileri

Kumaş düz boyu yönünde iki adet ön beden, bir adet arka beden roba kumaş katı, bir adet arka beden kumaş katı, bir adet cep, iki adet klapa, bir adet kumaş katı yaka pervazı, dört adet kol pervazı kesilerek dikime hazır hale getirilmektedir.

Şekil 200- Tasarım 7 Kalıp Çizimleri

Kaynak: M.Karakuş ve Aslan, 2018.

3.2.5 Tüylü Gelin Başlığı ve Köylü Üstü Kumaşından Tasarlanan Yelek Dikim Aşamaları

Tablo 7- Tasarım 7 Dikiş İşlem Basamakları Ve Uygulama

DİKİM PLANI				
Ürün : Kadın Yeleği		Tarih: 20.12.2018		
Hazırlayan: Medine KARAKUŞ				
Üretim Sıra No	Akış Basamakları	Çalışma Aracı	Tahmini Zaman	Ölçülen Zaman
1	Sol ön bedende tüy 1 cm den, ön beden parçaları 1.5 cm dikiş payı ile birleştirilir.	Dikiş Makinesi	5 dk.	5 dk.
2	Dikiş payı etek ucu yönünde ütülenir.	Ütü	1 dk.	1dk.
3	Ütülenen pay üzerine çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
4	Aplike cep kapak ağzı 3cm den dikilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	5 dk.
5	Cep kenarları 1 cm içe kıvrılır	Ütü	2 dk.	2 dk.
6	Cep çıma ile bedene takılır.	Dikiş Makinesi	2 dk.	5 dk.
7	Arka roba tüy ve arka beden birleştirilir.	Dikiş Makinesi	7 dk.	10 dk.
8	Arka yaka pervaz ve kol pervazları takılır.	Dikiş Makinesi	15 dk.	20 dk.
9	Omuzlar çatılır	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
10	Omuz dikiş payları ön bedene yatırılıp çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	3 dk.
11	Yanlar 1.5 cm dikiş payı ile birleştirilir.	Dikiş Makinesi	5 dk.	10 dk.
12	Etek ucu 1/1 cm kıvrılıp gaze çekilir.	Dikiş Makinesi	6 dk.	10 dk.
13	İç dikiş paylarının tamamı overlok ile temizlenir.	Overlok Makinesi	-	-
14	Genel iplik temizleme yapılır.	Makas	5 dk.	5 dk.
15	Genel ütü yapılır.	Ütü	5dk.	5 dk.

3.2.6 Tüylü Gelin Başlığı ve Köylü Üstü Kumaşından Tasarlanan Yelekün Ön ve Arka Beden Görseleeri:

Şekil 201- Tasarım 7: Yelek Ön Görüntüsü

Kaynak: Karakuş, 2018.

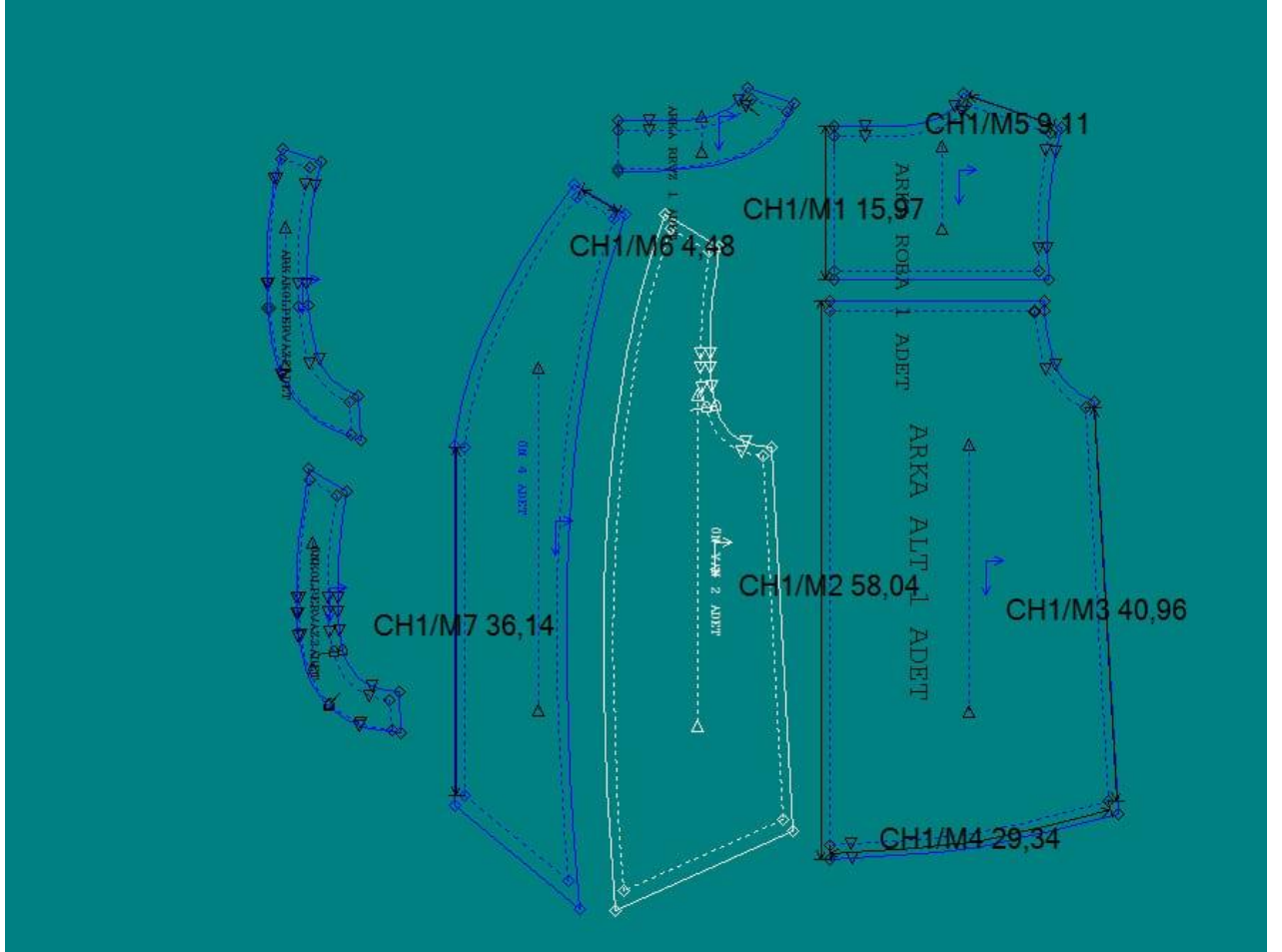
Şekil 202- Tasarım 7: Yelek Arka Görüntüsü

Kaynak: M.Karakuş, 2018.

3.2.7 Pullu Fes ve Köylü Üstü Kumaşından ve Süet Kumaştan Tasarlanan Yelek Kalıp Bilgileri

Şekil 203 Tasarım 8 Kalıp Çizimleri

Kaynak: M.Karakuş, A.Aslan, 2018.

3.2.8 Pullu Fes ve Köylü Üstü Kumaşından ve Süet Kumaştan Tasarlanan Yelek Dikim Aşamaları

Tablo 8- Tasarım 8 Dikiş İşlem Basamakları Ve Uygulama

DİKİM PLANI				
Ürün : Kadın Yeleği		Tarih: 21.12.2018		
Hazırlayan: Medine KARAKUŞ				
Üretim Sıra No	Akış Basamakları	Çalışma Aracı	Tahmini Zaman	Ölçülen Zaman
1	Ön beden ÖO. parçaları dikilir.	Dikiş Makinesi	5 dk.	5dk.
2	Ön beden ÖO. parçaları regulası yapılır, çevrilir.	Makas-Kalem	2 dk.	2 dk.
3	Ön beden ile 1.5 cm den birleştirilir.	Dikiş Makinesi	3 dk.	3dk.
4	Dikiş payları yan dikiş yönünde yatırılıp ütülenir.	Ütü	1 dk.	1 dk.
5	Ön beden yönünde çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	3 dk.
6	Arka beden roba 1.5 cm dikiş payı ile dikilir.	Dikiş Makinesi	1 dk.	1 dk.
7	Dikiş payı arka beden etek yönünde yatırılıp ütülenir.	Ütü	1 dk.	1 dk.
8	Arka roba üzerine çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	1 dk.	1 dk.
9	Yan dikişler 1.5 cm dikiş payı ile birleştirilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	3 dk.
10	Arka yaka ve kol pervazları takılır.	Dikiş Makinesi	10 dk.	15 dk.
11	Omuzlar çatılır	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
12	Dikiş payları ön beden yönünde yatırılıp çıma çekilir.	Dikiş Makinesi	2 dk.	2 dk.
13	İç dikişlerin tamamı overlok ile temizlenir	Dikiş Makinesi	10 dk.	-
14	Etek ucu 1 cm den kıvrılır	Dikiş Makinesi	5 dk.	6 dk.
15	Etek ucuna gaze çekilir.	Dikiş Makinesi	3 dk.	4 dk.
16	Genel iplik temizleme işlemi yapılır.	Makas	5 dk.	5 dk.
17	Genel ütü yapılır	Ütü	5 dk.	5 dk.

3.2.9 Pullu Fes ve Köylü Üstü Kumaşından ve Süt Kumaştan Tasarlanan Yeleğin Ön ve Arka Beden Görselleri

Şekil 204 Tasarım 8: Yelek Ön Görüntüsü

Kaynak: Karakuş, 2018.

Şekil 205 Tasarım 8: Yelek Arka Görüntüsü

Kaynak: Karakuş, 2018.

SONUÇ

İnsanları diğer canlılardan ayıran bir özellikte doğuştan itibaren örtünme ihtiyacının olmasıdır. İlk çağlarda yalnızca dış etkenlerden korunmak amacıyla ortaya çıkan giyinme, zamanla gelişen teknolojiyle beraber büyük bir değişime uğramış, kişinin sosyal yapısına, ekonomik durumuna, inancına, bölgenin coğrafik yapısına ve iklim şartlarına göre farklı şekiller almıştır.

İhtiyaç olarak ortaya çıkan giysiler zamanla görsel beğeni isteğiyle süslü hale getirilmiştir. Özellikle kadınlarda geçmişten bugüne giysileri öne çıkaracak süslemeler yapılmıştır. Kadın giyiminde süslenmenin ayrı bir yeri vardır. Geçmişte günlük giysi olarak giyilen giysiler, zamanla modanın etkisiyle kaybolmaya yüz tutmuştur. Yöresel kadın giysileri üzerindeki ince motif ve süslemelerle toplumda görüş ve fikirleriyle geride kalmış kadınlarımızın sözlerini dile getirmiştir.

Anadolu'nun her yöresinde kendine özgü giyim kuşam tarzı mevcuttur. İç Anadolu ve Doğu Anadolu ikliminden dolayı giyim kuşam yönünden benzerlik göstermektedir. Daha çok giysilerde yün dokumalar görülmektedir. İsim olarak farklı anılsalar da kullanım şekli, amacı ve kullanılan kumaş ve model özellikleri ile aynı amaçla kullanılmaktadırlar. Örneğin Sivas'ta peşli olarak kullanılan giysi birçok yörede bindallı olarak bilinmektedir. Bu nedenle yörede kendi içinde bile farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar gerek kullanılan kumaş türü (pazen, ipek, saten, kutnu vb.) gerek model özellikleri ile kullanım amacına göre farklılaşmaktadır.

Tezin birinci bölümünde araştırma yapılan Sivas Yıldızeli İlçesi hakkında genel bilgi; İlçe'nin coğrafi konum ve tarihçesi ile Yıldızeli ilçesinin sosyal ve kültürel yapısı ve Sivas ili yöresel kadın giysileri hakkında genel bilgi verilmiştir. Sosyal ve kültürel yapıda ilçeye bağlı köylerde hala yaşatılmakta olan kız isteme, nişan, düğün alışverişi, düğün ve düğün sırasında söylenen manalı türkülerden, düğün başlangıcını ilan eden düğün evi bayrağından ve düğüne davet eden okuyucudan görselleriyle beraber bahsedilmiştir. Ayrıca yöreye özgü farklı yemek türlerinden de bahsedilmiştir.

Tezin ikinci bölümünde araştırmada bulunan yöresel kadın giysileri detaylarıyla birlikte verilmiştir. Araştırma, 2013 ve 2017 yıllarında az sayıda veri, tez konusu belirlendikten sonra 2018-2019 yılında Temmuz/Ağustos aylarında daha çok çeşit yöresel giysi örneği bulunması amaçlanarak Sivas Yıldızeli ilçesi merkez

ve köylerinde yapılmıştır. Araştırma yapılan köyler; Banaz Köyü, Buğdayören Köyü, Çırçır Köyü, Gazi Köyü, Gök Kaya, İncetaş Köyü, Kargın Köyü, Kerimmümin Köyü, Kıldır Köyü, Kiremitli Köyü, Sarıyar Köyü, Yakup Köyü, Yıldız Beldesi, Yiğitler Köyü ve Zengi Köyü olmak üzere toplam 15 köydür. Tez çalışmasında kullanılmış veya hala kullanılmakta olan yöresel kadın giysileri araştırılmıştır. Ayrıca İlçenin çerkes köylerinden olan Çırçır ve Kiremitli köylerinde yöresel giysi bulunmadığı bu giysilerin İl merkezinde bulunan Kuzey Kafkas Derneğinde bulunduğu bilgisiyile Dernek başkanıyla yapılan görüşme ve çekilen giysi fotoğrafları ve İlçe Halk Eğitim Merkezi müdürü ve öğretmenleriyle görüşme yapılarak yöresel kadın giysileriyle ilgili giydirilen ağaç bebeklerin fotoğrafları çekilmiştir. Bu bebeklerin üzerinde ki giysiler araştırma sırasında bulunan giysiler ile kısmen benzerlik göstermektedir. Yörede kullanılan kutnu kumaşın kullanımı, önlüklerde kullanılan renkli püsküller ve başta kullanılan fes ve örtüler benzerlik göstermektedir. Ancak araştırmada bulunan tüylü başlıklar, önlük üzerinde bulunan motifler ve başlıkta kullanılan altın ve gümüşler bebekler üzerinde görülmemiştir. Tez çalışmasında araştırma yapılan köylerde yaşayan ve evlerinde yöresel kadın giysi bulduran 38 aile ile karşılıklı görüşme (mülakat) ile giysi bilgileri ve devam eden gelenek görenekler kayıt altına alınmıştır. Yöresel giysilerin ön beden, arka beden ve süsleme detayları fotoğrafları çekilmiştir. Fotoğrafları çekilen giysiler araştırma tamamlandıktan sonra elde edilen verilere göre baştan ayağa kadar giyilen kadın giysileri olarak gruplandırılmıştır.

Araştırmada karşılıklı görüşme yapılan kişilerin en yaşlısı 1939 doğumlu Kevser TAM, en küçüğü ise 2000 doğumlu Nisanur YILDIZ'dır. Görüşme yapılan kişilerin genelinin eğitim durumu okur yazar veya ilk öğretimi bitirmiş durumdadır. Çalışmanın tamamında yörede tespit edilen giysilerden 9 adet başa takılan başlık, 23 adet başa örtülen örtü, 34 adet bedene giyilen giysiler (üst bedene giyilen, alt bedene giyilen, boydan giyilenler) şeklinde, 19 adet bele takılanlar (önlük, şal, kuşak vb.), 9 adet ayağa giyilenler; örgü çorap, patik, ayakkabı olarak naylon ayakkabı ve lastik ayakkabı, aksesuar olarak çantalar bölümünde 8 adet çanta ele alınmıştır. Bu giysilerin tamamı 102 adettir. Bu giysiler baştan ayağa kadar giyilenler olarak gruplandırılmıştır.

Başa giyilenlerden başa takılanlar bir adet pullu fes, iki adet tüylü başlık, bir adet gelin alı, bir adet donak başlığı, bir adet pullu başlık ve iki adet andılık (alınlık) adlı başlık yer almaktadır. Başlıklarda en eski başlığın 1940 yılına, en yeni başlığın 1985 yılına ait olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada tespit edilen tüylü gelin başları araştırma yapılan köyler arasında alevi köyü olan Banaz köyünde bulunmuştur. Kullanılan renkli tüylerin evlenen çiftin yeni evinde bolluk bereketliliğin sembolü anlamındadır. İlçenin Buğday ören köyünde ise renkli tavuk tüyelerinin düğün bayrağında kullanıldığı görülmüştür.

Zengi köyünde Kullanılan pullu gelin başı, Yıldız'da ki donak başlığı ve Yakup Köyde Kullanılan Teze (taze)gelin başı model olarak birbirine benzemektedir. Üç başlıkta da fes, fesin ön kısmına Cumhuriyet altını ve üzerine tülbent bağlanmıştır. Fakat kullanım amacı olarak Zengi Köyü ve Yıldız Beldesindeki başlıklar günümüz de özel günlerde kullanılırken, Yakup köyündeki başlık yeni gelinin ilk bebeği doğana kadar günlük kullandığı bir başlık olduğu görülmüştür.

Gelinin yüzünü kapatmak için kullanılan kırmızı renkli alın, yörede günümüzde kullanımı devam etmektedir. Aynı modelde pul ve boncuklarla işlenen al damat ve sadıç'ının sırtına üçgen şekilde omuzlara tutturularak sırtı kapatmaktadır. Günümüzde gelin alının kullanımı ise gelin baba evinden uğurlanırken yüzü kapatılmaktadır.

Başlık türleri içinde bulunan andılıklar ise yalnızca Gazi Köyünde görülmüştür.

Başa giyilenlerden başa örtülen örtülerin özel günlerde ve günlük kullanılan örtülerden tülbent (dölbent), hindi (findi), değirmi adlarını alan desenli ve desensiz farklı ölçülerde örtüler ve yörenin ikliminden kaynaklı yetişen dağ bitkilerinden esinlenilip yapılan oyalar veya yörede geçim kaynağı olan hayvan türlerinden vb.esinlenilerek oluşturulan farklı isimlerde oya çeşitleri görülmüştür. Örneğin koyun gözü oyası, karamuk oyası bunların en başta gelenleridir.

Yaşmak yapma günümüzde devam etmediği tespit edilmiştir. Yaşmak yapma şeklinin aynı yörede köyler arasında değiştiği görülmüştür. Banaz köyü'nde burnun üzerinden itibaren ağız kapatılırken, Buğdayören köyü'nde burnun altından başlayıp

yalnızca ağzın kapatıldığı görülmüştür. Yaşamak yapma şekli farklı olsa da taşıdığı anlamların aynı olduğu tespit edilmiştir.

Bedene giyilen giysilerden üst bedene giyilenlerin kaynak kişilerden alınan bilgilere göre isimleri, kullanım amaçları, adresleri ve tarihleri açıklanmıştır. Bu giysilerden en eski giysi 100 yıllık, en yeni giysi ise 18 yıllıktır. Giysiler yakadan başlayıp kalça hizasına kadar uzanan üst beden giysileridir. Bu bölümde belirtilen giysilerin tamamı günümüzde özel günlerde (milli bayramlar, düğünler vb.) kullanılmaktadır. Toplam on dört adet üst bedene giyilen giysi örnekleri verilmiştir. Bunlardan bir adet misos, beş adet içlik, dört adet salta, iki adet kolçak ve iki adet çerkes giysisi olan saten bluzlara yer verilmiştir. Misos ve salta adlı giysiler kadife kumaştan, İçlikler pazen kumaştan, kolçaklar kadife ve pazen kumaştan, çerkes giysileri ise saten kumaştan dikilmiştir.

Zengi köyü ve İncetaş köyünde bulunan içlikler kullanılan kumaş ve model özelliği olarak benzerlik göstermektedir. Her iki içlik modeli de belden kesikli büzgülü, ön göğüs kısmında yoğun süslemesi olan yakası düz ve uzun kollu bir model olduğu görülmüştür.

Kerimümin ve Gazi köyünde bulunan içlikler birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Ön bedeni açık boyu yaklaşık bel hizasında olan uzun kollu ve pazen kumaştan dikilen giysilerdir.

Salta modellerinin de farkı köylerde aynı süsleme özelliklerinin yapıldığı görülmüştür. Kargın, Sarıyar ve Yakup köydeki salta modelleri kadife kumaş üzerine ibrişim ipliği ile makinede süslemelerle nakışlar yapılmıştır.

Bedene giyilen giysilerden boydan bedene giyilenlerin kaynak kişilerden alınan bilgilere göre isimleri, kullanım amaçları, adresleri ve tarihleri açıklanmıştır. Bu giysilerden en eski giysi 60 yıllık, en yeni giysi ise 28 yıllıktır. İki adet kuyruklu, dört adet köylü üstü, bir adet pazarlık, simli kutnu, üç peş kutnu ve iç köynek adında yakadan başlayıp diz altı ve ayak bileğine kadar uzanan tek parça giysilerdir. Bu bölümde belirtilen giysilerin tamamı günümüzde özel günlerde (milli bayramlar, düğünler vb.) kullanılmaktadır. Giysilerden kuyruklu adındaki giysiler ipek kumaştan, Köylü üstü adındaki giysiler pazen kumaştan, Simli kutnu ve üç peş kutnu adındaki giysiler kutnu kumaştan, iç köynek (goynek) adındaki giysi pamuklu basma kumaştan dikilmiştir.

İncetaş ve Zengi köyünde bulunan kuyruklu adlı giysi kullanılan kumaş türü ve model özelliği bakımından aynı olduğu görülmüştür. Yine Gazi köyünde bulunan pazarlık adlı giysi kumaş türü bakımından farklı model yönünden kuyruklu ile aynı model özelliğine sahip olduğu görülmüştür.

Bedene giyilen giysilerden alt bedene giyilenler belden başlayıp ayak bileğine kadar uzanan giysilerdir. Kadife, simli, pullu, tuman ve saten etek isimlerindedir. Kadife etek kadife kumaştan, simli (ipekli) etek parlak kumaştan dikilmiştir, pullu etek kadife kumaş üzerine pullarlar aralıksız işlenmiştir, tumanlar ipek veya pazen kumaştan dikilmiştir, kemerli etekler saten kumaştan dikilmiştir. Bu bölümde genel bilgileri verilen yöresel giysilerin kullanım şekli kendi dönem özelliklerine göre belirtilmiştir. Kaynak kişilerin verdiği bilgilere göre en eski giysi 55 yıllık, en yeni giysi 14 yıllıktır.

İncelenen bedene giyilen giysilerin tamamına bakıldığında giysilerde kol oyuntusu olmadığı, kolun rahat hareket etmesi için kol altına kuş denilen üçgen kumaş parçasının konulduğu tespit edilmiştir.

Üç peş kutnu ve simli kutnuda Banaz köyü ve Sarıyar köyünde aynı amaçla kullanıldığı görülmüştür. Kutnu elbiselerde yandan diz hizasına kadar yırtmaç olduğu ve bu bölümde peş adlı üçgen parçanın kullanıldığı tespit edilmiştir.

Bele takılanlar Önlük çeşitleri; dokuma önlükler, kumaş önlükler ve püsküllü önlük olarak gruplandırılmıştır. Araştırmada bulunan 13 adet önlük verilmiştir. Bu önlüklerin en eskisi yaklaşık 60 yıllık en yenisi ise 20 yıllıktır. Şal- kuşak, kemer ve bel bağı olarak ta ikinci grup açıklanmıştır. Önlüklerin tamamı özel günlerde kullanılmakta ya da hiç kullanılmamaktadır. Kullanılan önlükler diğer giysi takımını tamamlamak adına bele bağlanarak giysiye ağır bir hava katmaktadır. Yörenin sert ve karasal ikliminden dolayı dokuma önlükler genelde yünden yapılmıştır. Üzerinde kullanılan renk çeşitliliğinin sebebi ise tamamladığı yöresel takım giyside bütünlüğü oluşturmaktır.

Önlükler arasında benzerlik ve farklılıklar görülmüştür. Çoğunlukta dokuma önlük kullanılan Buğday ören Köyü, İnce taş Köyü, Yakup Köyü, Zengi ve Kerimümin Köylerinde bulunan önlükler yün dokumadan yapılmış ve yapılan motifleri ile benzerlik göstermektedir. Zemini dokuma olan üzerine it boncuğu adlı taşla süslemeler yapılan önlükler Sarıyar Köyü'nde ve Yıldız Belde'sinde

görülmüştür. Yine yörede yaygın kullanılan renkli püsküller Sarıyar Köyü, Kargın Köyü ve Yıldız Beldesi'nde kullanılan önlüklerde görülmüştür. Önlüklerde kullanılan motif isimleri; bağ kıvrımı, cıynak, boğrekli gotçe, kiprik, kırk budak, çıkrik kolu, küpeli kıvrım, göl ve koç boynuzudur.

Yapılan tez araştırmasında Yıldızeli ilçesinde merkez ve köylerde yöresel giysi anlamında ayağa giyilenlerden az çeşit örneğe rastlanmıştır. Bulunan örnekler genelde yün iplikten şiş ile örülmüş düz, desenli ve püsküllü çorap ve patikler görülmüştür. Ayakkabı olarak ta düz babet, renkli naylon ayakkabılar veya kara lastik ayakkabılar kullanılmaktadır.

Çantalar bölümünde ise 9 adet çanta görseli verilmiştir. Bu çantaların tamamı Sarıyar köyünde bulunmuştur. Köyde tüm evlerde sandıklarda yeni çantalar yapılarak saklanmaya ve çeyizde asılmaya devam edilmektedir. Dokuma renkli püsküllü çantalar ve it boncuğu süslemeli örme çantalar görülmüştür.

Çantalarda kullanılan süsleme malzemeleri ve teknikleri önlüklerde de kullanıldığı görülmüştür.

İncelenen giysilerde yörenin ikliminden dolayı sıcak tutması adına daha çok yün dokumaların, pazen kumaş ve kadife kumaşın kullanıldığı tespit edilmiştir. Kişinin maddi durumunun iyi olduğunu göstermesi adına daha çok başlıklar ön plana çıkmıştır. Başlıkta kullanılan altın ve gümüş çokluğu kişinin zenginliğini, kullanılan örtü türü desenli veya düz oluşu kişinin genç yada yaşlı oluşunu ve kullandığı başlık türü evli çocuğu doğmuş veya doğmamış olduğunu göstermektedir. Giysilerde kullanılan ipek kumaş zenginliği, pazen kumaş ekonomik durumu olmayanların kullandığı kumaş türlerindedir. Yine ipek kumaş ve kutnu kumaştan yapılan giysiler düğünlerde veya yeni gelinlerin giydiği giysiler olurken pazen kumaştan yapılan giysiler günlük giyilen (tarlada çalışırken, inek sağarken, yemek pişirirken, hendekte kazan sürerken vb.) giysiler olduğu tespit edilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde yörede bulunan giysilerin model özelliklerinden, kumaş türlerinden ve kumaş renklerinden, kullanılan motiflerden esinlenilerek kullanılabilir moda uygun kadın yelege tasarımı yapılmıştır. Tasarımlarda ki esin kaynakları; Misos, içlik, kuyruklu, pullu fes, tüylü gelin başı, pazen köylü üstü, üç peş kutnu önlükler, püsküllü ve örme çantalardır. 12 adet kadın yelege tasarımı yapılmış olup bu modellerden 3 tanesinin üretimi yapılmıştır. Üretimi yapılan

yeleklerin gerber kalıp programıyla çizilmiş kalıplarıyla beraber dikim işlem basamakları tablo ile açıklanmıştır. Dikilen yeleklerin ön beden ve arka beden fotoğrafları verilmiştir.

Sonuç olarak bu araştırma Anadolu'nun diğer yörelerinde olduğu gibi Yıldızeli ilçesi ve köylerinde de yöresel giyim kuşamda zengin giysi çeşitliliğini kısmende olsa gün yüzüne çıkarmıştır. Bu çeşitlilik kapalı sandıklar içerisinde yok olmaya yüz tutmuştur. Yok olmaya yüz tutan yalnızca kumaştan yapılmış ihtiyaçları gidermek amaçlı kullanılan giyim eşyaları değil, o giyim kuşam üzerindeilmek işlemli atalarımızın yadigarı unuttuğumuz değerlerimiz saklıdır. Bu değerleri gelecek kuşaklara aktarmak bu araştırmanın ana amacıdır. Bu bağlamda Sivas'a bağlı Yıldızeli ilçesinin yöresel kadın giysileri yerinde incelenerek giysi analizi, tarihçesi ve saklanma koşulları açıklanan bu çalışmada görülmüştür ki il genelinde geleneksel kıyafet giyinene rastlanılmamakta, ancak belirli günlerdeki kutlamalarda halk oyunu, ekip üyeleri ve gösteriler sırasında geleneksel kıyafet kültürünü yaşatmak adına bu günlerde kullanılmaktadır. Kırsal kesimlerde ise il ve ilçe merkezlerine göre günlük yaşamda ve yine özel günlerde daha yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Geleneksel giysi kültürümüzün yaşatılması adına geçmişten getirdiğimiz tüm kültürel değerlerimizde olduğu gibi yöresel kılık kıyafetlerimizde de bir değişim söz konusu olmakta ve bu değişim neticesinde yöresel kılık kıyafetlerimiz özgünlüklerini kaybetmektedirler. Bu yok oluşu önlemek adına giysilerimizin yöre yöre araştırılıp arşivlenmesi ve geleceğe aktarılabilmesi için güvence altına alınması gerekmektedir.

Tespit edilen yöresel kıyafetlerin yok oluşlarını engellemek adına Kız Meslek liselerinin giyim bölümlerinde, Üniversitelerin moda tasarım bölümlerinde ders olarak işlenmeli bu giysilerin orijinalliğini bozmadan esin kaynağı olarak moda için uygun giysi tasarımlarına aktarılmalıdır.

Halk eğitim merkezinde yapılan projelerin sayısı artırılmalı ve unuttuğumuz değerlerimiz yaşamımızın bir parçası durumuna getirilerek gelecek kuşaklara aktarılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aker, S. (2017). Sivas Düğün Adetleri ve Düğün Giyimleri (1. Baskı). Sivas Esfor mofset yayın evi: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Atatürk Kültür Merkezi/Sivas.
- Arslan, S. (2007). Sivas Yöresi Mihraplı Halı ve Kilimleri. Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri. 21-25 Mayıs, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 141-154.
- Ayhan, F. (2007). Sivas Geleneksel Kadın Giysileri. Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri. 21-25 Mayıs, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 189-209.
- Bedük, S., Harmankaya, H., Mangır, Fatma A. Ve Filiz, Yılmaz A. (2017). Konya Selçuk Üniversitesi: Selçuk Üniversitesi Basımevi.
- Çağlar, K.Y. (2012). Sivas'ın Batıya Açılan Kapısı Yıldızeli (1. Baskı) Yıldızeli Kaymakamlığı Sivas.
- Develioğlu, Y.ve Can, M.(2008). Geleneksel Türk Kadın Giyim Kuşamında Bindallı. Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu Bildirileri. 15-16 Aralık, Eskişehir. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, 325-334.
- Dilaver, Ü. (2018). KPSS Rehberlik ve Özel Eğitim (21. Baskı). Ankara. Pegem Akademi Yayınları.
- Ertürk, N.(2018), Orta Asya'dan Osmanlı İmparatorluğu' na Türklerde Giyim Kuşam (MÖ 5. yy. - MS 18. yy.). (1. Baskı). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Ertürk, N: Orta Asya'dan Osmanlı İmparatorluğu'na Türklerde Giyim Kuşam
- Fidan, Y., Gülmez, L., Dalkürek, K. ve Fidan, Z. (2018). Yenihan Bebekleri “Her bebeğin bir hikayesi var”, (Editör: Yusuf FİDAN). Sivas Yıldızeli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Yıldızeli Halk Eğitim Merkezi Türkiye Cumhuriyeti.
- Kılınç, N. ve Yıldırım, F. (2008). Geleneksel Konya Giyiminde Şalvar ve İşlikler. Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu Bildirileri. 15-16 Aralık, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi. 19-31.
- MEB (2006). Milli Eğitim Bakanlığı. Giyim Üretim Teknolojisi-Kadın Yelek Üretimi, Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, Ankara.
- Özbağı, T. ve Karagöz, B. (2008). Sivas İli Yöresel Kıyafetlerinden Örnekler. Halk Kültürü'nde Giyim-Kuşam ve Süslenme Uluslararası Sempozyumu Bildirileri. 15-16 Aralık, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, 223. 236.

- Özder, L.(1999). İç Anadolu Geleneksel Kadın Başlıkları. (1. Baskı). Ankara. Kültür Bakanlığı.
- Sevim, E. (1999). Giyim Kuşamı İle Kütahya (1. Baskı). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Ekspres Matbaası.
- Tez, Z. (2009). Tekstil ve Giyim Kuşamının Kültürel Tarihi (1. Baskı). İstanbul: Doruk Yayınevi.
- Zara Haber (2009). Sivas Yöresinde Giyim Kuşam. İstanbul. Acar Basım ve Cilt San. Tic. A. Ş.

TEZLER

- Kaplanoğlu, M. (2016). Erzurum Halılarının Renk, Motif ve Kompozisyon Özellikleri İncelenerek Yeni Tasarımların Yapılması, Sanatta Yeterlilik Tezi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Özcan, A. (2014). Sivas İlinde Giyim Özelliklerinin İncelenmesi ve Online Katalog Hazırlanması, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

KAYNAK KİŞİLER

- Asiye KAYA, 1994 Sivas, İlk Öğretim, Ev Hanımı.
- Ayşe ASLAN, 1991 Sivas/Yıldızeli, Lisans, Öğretmen.
- Ayşe İPEK , 1976 Tokat/ Turhal, Lisan, Öğretmen.
- Ayşe ŞİMŞEK , 1956 Sivas/Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
- Ayşe YILDIZ ,1965 Sivas/Yıldızeli İlk Öğretim, Ev Hanımı.
- Ballı TAM, 1977 Sivas/Yıldızeli, İlk Öğretim, Ev Hanımı.
- Cennet AKKAYA, 1954 Sivas/Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
- Döndü ÜZÜMCÜ, 1972 Sivas/Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
- Dudu HAZIRBULAN, 1956 Sivas/Yıldızeli Eğitim Durumu Yok, Ev Hanımı.
- Elif HAZIRBULAN, 1952 Sivas/Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
- Emine AKGÜL, 1955 Sivas/Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
- Emine SARI, 1958, Sivas/Yıldızeli, İlk Öğretim, Ev Hanımı.
- Emine YILDIZ, 1978 Sivas/Yıldızeli, İlk Öğretim, Ev Hanımı
- Fadime KÖSE , 1942 Sivas, Eğitim Durumu Yok, Ev Hanımı.
- Fatma ÇETİN, 1971 Sivas/Yıldızeli, İlk Öğretim, Ev Hanımı.

- Gül Çiçek AKGÜL, 1994 Sivas/Yıldızeli, Orta Öğretim, Ev Hanımı.
 Hacer YILDIZ, 1952 Sivas/Yıldızeli Okur Yazar, Ev Hanımı.
 Hale AVCI YILMAZ, 1991 Tekirdağ, Lisans, Öğrenci
 Hasan YILDIRIM, 1965 Sivas, İlk Öğretim, Çiftçi.
 Hayriye HAZIRBULAN, 1988 Sivas/Yıldızeli Orta Öğretim, Ev Hanımı.
 İbrahim ŞAHİN, 1964 Sivas, Orta Öğretim, Özel Sektör.
 Kevser TAM, 1939 Sivas/Yıldızeli, Eğitim Durumu Yok, Ev Hanımı.
 Melek YILDIRIM, 1967 Sivas, Okur Yazar, Ev Hanımı.
 Nihat KARTAL, 1961 Sivas, Lisans, İlçe Halk Eğitim Müdürü.
 Nisa Nur YILDIZ, 2002 Sivas, Lise, Öğrenci.
 Nurcan KAYA, 1980 Sivas, İlk Öğretim, Ev Hanımı.
 Nurdan ARAS, 1962 Sivas/Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
 Ömer HAZIRBULAN, 1960 Sivas/Yıldızeli İlkokul, Çiftçi.
 Parinaz GHAFARİAN , 1981 İran/Hamedan Lisans, Öğrenci.
 Periza YİĞİT, 1946 Sivas, Eğitim Durumu Yok, Ev Hanımı.
 Şerife EKİNCİ, 1962 Yıldızeli, Okur Yazar, Ev Hanımı.
 Zeynep HAZIRBULAN, 1982 Sivas/Yıldızeli, İlk Öğretim, Ev Hanımı.

İNTERNET KAYNAKLARI

- TDK (2018). Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr/in> Erişim Tarihi: 08.01.2018
 Anonim, 2018a. <https://2.bp.blogspot.com> Erişim Tarihi: 25.12.2018
 Anonim 2018b, <http://www.sivaslidernekler.com/yildizeli-ilcemiz> Erişim Tarihi: 25.12.2018
 Anonim, 2018c <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 12.10.2018
 Anonim, 2018d <http://www.sivaskulturturizm.gov.tr/TR-76035/giyim-kusam>. Erişim Tarihi: 25.12.2018
 Anonim, 2018e <https://kelimeler.gen.tr/tazi-boncugu> Erişim Tarihi: 26.12.2018
 Anonim,2018f<http://www.telpatekstil.com/tela-nedir-hangi-alanlarda-kullanilir>/Erişim Tarihi: 27.12.2018
 Yıldızeli Kaymakamlığı, 2018. <http://www.yildizeli.gov.tr> Erişim Tarihi: 24.12.2018

Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü, 2018. <http://www.sivaskulturturizm.gov.tr> Erişim Tarihi: 18.12.2018

TDK, 2018. Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi:25.12.18

TUİK, 2018. Türkiye İstatistik Kurumu. <http://www.tuik.gov.tr> Erişim Tarihi:17.12.2018

EKLER**EK 1- GÖZLEM FİŞİ****Örnek No****Şekil No****Yöresel Adı****İnceleme Tarihi****Kaynak Kişi****Giysinin Açık Adresi****Ait Olduğu Yıl****Saklanma Koşulları****Onarım Görüp Görmediği****Bugünkü Durumu****Giyside Kullanılan Malzemeler****Giyside Kullanılan Renkler****Giysi Kompozisyonu****Diğer Bilgiler****EK 2- TERMİNOLOJİ SÖZLÜĞÜ****Abiye:** Gösterişli nişan düğün kadın giysisi.**Andılık (alınlık):** Tülbent ve örtülerin altına takılan alnı kaplayan gösterişli bir başlık türü.**Bel Bağı:** 25 cm genişliğinde, iki ucunda el işlemleri bulunan pazarlık adlı gelinlik giysi si üzerine bele takılan aksesuar.**Donak Başlığı:** Yöresel giysilerden donak adındaki giysinin pullu, boncuklu ve fesli bir başlık türüdür.**Donak:** Yeni gelinin süslü, gösterişli ağır el işlerinin yapılmış olduğu giysiler.

Donanmak: Yeni gelinin süslü, gösterişli ağır el işlerinin yapılmış olduğu giysileri giyinmek.

Dölbent(tülbent): Yörede daha çok yaşlı kadınların kullandığı ortası desensiz, beyaz renkli, dört kenarı oyalı baş örtüsü.

Duvak: Duvak; gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tülden örtü anlamına gelmektedir.

Entere (entari): Tek parçalı kadın giysisi. Yörede genelde belden kesikli eteğinde kırma ve seyvanları olan giysi anlamındadır.

Fes: Yörede yaygın başlık türlerinden biridir. Kadın giyiminde keçeden ya da yün örmeden oluşan fes bone yerine kullanılır. Üzerine yine yöresel adlarıyla kullanılan tülbent (dölbent), yazma, değirmi, hindi (findi) örtülerek kullanılır. Günümüzde yaşlılar günlük giysi olarak kullanırken genç kız ve gelinler özel günlerde kullanmaktadırlar.

Gelin Alı: Düğünlerde gelinin yüzünü kapatmak için veya damat ve sağdıçının sırtına üçgen bir şekilde yerleştirilen kırmızı veya yeşil renkli keten pamuklu kumaş üzerine pul ve boncuklarla gösterişli süslemelerin yapıldığı örtü demektir.

Göl (cıynak): Yörede dokuma önlükler üzerinde bulunan nakışların anlamı.

Hindi (Findi): baskı desenli renkli oyalı ya da oyasız başörtüsü.

İçlik: Boydan giyilen entare, elbise gibi giysilerin üzerine giyilen pazen kumaş, veya poplin pamuklu kumaşlardan dikilen bir tür üst giysisidir.

İt (tazi) Boncuğu: Hayvan yularlarına süs için dikilen bir çeşit deniz kabuğu. Yörede giysi süslemelerinde nazarı engellediği düşüncesiyle kullanılmaktadır.

Kadife: Lastikli, astarlı etek demektir.

Kolçak: Yörede geçmişte yeni gelinlerin iş yaparken gösterişli giysilerinin kirlenmemesi için giysinin üzerinden kollarına taktıkları kolluklardır.

Köylü üstü: Genelde pazen kumaştan olan boydan elbise. Günlük kullanılmaktadır.

Köynek: İçte giyilen atlet veya gecelik demektir.

Kuyruklu: Belden kesikli boydan ipek elbise demektir.

Misos: Üst bedene giyilen değeri yüksek kumaştan yapılan ağır işlemeli, nakışlı ceket anlamındadır.

Öynük (önlük): Genelde yün dokumadan yapılmış beli kuşaklı nakışlı aksesuar.

Pazarlık:

Pazarlık: Gelinlik demektir. İpek ya da kadifeden yapılmış uzun kollu boydan gösterişli bir kıyafettir.

Peş: Elbisenin yan yırtmacına rahatlığı açısından konulan ek parça kumaş.

Peşli: Boydan uzun nakışlı kadifeden elbise. İki yanında uzun yırtmaçları olan bu elbise diğer yörelerdeki bindallıyı andırmaktadır. Çeyize bakma merasiminde giyilir.

Roba: Giysinin sırt kısmına konan parça.

Salta: Nakışlı, kadife kumaştan yapılmış astarlı üst giysi ceket demektir.

Simli: Lastikli, astarlı parlak kumaştan etek.

Şal-kuşak: 100/100 cm ölçülerinde dokuma kumaşın üçgen şekilde bele sarılmak üzere katlanarak bele sarılan kumaş.

Şalvar: Ağı çok bol, beli ve paçaları lastikli iş (ev, tarla, ahır) yaparken kadınların kullandıkları alt bedene giyilen bir tür üst giysi, pantolon.

Teze (taze) Gelin Başlığı: Yeni gelinin ilk bebeği doğana kadar kullandığı fes ve pul ve boncuklu örtü ile kullanılan başlık.

Tuman: Beli ve paçaları lastikli ayak bileklerine kadar gelen ipek, kadife veya saten kumaştan yapılan giysi.

Tüylü Başlık: Yörede gelin başı olarak kullanılmaktadır. Renkli parlak kumaşlar ve renkli tavuk tüyleri kullanılarak farklı modellerle kullanımı özel günlerde devam etmektedir.

Üç Peş Kutnu: Önü açık, yakasız, yakadan ayak bileğine kadar uzanan kutnu kumaştan yapılan giysi. Düğün sırasında gelin hamama götürülürken giydirilir.

Yaşmak: Başla birlikte yüzü, ağzı kapatan örtüye yaşmak denir. Yörede büyüklere saygıdan ağız kapatılır, sessiz (fısıltıyla) konuşulur.

Yaşmaklama (Yaşmak çalmak): başörtüsünün çene altından bağlanıp sarkan uçlarının burnun altından ya da burnun üstünden ağız bölgesini kapatmak. Yörede büyüklere saygıyı ifade etmektedir.

T. C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

<i>Kişisel Bilgiler</i>	
Adı Soyadı	Medine KARAKUŞ
Doğum Yeri	Sivas/ Yıldızeli
Doğum Tarihi	07.08.1989
<i>İletişim Bilgileri</i>	
Telefon	5456625413
e-posta	mhazirbulan@akdeniz.edu.tr
<i>Eğitim Bilgileri</i>	
Lise	Sivas Anadolu Kız Meslek Lisesi
Lisans	Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Hazır Giyim Öğretmenliği
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi Sanat ve Tasarım Bölümü
<i>Kariyer Bilgileri*</i>	
İş Deneyimi	2013-2014 yılında Özel sektörde çalıştım. (Erkek Gömleği Fabrikası), 2014- Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrenci İşlerinde halen çalışmaktayım.

İmza